

LÄROBOK I KOPTISKA MED INRIKTNING PÅ TEXTER
FRÅN NAG HAMMADI
Från Nybörjare Till Relativt Avancerad Nivå
SKRIFTER VID INSTITUTIONEN FÖR HUMANIORA
VID MITTUNIVERSITETET
2012

Jörgen Magnusson

6 november 2012

Innehåll

1 Förord	3
2 Bokens bakgrund och syfte	4
3 Alfabetet, de bestämda artiklarna, betoning och assimilation	6
Alfabetet	6
De bestämda artiklarna	7
De bestämda artiklarna i ental (singular)	7
Flertal (plural) i bestämd form	7
Betonning med hjälp av överstreck och assimilation	8
Sammanfattning och ytterligare några detaljer	8
Koptisk-svensk styckeordlista	8
Övning 1	9
Svensk-koptisk styckeordlista	9
Övning 2	9
4 Situations predikat	10
Koptisk-svensk styckeordlista	12
Övning 3	12
Svensk-koptisk styckeordlista	13
Övning 4	13
5 Obestämda artiklar, 'och' samt existenskonstruktioner	14
Generellt tal	14
Och	15
Possessiva artiklar	15
Existenskonstruktioner	16
Närmre demonstrativa pronomina	17
Generell relation	18

Adjektiv och attribut	18
Nominalsatser	19
Nominalsatser med pronomen i första och andra person	19
Personliga pronomina i första och andra person	19
Nominalsatser med pronomina i tredje person	20
Adjektiviska uttryck i enkla nominalsatser	21
Koptisk-svensk styckeordlista	21
Övning 5	22
Svensk-koptisk styckeordlista	22
Övning 6	23
6 Durativa konstruktioner, situations-, existens-, infinitiv-, kvalitativ- och futurum 1-konstruktioner	24
Infinitiv	24
Subjekt i obestämd form	24
Personliga prefix	25
Kvalitativ	25
Futurum 1	26
Sammanställning av durativa subjekt + predikatkonstruktioner	28
Durativa konstruktioner med obestämda subjekt	28
Predikat i infinitiv = presens	28
Predikat i kvalitativ	28
Predikat i form av situationella prepositionsuttryck + artikelfras eller situationella adverb	28
Predikat i futurum 1	28
Durativa konstruktioner med bestämda subjekt	28
Predikat i infinitiv = presens	28
Predikat i kvalitativ	29
Predikat i form av situationella prepositionsuttryck + artikelfras eller situationella adverb	29
Predikat i futurum 1	29
Koptisk-svensk styckeordlista	29
Övning 7	30
Svensk-koptisk styckeordlista	31
Övning 8	32
7 Direkta objekt, böjda prepositioner, perfekt 1, komplexa nominalsatser och	

mycket mer	33
Böjningsmönster för prepositioner	34
Preposition med förpersonligt slut på alfa	34
Böjningsmönster av den förpersonliga formen	34
Preposition med förpersonligt slut på omikron	35
Böjningsmönster av den förpersonliga formen	35
Preposition med förpersonligt slut på ett omega	35
Böjningsmönster av den förpersonliga formen	35
Preposition med förpersonligt slut på tau	35
Böjningsmönster av den förpersonliga formen	36
Preposition med förpersonligt slut på två omega	36
Böjningsmönster av den förpersonliga formen	36
Perfekt 1	36
Böjningsmönster för perfekt 1 i huvudsatser	38
Komplexa nominalsatser	39
Några grekiska konjunktioner	39
Självständiga personliga pronomen	40
Privativum	41
Mer om adjektiv	41
Bestämningar	41
Abstraktionsbaser	42
Lista över abstraktionsbaserna	43
koptisk-svensk styckeordlista	43
övning 9	45
Svensk-koptisk styckeordlista	46
Övning 10	46
8 Alla/helt, Fortsättning på ickedurativa konstruktioner samt introduktion av förnominala och förpersonliga verb	47
Alla/allt hel/helt	47
Ickedurativa konstruktioner, fortsättning	48
Inte ännu	48
Optativ	48
Jussiv	50
Imperativ	51
Förnominala och förpersonliga verbformer	51

Jernstedts regel	55
Ändelsekonjugationen	55
Övning 11	56
Övning 12	57
9 Konjunktiv, konvertrar	58
Konjunktiv	58
Konvertrar	59
Preteritum	59
Böjningsmönster för preteritum	59
Circumstantialis	61
Circumstantialis adverbiala funktion	61
Circumstantialis komplementära funktion	62
Relativsatser	62
Emfaskonvertrar	64
Emfaskonverterns former	64
Prekursiv konstruktion	66
Kausativ	67
Efterställt subjekt	68
Övning 13	68
Övning 14	69
10 Räkneord och Makternas Natur	70
Inledning	70
Flytande subjekt, räkneord	70
Flytande subjekt	70
Grundtal	71
Extra läsövning	74
Ordningstal	75
Övning 15	75
Övning 16	76
11 Potential, orsakssatser, resultatssatser och asyndetiska konstruktioner	77
Potential	77
Att kunna	77
Futurum som potential- och som generaliseringsuttryck	79
Orsakssatser och besläktade tolkningsalternativ	80

Tvetydigheten med orsaks- och temporalsatser	80
Orsaks- avsikts och resultatsatser	82
Asyndetiska konstruktioner	83
Artikelfraser	84
Adverbiella konstruktioner	84
Asyndetiska huvudsatskonstruktioner	84
Övning 17	84
12 Koptisk-svensk ordlista	86
Förkortningar	86
Ord	86
13 Svensk-koptisk ordlista	108
Förkortningar	108
Ord	108
14 Facit	118
Övning 1	118
övning 2	118
Övning 3	118
Övning 4	119
Övning 5	119
Övning 6	120
Övning 7	120
Övning 8	121
övning 9	121
Övning 10	122
Övning 11	123
Övning 12	123
Övning 13	124
Övning 14	126
Extra läsövning 10 s. 74	127
Övning 15	127
Övning 16	128
Övning 17	128
15 Index	130

Kapitel 1

Förord

Den här boken är resultatet av min undervisningsverksamhet som lärare i koptiska som jag påbörjade hösten 2007. Framförallt vill jag tacka de cirka 50 studenter som jag undervisat och som alltid varit mig behjälpliga med förbättringsförslag. Inte heller hade mina egna kunskaper i koptiska kunnat nå den nivå som krävs för att skriva den här boken om jag inte ingått i ett internationellt nätverk av religionshistoriker och koptologer. De är för många för att nämnas här men jag vill särskilt framhålla professor Stephen Emmel Münster som under 2003-2005 generöst delade med sig av sina enorma kunskaper. Inte heller hade mitt arbete varit möjligt utan mina kollegor i Bergen och Helsingfors som bistod mig när jag tog mina första steg på koptiskans väg och självfallet är jag Åke Engsheden tack skyldig. I Uppsala gav han mig mina första lektioner. Vidare har jag på ett mer generellt plan påverkats kraftigt av professor emeritus Lars Hartman Uppsala som under många år var en utmärkt samtalspartner gällande frågor om olika metoder i arbetet med antika texter.

Kapitel 2

Bokens bakgrund och syfte

I slutet av 1990-talet började jag att intressera mig för antika gnostiska texter. Då jag planerade min forskarutbildning i religionshistoria vid Uppsala universitet insåg jag emellertid att de texter som jag tyckte var mest spännande var skrivna på ett för mig okänt språk: koptiska. Det gjorde att jag blev mycket tveksam till om ämnet som jag valt var lämpligt för mig. Koptiska skrivs med ett alfabet som består av grekiskans 24 bokstäver plus sex bokstäver från tidigare egyptiska skrivsätt. Eftersom jag är blind och hade svårigheter med att läsa sådana alfabeten där läshjälpmidlen inte är utvecklade försökte jag att hitta en väg runt problemet. Jag valde att inrikta min forskning på en text som kallas *Sanningens Evangelium*. Där fanns det mycket forskningslitteratur vilket väckte förhoppningar hos mig om att jag inte skulle behöva lära mig koptiska. Men snart gick det upp för mig att just den texten var osedvanligt svårtolkad och svåröversatt. Översättningarna varierade i så hög utsträckning att det inte var möjligt att forska på *Sanningens Evangelium* utan att besitta rätt omfattande kunskaper i koptiska. Det gjorde att jag som först hade valt texten för att undvika svårigheterna med att lära mig ett antikt språk nu ägnade mer tid än de flesta doktorander just åt att studera koptiska. Det var dock inte så enkelt i Sverige. Jag fick god vägledning av min gode vän Åke Engsheden som vid den tiden var doktorand i egyptologi i Uppsala men det fanns ingen i Sverige som dagligdags arbetade med koptiska. Dessutom var grammatikorna och textböckerna i koptiska antingen föråldrade vad gällde innehåll och/eller väldigt opedagogiskt skrivna. Man förutsattes vara rätt bra på grammatik och ha kunskaper i andra klassiska språk. Min räddning blev generösa forskare i olika länder som gav av sin tid för att jag skulle kunna förkovra mig i gnosticisism och koptiska och det är för att dela med mig av det jag själv fått som jag nu skriver den här boken. Min ambition är att göra det möjligt för dem som liksom jag inte är särskilt språkintresserade att ändå nå en rätt djup förståelse av koptisk grammatik och de texter som finns i Nag Hammadi. Jag kommer att försöka skriva boken på ett sätt som är långt mindre abstrakt än motsvarande böcker brukar vara. Vidare ska vi ta mer lärdom av hur man lär sig moderna språk än man brukar göra när man undervisar i döda språk. Vi ska lära oss att använda språket aktivt. Förhoppningsvis gör det att kunskaperna befästs. Det är också en viktig kompetens när ni möter en gammal text med luckor i. Den som är van vid att översätta från sitt modersmål till koptiska kan göra mer välgrundade gissningar om vad som kan ha stått i luckan än den som är osäker på vad som är grammatiskt möjligt. En annan ambition som jag har är att vi mer än brukligt ska knyta vårt studium av grammatiken till de dialekter som vi oftast möter vid studiet av Nag Hammaditexterna. Jag tror att de flesta som läser den här boken senare vill ägna sig åt dem och liknande texter. De läroböcker som skrivits tidigare utgår ofta ifrån en dialekt som kallas sahidiska. Men den form av sahidiska som

läroböckerna tar upp är sparsamt representerad i Nag Hammadimaterialet. Dessutom har vi den så kallade subachmimiska- eller som den idag oftare benämns lykopolitanska dialekten. Därför utgår jag ifrn källornas grammatik och ni har lätt att hitta andra läroböcker som tar upp senare dialektala varianter. I och med detta kommer jag i arbetet med boken få utföra en hel del eget forskningsarbete för Nag Hammadiddialekterna är alltför ytligt analyserade och det finns idag ingen lärobok som koncentrerar sig på deras dialekter. Jag kommer ibland att sticka ut min akademiska haka och driva teser som går emot äldre uppfattningar men det gör också att det blir tydligt att en grammatikbok också är ett inlägg i forskningsdebatten.

En annan tanke med boken är att den ska kunna gås igenom under en termins halvfartsstudier vid universitet. Men att enbart ha konstruerade exempel under den tiden förefaller tråkigt och onödigt. Ungefär halvvägs börjar vi därför att basera översttningen på Nag Hammaditexten *Om Furstarnas Natur*. All grammatik och det ordförråd som behövs vid det studiet ska täckas in av den här boken.

Jag är tacksam över synpunkter på hur det här läromedlet fungerar för det är det första i sitt slag på svenska och skiljer sig också från internationella introduktionsböcker i koptiska. Därför är dina synpunkter på boken ständigt välkomna!

Välkomna att vandra med mig på en väg som snart leder oss in i en fantastisk värld, de antika koptiska texterna och deras mångskiftande återgivande av forntida människors tankar och liv.

Kapitel 3

Alfabetet, de bestämda artiklarna, betoning och assimilation

Alfabetet

Koptiskan skrivs med hjälp av grekiskans 24 bokstver plus sex bokstäver från det demotiska alfabetet. Demotiska var den skriftform som föregick koptiskan. Jag anger först hur bokstaven ser ut på koptiska, sedan ett ungefärligt uttal och därefter namnet. (Här ska jag se hur jag får till de fonetiska tecknen så uttalet får vänta till den publicerade versionen.)

Bokstäverna är: **Ⲁ** a alfa

Ⲃ b beta

Ⲅ g gamma

Ⲇ d delta

Ⲉ e epsilon

Ⲋ z zeta

Ⲍ ä eta

Ⲏ th theta

Ⲑ y eller i iota

Ⲓ k kappa

Ⲕ l lambda

Ⲗ m my

Ⲙ n ny

Ⲛ ks ksi

Ⲝ o omikron

Ⲟ p pi

Ⲡ r rho

Ⲣ s sigma

Ⲥ t tau

Ⲧ u y ypsilon

Ⲩ ph fi

Ⲫ kh ki

Ⲭ ps psi

Ⲯ å omega

ϣ sh shai
ϥ f fai
Ϩ h hore(h)
ϫ dj djandja
Ϭ ch kyma
ϭ ti ti

De bestämda artiklarna

För att skilja på om något föremål eller en företeelse är i bestämd eller obestämd form använder sig koptiskan av så kallade artiklar. Svenskan fungerar inte på samma sätt. Vi markerar att det är fråga om en specifik man genom att lägga till en ändelse istället. 'Man' är i obestämd form medan 'mannen' är i bestämd form, dvs. att vi känner till vad för man som det syftas på. I koptiskan lägger man istället till en artikel före ordet som man vill bestämma. Vilken artikel som man ska använda beror på vad för 'genus' som det bestämda ordet har. Att 'man' är ett maskulint ord och får en maskulin artikel är lätt att förstå, likaså att 'kvinna' är feminint och får feminin artikel. Men även andra ord har genusbestämning i koptiskan.

De bestämda artiklarna i ental (singular)

Den bestämda artikeln i ental (singularis) maskulinum är antingen **π** eller **πε**. Om man ska använda den kortare eller längre formen av artikeln beror lite förenklat uttryckt på om ordet som ska bestämmas börjar på två konsonanter eller ej. Låt oss ta ett exempel. 'Man' heter **ρωλλε**. Du ser att ordet börjar på en konsonant som följs av en vokal. Då väljer vi den korta formen av artikeln: **πρωλλε**. Om vi istället hade haft ett maskulint ord som börjar på två konsonanter så hade vi fått använda den längre formen av artikeln. Präst heter **πρεσβυτερος** och om vi istället vill säga 'prästen' på koptiska får vi **πεπρεσβυτερος**. Den feminina artikeln har också en kort och en lång form: **τ** eller **τε**. 'Kvinna' **εζυλλε** börjar på två konsonanter och därför skriver vi **τεεζυλλε** för 'kvinnan' medan 'dotter' som heter **υεερε** får den korta formen **τυεερε** 'dottern'.

Flertal (plural) i bestämd form

Även den bestämda artikeln för flertal (plural) i bestämd form har en kort och en lång form. Men här behöver vi inte hålla reda på om ordet (substantivet) som vi ska bestämma är maskulint eller feminint, artikeln är gemensam för alla pluralord. Den korta formen är **π** och den långa är **πε**. 'prästerna' skriver vi **πεπρεσβυτερος** medan 'männen/människorna' blir **πρωλλε**. Samma system för att avgöra när kort respektive lång artikel ska användas gäller alltså för såväl singular som plural. Du reagerade kanske på att vi nu fick ett streck över **π** i **πρωλλε**, mer om detta i nästa avsnitt.

Som du sett behövde vi inte ändra på substantivet för att 'präst' skulle bli 'präster'. Formen var densamma i båda fallen och det var bara genom artikeln som vi förstod att det var fråga om flera präster istället för om en präst. Så är det oftast men det finns en del ord som har särskilda pluralformer och då markeras detta särskilt i ordlistorna. Om inget särskilt sägs om detta är

formen för singular densamma som för plural. Ett ord som har särskild pluralform är exempelvis 'kvinna' **Ⲛⲓⲙⲉ** som ändras till **ⲛ ⲓⲟⲙⲉ** för att uttrycka plural 'kvinnor'. Dock måste den bestämda artikeln **ⲛ** ändå läggas till för att 'kvinnor' ska bli 'kvinnorna'.

Betoning med hjälp av överstreck och assimilation

Som jag påpekade i förra avsnittet fick vi ett streck över pluralartikeln **ⲛ** när den placerades före **ⲡⲱⲙⲉ** 'man/människa' och blev **ⲛ̅ⲡⲱⲙⲉ**. I koptiskan är det vanligt att man sätter ett streck över den bokstav som ska betonas. När det gäller ett ljud som **ⲛ** är det relativt lätt att förstå när det ska betonas. Det är svårt att säga **ⲛ** plus **ⲡ** utan att betona den ena bokstaven mer än den andra. Där kan vi alltså vänta oss att vi får betoningen på den ena av dessa bokstäver. Vilken av dem som ska betonas markeras genom överstrecket. Betoningen påverkas också av artikeln. När vi har ett ord som börjar på en betonad stavelse såsom i **ⲡⲛⲉ** 'tempel' försvinner betoningen när den långa artikeln läggs till **ⲛⲉⲣⲛⲉ** 'templet'. Att det blir så förstår du lätt om du uttalar orden för dig själv. Ytterligare en viktig detalj att hålla i minnet är att den korta pluralartikeln **ⲛ̅** förvandlas till **ⲙ̅** om ordet som artikeln bestämmer börjar på **ⲛ** eller **ⲙ** som inte är betonat, dvs. inte har ett streck över sig. En sådan förvandling av en bokstav till en annan kallas assimilation. 'Mamma' heter **ⲙⲁⲁⲁⲧ** och om vi ska säga 'mammorna/mödrarna' får vi alltså **ⲙ̅ⲙⲁⲁⲁⲧ**.

Sammanfattning och ytterligare några detaljer

- Den bestämda artikelns form beror på genus och antal.
- I singular är den **ⲛ** eller **ⲛⲉ** för maskulinum och **ⲧ** eller **ⲧⲉ** för femininum.
- För plural görs ingen skillnad med avseende på genus och vi har formerna **ⲛ** och **ⲛⲉ**.
- Lång form av artikeln krävs om substantivet börjar på två konsonanter där den andra inte är betonad.
- Om den första konsonanten i ett sådant konsonantpar är betonad förlorar den sin betoning när den långa artikeln tillkommer.
- Dessutom kräver orden **ⲉⲓⲟⲟⲧ** 'dag' (maskulinum) och **ⲡⲟⲙⲛⲉ** 'år' (femininum) lång artikel.
- Den korta pluralartikeln **ⲛ̅** förvandlas till **ⲙ̅** före **ⲛ** och obetonat **ⲙ**.
- Ifall ordet som ska bestämmas börjar på vokal används den korta artikeln.

Koptisk-svensk styckeordlista

ⲙⲁⲁⲁⲧ f. (femininum) mamma, mor.

ⲛ kort artikel pl. (plural.

ⲛⲉ lång bestämd artikel pl. (plural.

ⲛ kort bestämd artikel sg. (singular), m. (maskulinum).

πε lång bestämd artikel sg. (singular), m.

πρεσβυτερος m. präst.

ρπε m. tempel.

ρωμε m. man, människa.

ερωμε f. kvinna.

τ kort bestämd artikel sg. f.

τε lång bestämd artikel sg.f.

Övning 1

Facit finner du i ?? på sidan 118. Översätt från koptiska till svenska:

1. **ρωμε**

2. **ερωμε**

3. **περπε**

4. **μεμεδτ**

5. **πεπρεσβυτερος**

Svensk-koptisk styckeordlista

bror, syskon m. **σοπ** pl. **σπητ**.

ljus m. **οτοειπ**.

profet m. **προφητης**.

sanning f. **με**.

syster f. **σωπε**.

Övning 2

Översätt från svenska till koptiska.

1. profeterna

2. system

3. bröderna

4. sanningen

5. ljusen

Kapitel 4

Situations predikat

För att säga att något utförs förväntar vi oss på svenska att vi har ett subjekt, dvs. någon som gör något, och ett predikat, som uttrycker vad som görs. Predikatet utgörs ofta av ett verb såsom 'spela', 'springa' etc. Ett subjekt som knyts ihop med ett verb uttrycker vem som gör vad. På koptiska kan vi emellertid konstruera predikat med hjälp av en preposition eller ett adverb som uttrycker lokalitet. Prepositionen eller adverbet kombineras ofta med en artikelfras. Låt oss konkretisera. Artikelfrasen kan exempelvis vara 'vägen'. Du minns ju att man för att uttrycka något bestämt lägger till en artikel framför ordet som ska bestämmas. 'På' är en preposition som kan kombineras med artikelfrasen. 'På vägen' utgör då ett predikat, dvs. uttrycker vad som görs. På svenska måste vi lägga till ett 'är' för att åstadkomma detta. Den lokalisering prepositionen eller adverbet kombineras så med ett bestämt subjekt. Med ett bestämt subjekt menar jag här exempelvis en artikelfras: 'kvinnan', eller en bestämd person: 'jag'. En mer obestämd syftning som 'människor' eller 'några människor' kan inte ses som bestämda subjekt. För enkelhetens skull ger jag först exempel på svenska som ska visa på den koptiska konstruktionen: 'Kvinnan på vägen'. På svenska skulle det här uttrycket inte utgöra en fullständig sats. Vi saknar ju ett predikat. Men subjektet, 'kvinnan', står i bestämd form och kombineras med uttrycket 'på vägen' och bildar uttrycket 'kvinnan är på vägen'. Den här sortens konstruktioner kallar jag för 'situationella uttryck'. De uttrycker en pågående process, i det nyss nämnda exemplet är det situationen, att vara på vägen, som subjektet är i. När man har ett processuellt, pågående, perspektiv kallas detta för en 'durativ' konstruktion. Durativitet kommer vi att återkomma till många gånger senare. Låt oss nu först konkretisera och ta några exempel på situationella konstruktioner:

πχοεic ρε̄ πηi Herren (**πχοεic** är i **ρε̄** huset **ηi**).

πωπε εχ̄π̄ πλεοιτ stenen (**πωπε**) är på (**εχ̄π̄**) vägen **πλεοιτ**.

ιηcουc εε̄π̄ ιωδππηc Jesus (**ιηcουc** är med (**εε̄π̄**) Johannes (**ιωδππηc**).

Studera nu följande prepositioner för att lättare kunna förstå det fortsatta resonemanget:

εχ̄π̄ på.

εε̄π̄ tillsammans med, och.

πδρ̄π̄ inför, framför.

οὔτε motsatt, mot.

πескτ π nere. Ordets grund betyder egentligen botten.

ὑ under.

ὑπω inför, egentligen 'nedanför ansiktet'.

ὑπὸ hos.

ἐ på.

ἐπι på, ovanpå.

δι i, kan även användas instrumentellt som 'genom'.

Även adverb som uttrycker plats kan användas i de här konstruktionerna. Vi nöjer oss för tillfället med exemplet **ουδε** 'där'.

Vid sidan av egennamn och substantiv i bestämd form kan vi också använda pronomina som visar på en bestämd person, exempelvis 'jag' eller 'du'. Däremot inte sådana pronomina som är obestämda till sin karaktär såsom 'ingen'. Nedan följer en lista på hur vi konstruerar subjekt med hjälp av pronomina i de situationella konstruktionerna. Lagg märke till hur de knyts samman med den efterföljande prepositionen.

ἐγώ jag.

σύ du m.

σὺ du f.

αὐτός han.

αὐτή hon.

ὅτι vi.

ἐπειδή ni.

οἱ de.

Om vi exempelvis skulle säga: 'hon är i staden' **πολις** får vi alltså **ἐν τῇ πόλει**. Hon (**οἷ** är i **ἐν** staden **πολις**. När subjektet uttrycks i form av exempelvis 'han' eller 'hon' skrivs de inte självständigt utan knyts till predikatet. Vi kallar dem därför 'personliga prefix'. I exemplet ovan hade vi alltså det personliga pronominet 'hon' **οἷ** som skrevs samman med prepositionen 'i' **ἐν**.

Negationen konstrueras med **οὐ** som läggs till efter predikatet. 'Hon är inte i staden blir då **οὐ ἐν τῇ πόλει οὐ**. Ibland lägger man även till ett **π** före subjektet. Detta alternativa sätt att negera ger då **οὐ π ἐν τῇ πόλει οὐ**. I de här konstruktionerna är det viktigt att lägga märke till att ett **π** som står före ett **οἷ** eller **π** ofta förvandlas till ett **οἷ**. Regeln är densamma som vi diskuterade i samband med pluralartikeln som föregick ett **π** eller obetonat **οἷ**. Det heter exempelvis **ἐν τῇ πόλει** 'i staden' men **ἐν οἷ περὶ** 'i templet'.

Koptisk-svensk styckeordlista

ⲁⲛ negation inte.

ⲉⲧⲁⲛⲧⲉⲗⲓⲟⲛ m. evangelium, glädjebud.

ⲓⲛϥⲟⲩⲥ Jesus, förkortas ofta ⲧⲥ.

ⲕⲁⲕⲉ m. mörker.

ⲗⲁⲟϥ m. folk.

ⲙⲉ f. sanning.

ⲙⲓ̅ med, tillsammans med, och.

ⲙⲟⲓⲧ m. väg.

ⲛⲁⲓⲣ̅ = inför, framför.

ⲛⲟⲩⲧⲉ m. Gud alltid med bestämd

ⲛⲟⲗⲓϥ f. stad.

ⲛⲣⲟⲩⲧⲏϥ m. profet.

ⲛⲣⲟ m. kung, kejsare, f. ⲛⲣⲱ pl. ⲛⲣⲱⲟⲩ.

ⲧ̅ⲛ vi.

ⲓⲣ̅ på, ovanpå.

ⲓⲣ̅ⲓ̅ på, ovanpå.

ⲓ̅ⲛ i, även instrumentellt genom.

Övning 3

Översätt från koptiska till svenska

1. ⲛⲕⲁⲕⲉ ⲓⲣ̅ⲓ̅ ⲧⲛⲟⲗⲓϥ.
2. ⲧⲉϥⲓⲙⲉ ⲓⲣ̅ ⲛⲙⲟⲓⲧ.
3. ⲧⲙⲉ ⲓ̅ⲙⲉ ⲛⲟⲩⲟⲩⲛ.
4. ⲛⲉⲧⲁⲛⲧⲉⲗⲓⲟⲛ ⲓ̅ⲙⲉ ⲛⲛⲟⲩⲧⲉ.
5. ⲛⲉⲛⲣⲟⲩⲧⲏϥⲛⲁⲓⲣ̅ⲓ̅ ⲛⲣⲟ.
6. ⲧ̅ⲛⲛⲁⲓⲣ̅ⲓ̅ ⲛⲛⲟⲩⲧⲉ.
7. ⲓⲛϥⲟⲩⲥ ⲙⲓ̅ ⲛⲗⲁⲟϥ.
8. ⲛⲉⲛⲣⲉϥⲃⲩⲧⲉⲣⲟϥ ⲙⲓ̅ ⲛⲛⲟⲩⲧⲉ ⲁⲛ.

Svensk-koptisk styckeordlista

evangelium, glädjebud m. **εϣαγγελιον**.

folk **λαοc** m.

Gud m. **πoυτε** alltid med bestämd artikel när det syftar på Gud i judisk-kristen tradition.

i **ϩπ̄**.

inför/framför **παϩρπ̄**.

inte **απ**.

jag **ϥ**.

Jesus **ιηcουc** förkortas även **ιc**.

mörker m. **κ&κε**

Pilatus **πιλ&τοc**.

stad **πολιc** f.

tillsammans med, med, och **ϩπ̄**.

vi **ϥπ̄**.

Övning 4

Översätt från svenska till koptiska.

1. Jesus är inför Pilatus.
2. Folket är i staden.
3. Jag är i ljuset.
4. Sanningen är i evangeliet.
5. Folket är inför Gud.
6. Vi är tillsammans med profeterna.
7. Staden är inte i mörkret.

Kapitel 5

Obestämda artiklar, 'och' samt existenskonstruktioner

Liksom var fallet med de bestämda artiklarna markerar koptiskan att något är obestämt genom en artikel som sätts framför det ord som ska bestämmas. Den obestämda artikeln i singular är **ⲟⲩ** vilket uttalas som ett svenskt o som i 'sko' eller 'sol'. 'En kvinna' heter alltså **ⲟⲩⲥⲓⲙⲉ** och en man/människa **ⲟⲩⲣⲱⲙⲉ**. Om vi istället vill säga att det är fråga om ett flertal kvinnor som inte är närmare kända för den som får informationen liksom i början på en saga: 'Det var en gång några kvinnor' använder man i koptiskan pluralformen av den obestämda artikeln **ⲓⲈⲚ**. 'Kvinnor/några kvinnor' blir alltså **ⲓⲈⲚⲓⲟⲙⲉ**, notera pluralformen, och motsvarigheten för 'män' blir **ⲓⲈⲚⲣⲱⲙⲉ**. När det gäller de obestämda artiklarna behöver vi alltså inte ta hänsyn till om substantivet som bestäms är maskulint eller feminint men däremot om det är singular eller plural.

Generellt tal

Som du redan sett finns det en viss vaghet i bruket av de obestämda artiklarna på så sätt att man inte alltid kan veta om pluralformen syftar på en viss klass av substantiv såsom 'män och kvinnor' till skillnad från 'några män och några kvinnor'. När vi talar om exempelvis 'män' som kategori kan vi använda den obestämda artikeln plural **ⲓⲈⲚⲣⲱⲙⲉ**. Dock vet vi inte riktigt om det verkligen är 'män' som kategori som åsyftas eller om det är 'några män' dvs. några inte närmare bestämda män inom kategorin 'män' som vi har att göra med. Det finns emellertid ett sätt för oss att uttrycka det generella med avseende på kategori, genom att utesluta artikeln helt eller, som man ofta kallar det, genom att använda en så kallad nollartikel. Ibland ser vi alltså att vi saknar artikel där vi skulle ha väntat oss en bestämning till substantivet och i grammatiska verk brukar man markera detta genom att skriva siffran 0 i upphöjt läge **⁰ⲥⲓⲙⲉ** kallas också för en 'artikelfras' eftersom avsaknaden av artikel eller om du så vill bruket av 'nollartikel' visar oss att vi har att göra med 'kvinnor' som kategori. Lägg märke till att vi då kan använda oss av singularformen av ordet för kvinna, det syftar ju på en kategori även om denna inbegriper flera personer. 0-artikeln är användbar när man i koptiskan vill tala om en aktivitet på ett generellt sätt, exempelvis att döpa någon. Det heter 'att ge dop till någon' och där föregås det som ges av 0-artikel. Då vet vi att det inte är fråga om just 'det dopet' som utdelas utan något i mer generella termer. Mer om detta bruk i samband med infinitiv.

Och

Koptiskan har tre sätt att uttrycka det som vi på svenska skulle kalla för 'och'. Vilken variant som används beror delvis på vad som ska knytas samman med 'och'. Den mest generella varianten är **ⲁⲧⲱ**. Det uttalas 'avå'. Den konjunktionen kan binda samman substantiv såväl med 0-obestämd som bestämd artikel och obestämda och bestämda pronomen. Pronomen ska vi tala om senare. Dessutom används **ⲁⲧⲱ** för att binda ihop hela satser, något som vi också återkommer till senare.

ⲙⲛ kan användas för att knyta samman både obestämda och bestämda artikelfraser och pronomen men inte för att knyta samman hela satser och används inte heller vid 0-artikel. Du har redan stött på **ⲙⲛ** som ett uttryck för att 'vara tillsammans med' som användes i situationella konstruktioner.

ⲉ har den mest begränsade användningen. Den får bara användas före 0-artikel.

Possessiva artiklar

Du har redan sett att koptiskans bruk av artikel skiljer sig från svenskans. För att visa om ett substantiv är i singular eller plural, respektive bestämd, obestämd eller i generell, 0-artikelform, använder sig koptiskan av en artikel som föregår substantivet. På liknande sätt förhåller det sig när man på svenska uttrycker tillhörighet genom ett possessivt pronomen: 'min', 'din', 'ditt' eller 'deras'. På koptiska använder man sig av en så kallad possessiv artikel. Valet av artikel beror på genus och numerus/antal. Vi använder oss i exemplen nedan av ordet för 'far/förälder' som i singular heter **ⲉⲓⲱⲧ** och i plural **ⲉⲓⲱⲧⲉ**.

ⲛⲁⲉⲓⲱⲧ min far

ⲛⲉⲕⲉⲓⲱⲧ din far (2 pers. m.)

ⲛⲟⲧⲉⲓⲱⲧ din far (2 pers. f.)

ⲛⲉⲥⲉⲓⲱⲧ hans far

ⲛⲉⲪⲉⲓⲱⲧ hennes far

ⲛⲉⲛⲉⲓⲱⲧ vår far

ⲛⲉⲧⲛ̄ⲉⲓⲱⲧ er far

ⲛⲉⲧⲉⲓⲱⲧ (**ⲛⲟⲧⲉⲓⲱⲧ** i vissa dialekter) deras far

Uttrycket 'min far' består alltså av olika delar. Först har vi den bestämda artikeln maskulinum **ⲛ**. Därefter följer 'min' **ⲁ**. 'Min' uttrycks likadant vare sig det är en man eller en kvinna som pappan är relaterad till. Sist följer ordet 'pappa/far'. Den inledande artikeln syftar alltså på 'far' och inte på den som 'far' är relaterad till. 'min', 'vår', 'er' och 'deras' förändras inte beroende på genus på den som äger. De possessiva formerna är således genusoberoende i 1 person singular och i samtliga personer plural. Däremot ser du att vi får olika former beroende på om ägaren är maskulin eller feminin när det gäller 'din' 'hans' eller hennes' eller 'dess'. Utifrån detta resonemang får vi följande mönster om vi ersätter 'far' med 'mor'.

ⲧⲁⲙⲙⲁⲁⲧ min mor
ⲧⲉⲕⲙⲙⲁⲁⲧ din mor (2 pers. m.)
ⲧⲟⲩⲙⲙⲁⲁⲧ din mor (2 pers. f.)
ⲧⲉⲛⲙⲙⲁⲁⲧ hans mor
ⲧⲉⲥⲙⲙⲁⲁⲧ hennes mor
ⲧⲉⲛⲙⲙⲁⲁⲧ vår mor
ⲧⲉⲧⲡⲙⲙⲁⲁⲧ er mor
ⲧⲉⲩⲙⲙⲁⲁⲧ deras mor

Den enda skillnaden blir alltså att vi byter ut den maskulina artikeln mot den feminina. 'Mor/mamma' har som de flesta koptiska substantiv samma form i singular som i plural.

Om det som ägs istället är i plural får vi följaktligen lägga in pluralartikeln i början. Låt oss ta exemplet med orden för 'far' och 'syster'. Observera att 'far' har en särskild pluralform.

ⲛⲁⲥⲱⲛⲉ mina systrar
ⲛⲉⲕⲉⲓⲟⲩⲧⲉ dina fäder/förfäder/föräldrar (2 pers. m.)
ⲛⲟⲩⲥⲱⲛⲉ dina systrar (2 pers. f.)
ⲛⲉⲛⲉⲓⲟⲩⲧⲉ hans fäder/förfäder/föräldrar
ⲛⲉⲥⲥⲱⲛⲉ hennes systrar
ⲛⲉⲛⲉⲓⲟⲩⲧⲉ våra fäder/förfäder/föräldrar
ⲛⲉⲧⲡⲙⲥⲱⲛⲉ era systrar
ⲛⲉⲩⲉⲓⲟⲩⲧⲉ deras fäder/förfäder/föräldrar

Existenskonstruktioner

När vi arbetade med de situationella konstruktionerna utgick vi ifrån att subjekten var substantiv i bestämd form, egennamn eller personliga prefix. Vi lärde oss också att konstruktionerna krävde prepositioner med lokal funktion och att vi då konstruerade meningar som var av durativ karaktär. Om vi nu ska konstruera meningar som är durativa och har ett obestämt subjekt måste vi använda oss av något som jag kallar 'existentinskonstruktioner'. Sådana konstruktioner inleds med ett ord som kan översättas med 'det finns/finns inte' följt av ett subjekt i obestämd form, dvs. obestämd artikel, nollartikel eller obestämt pronomen. Därefter kan exempelvis följa ett predikat i form av en situationell preposition eller adverb. De ord vi först måste lära oss är uttrycket för 'det finns' **ⲟⲩⲡ**, vilket uttalas 'wyn', och 'finns inte' **ⲙⲙ**. Lagg märke till att negationen 'finns inte' är lätt att förväxla med prepositionen **ⲙⲙ** men de uppträder ju på helt olika ställen i satserna. Låt oss nu se hur en existenskonstruktion kan se ut. Vi lär oss också några nya ord: **ⲓⲟⲛⲛⲉ** pron. någon/några, viss/vissa. **ⲗⲁⲁⲧ** pron. ingen, inget ingenting. Dessa pronomina fungerar som obestämda subjekt och fungerar som ett substantiv i obestämd form. **ⲕⲓ** m. hus, byggnad. **ⲱⲛⲣⲉ** m. son, barn.

ⲟⲩⲡⲟⲩⲱⲕⲣⲉ ⲙⲙⲉⲁⲧ = det finns/är ett barn där.

ⲙⲡⲟⲩⲱⲕⲣⲉ ⲙⲙⲉⲁⲧ = det finns inget barn där.

ⲟⲩⲡⲓⲟⲩⲉⲛⲉ ⲓⲡⲓ ⲡⲉⲕⲛⲓ = det finns någon i ditt hus.

ⲙⲡⲗⲁⲁⲧ ⲓⲡⲓ ⲧⲉⲕⲛⲓ = det finns ingen i ditt hus.

ⲟⲩⲡⲣⲱⲙⲉ ⲓⲡⲓ ⲧⲉⲕⲛⲓ = det är folk i ditt hus.

ⲙⲡⲣⲱⲙⲉ ⲓⲡⲓ ⲧⲉⲕⲛⲓ = det finns inga människor i ditt hus.

ⲟⲩⲡⲓ respektive ⲙⲡⲓ skrivs ihop med det följande ordet. I exemplen ovan har vi först obestämda artiklar, därefter obestämda pronomina och slutligen nollartikel.

'Det finns' och 'finns inte' fungerar inte främst som uttryck för att det existerar någon utan funktionen är snarare att knyta samman subjektet med predikatet och vi ligger därför ofta nära översättningar med 'är' likaväl som 'finns' men kan även tillåta oss andra uttryck som ger bättre svenska.

Närmre demonstrativa pronomina

När vi arbetade med bestämda och obestämda artiklar var det arbete med substantiv som var kända eller okända för den som mottog ett budskap. Om vi exempelvis säger 'Kvinnan' förutsätter det att vi redan känner till vilken kvinna det är fråga om eller åtminstone att mottagaren av budskapet alldeles strax ska få veta detta. Om vi har en obestämd artikel, 'en man', så är det fråga om en man som mottagaren inte redan känner till. När vi nu övergår till att diskutera närmre demonstrativa pronomina har vi att göra med pronomina som syftar på någon eller något som redan är känt för mottagaren eller som strax ska bli definierat och som vi lägger en viss emfas vid. 'Den här mannen' syftar på någon som vi fått presenterad för oss, i vissa fall kan ett förtydligande följa i omedelbar anslutning. 'Den här' är något som vi kallar för ett närmre demonstrativt pronomen. Om vi syftar på någon som också är känd men som är mer avlägsen använder vi 'den där' vilket också sätter emfas på personen eller saken ifråga, men som visar att det rör sig om något lite mer avlägset. Den sortens konstruktioner behandlas senare. Om vi bara skulle sagt 'mannen' eller 'kvinnan' så hade vi inte känt till något om deras placering, nära eller avlägsen, i förhållande till talaren och mottagaren.

För att uttrycka något närmre demonstrativt använder sig koptiskan av följande former:

Den här, mannen, m. sg. ⲡⲉⲓⲣⲱⲙⲉ

Den här kvinnan, f. sg. ⲧⲉⲓⲉⲓⲙⲉ

De här människorna, pl. ⲡⲉⲓⲣⲱⲙⲉ

den här, självständigt pron. sg. m. ⲡⲁⲓ

den här, självständigt pron. sg. f. ⲧⲁⲓ

de här, självständigt pron. pl. ⲡⲁⲓ

Du ser säkert omedelbart likheten med de bestämda artiklarnas längre former. 'Den här mannen' blir **πειρωμε**, 'den här kvinnan' **τειρωμε** och de här människorna **πειρωμε**. När vi inte knyter 'den här' etc direkt till ett efterföljande substantiv som i 'den här kvinnan **τειρωμε** utan nöjer oss med den här i självständig form får den närmre demonstrativa artikeln en lite annan form, **παι ται παι** för respektive genus. **παι πρεσβυτερος πε** 'den här (personen) är präst'.

Generell relation

I äldre svenska använde man ofta ett generellt relaterande 'av'. 'Av god härkomst', 'En kvinna av heder' osv. Engelskan har samma form i sitt generellt relaterande 'of'. 'The mother of Jesus'. Koptiskan använder oftast ett **π** för att binda samman två artikelfraser i en relation. Om Ordet efter **π** börjar på **π**, **ψ**, **φ** eller ett **μ** som inte är betonat, dvs. inte har streck över sig, så förvandlas **π** till **μ**. Liknande förvandling såg vi när vi diskuterade den korta bestämda artikeln plural framför sådana konsonanter. 'Jesus mamma' blir alltså **τελειτ πικουτς**. 'söner till Den här kvinnan' blir **ζεψικρε πτειρωμε**.

Om man vill uttrycka att något är en del av något annat, en större helhet kan man alternativt använda **πτε**. 'Kroppens delar/lemmar' blir då **μμελος πτεπωμε**. Bruket av **πτε** är dock klart ovanligare än det av **π**.

Adjektiv och attribut

Ett adjektiv beskriver hur ett substantiv är. I 'En liten pojke' är 'liten' adjektivet och 'pojke' det substantiv som modifieras, dvs. vi får informationen att han är liten. I koptiskan får vi hålla reda på två grupper av adjektiv, den grupp som består av grekiska lånord och den som utgörs av egyptiska/ickegrekiska ord. Grekiska adjektiv slutar på **ος** när de syftar på maskulina eller feminina varelser och på **ον** när de syftar på ting. Det kan verka lite förbryllande för den som kan grekiska eftersom **ος** ju är en maskulinändelse på grekiska, men på koptiska används den alltså såväl för femininum som för maskulinum. Bruket av **ον** som ändelse för saker är mer väntat då det är grekiskans neutrumändelse. Låt oss exemplifiera:

πποκρος den onde

τποκρος den onda

πποκρον det onda

Adjektiv med artikel kan således också användas som substantiv. För att knyta adjektivet till det ord som det ska modifiera använder man vår relationsmarkör **π** som framför **π** eller **μ** utan streck omvandlas till **μ**. Låt oss se exempel med **τεπος** ras/släkte som huvudord.

πτεπος μποκρος det onda släktet

πτεπος πβρε det nya släktet

πβρε, 'ny', är ett ickegrekiskt koptiskt adjektiv. Även substantiv kan fungera som adjektiv: **πτεπος πρωμε** det mänskliga släktet.

I vissa fall kan ordningsföljden mellan det modifierade och det modifierande ordet kastas om. Detta sker om och endast om det modifierande ordet är ett adjektiv, alltså inte ett substantiv som används adjektiviskt. **πνερος ἀποκριος** och **πποκριος πνερος** har alltså samma betydelse. Lagg märke till att ordet som står efter relationsmarkören **π** inte får artikel. **πετ-ἀγγελιον πτωε** betyder alltså 'sanningens glädjebud/evangelium' medan **πετἀγγελιον ἄλλε** översätts med 'det sanna glädjebudet, evangeliet'.

Nominalsatser

På svenska brukar man tala om subjekt och predikat. Subjektet är den eller det som gör något och predikatet det som subjektet utför. På koptiska är det mer precist att tänka sig att det som vi ser som subjekt är det som handlingen kretsar kring medan predikatet uttrycker tillståndet för huvudrollsinnehavaren. Man kan tänka sig att koptiskans relation mellan den som innehar huvudrollen och det som denna aktör är i färd med kan utgöra svaret på frågan: 'Vad/hur är det med dig?' Svar: 'Jag en profet'. På svenska måste vi i svaret lägga till ordet 'är' och översätter 'jag är en profet'. Samma fenomen har du ju redan stiftat bekantskap med i form av situationella konstruktioner 'profeten på vägen' blir 'profeten är på vägen'.

Nominalsatser med pronomen i första och andra person

Ett mycket enkelt sätt att uttrycka att någon gör något består av ett personligt pronomen i första eller andra person plus en artikelfras (observera att vi här inte kan använda 0-artikel). För att konkretisera får vi alltså meningar av typen 'jag en profet', 'du en profet', 'vi profeter' och 'ni profeter'. I de två sistnämnda uttrycken har vi obestämd artikel plural framför ordet 'profet'. Sådana här konstruktioner kallas för 'nominalsatser'. De uttrycker tidlösa pågående tillstånd. De är alltså inte durativa. Ofta kan de fungera som ett slags avbrott i en berättelse och utgör då ett slags tidlös utblick. För att du ska kunna använda dig av koptiskans nominalsatser behöver du alltså först lära dig några pronomina.

Personliga pronomina i första och andra person

ἀπῆ pron. jag.

πῆκ pron. m. du.

πῆε pron. f. du.

ἀποπ pron. vi.

πῆεπῆ pron. ni.

Vi avvaktar med tredje person singular och plural och tar upp dem i nästa avsnitt om nominalsatserna eftersom dessa fungerar lite annorlunda än det mönster som vi tar upp här.

I de konstruktioner som vi nu diskuterar sitter pronomenet och artikelfrasen ihop. Vi får alltså:

ἀπῆουπροφητικς 'Jag är en profet'.

ἄτῳ προφητῆς 'Du är en profet'. Observera att formen av 'du' visar att man tilltalar en man.

ἄτῃ προφητῆς 'du är en profetissa'.

ἄπομῶν προφητῶν 'vi är profeter'.

ἄτε τῶν προφητῶν 'ni är profeter'.

För att negera den här sortens satser lägger man till negationen **ἄ** efter kärnkonstruktionen. Vi får då till exempel: **ἄτῳ προφητῆς ἄ** 'Jag är inte en profet.'

Nominalsatser med pronomina i tredje person

Subjekt i 3 person uttrycks i de enklaste nominalsatserna genom

πε 3 pers. sing. m. = han/den/det.

τε 3 pers. f. = hon/den/det.

πε 3 pers. pl. = de.

Du känner säkert igen de här orden från de längre formerna av de bestämda artiklarna. En skillnad jämfört med subjekten i 1 och 2 person är att subjektet kommer efter predikatet.

ἄτῳ προφητῆς 'jag är en profet'

οὔ προφητῆς πε han/det är en profet.

οὔ προφητῆς τε hon/det är en profetissa.

οὔ προφητῶν πε de är profeter.

En annan skillnad är att vi i tredje person har en mycket lösare koppling mellan subjektet 'hon' och predikatet 'profetissa'. Det märks exempelvis på var vi placerar negationen **ἄ**. I tredje person placeras den mellan predikat och subjekt medan den måste följa efter enheten subjekt + predikat i 1 och 2 person. Vi får alltså:

ἄτῷ πε προφητῆς ἄ du (2 pers. m) är inte profeten.

οὔ προφητῶν ἄ πε 'de är inte profeter.'

Samma fenomen ser vi när vi lägger in andra bestämningar. I 'du är Johannes mamma' **ἄτε τῆς μητρός τοῦ Ἰωάννου** hålls 'du' och 'mammans' ihop. I tredje person är det visserligen möjligt att hålla ihop subjekt och predikat men det är inte nödvändigt.

τῆς μητρός τε τοῦ Ἰωάννου 'Hon är Johannes mamma.'

τῆς μητρός τοῦ Ἰωάννου τε 'Hon är Johannes mamma.'

fungerar lika bra.

Ordningsföljden mellan ordet som står efter **ἄ** (i vårt fall Johannes) och **ἄ** är också valfri. Det enda vi måste hålla i minnet är att negationen i tredje person måste komma mellan subjekt och predikat och att vi inte får ha något mellan subjekt och predikat i 1 och 2 person.

Adjektiviska uttryck i enkla nominalsatser

'Han är gud' på koptiska skrivs **ⲡⲛⲟⲩⲧⲈ ⲡⲈ**. För att ge uttrycket en adjektivisk innebörd använder vi istället en obestämd artikel **ⲟⲩⲡⲟⲩⲧⲈ ⲡⲈ** 'han är gudomlig'. Läggs dock märke till att denna sats också kan översättas med 'han är en gud'.

Koptisk-svensk styckeordlista

ⲁⲗⲗⲁ 'men/tvärtom/snarare' står alltid först i satsen.

ⲁⲡⲓ pron. 'jag' osjälvständig form. Används i nominalsatser.

ⲁⲩⲱ och binder samman ord med alla varierande artiklar samt satser. Vanligtvis neutralt sammanbindande 'och' men även adversativt 'men'. **ⲁⲩⲱ** **ⲁⲩⲱ**... 'och även'.

Ⲉⲱⲧ m. pappa, far pl. **ⲈⲱⲧⲈ**.

ⲘⲁⲔⲏⲧⲏⲥ m. elev/lärjunge.

ⲘⲘⲁⲩ adv. där.

Ⲙⲡ tillsammans med/och.

Ⲙⲡ negation i existenskonstruktioner.

ⲡ står framför och markerar adjektivist/attributiv konstruktion.

ⲡ possessiv partikel. Mittdelen av uttryck som 'fadern av sanning'. Översätts då som 'sanningens fader'.

ⲡⲈ bildar predikat i pl. i nominalsatser.

ⲡⲩⲧⲈ pron. f. 'du' osjälvständig form. Används i nominalsatser.

ⲟⲩ obest. art. sg. 'en, ett'.

ⲟⲩⲡ det finns/är. förekommer i existenskonstruktioner.

ⲡⲈ konstruerar predikat 3 pers. sg. m. i nominalsatser.

ⲡⲈⲓ närmre demonstrativt pron. sg. m. 'den här'. Följs av substantiv.

ⲘⲁⲖⲈ vis, f. **ⲘⲁⲖⲏ** pl. **ⲘⲁⲖⲈⲧⲈ**

ⲧⲈⲗⲏⲗ m. glädje att glädjas.

ⲱⲏⲣⲈ m. son, barn.

ⲒⲈⲡ obest. art. pl. :kan även översättas med 'några'.

Ⲓⲏⲧ m. hjärta, intellekt. pl. **ⲒⲈⲧⲈ**.

Övning 5

Översätt från koptiska till svenska.

- 1 **πποϣτε ρε̅ περιε.**
- 2 **αλλα περιε ε̅πειωτ ρε̅ πετρητ.**
3. **ο̅π̅ουεεεετ ετω οτειωτ ρι π̅λοιτ ε̅π̅ πετρηρε.**
4. **ε̅π̅ουεεεε ρε̅ τπολιε.**
5. **ο̅π̅εεππερεεεετεροε εεεετ.**
- 6 **αλλα ρεεππροφητεεε επ πε.**
7. **π̅τεοϣποϣτε.**
8. **πεεεεεεεεεεε π̅τεε οεεεεεεε πε.**
9. **ε̅π̅ουεεεεεεεεεε π̅ηεεεεεεεεεε.**
- 10 **πειεεεεεεεεεε ε̅εεεε πε.**

Svensk-koptisk styckeordlista

barn/son **ρηρε.**

den här, de här närmre demonstrativa pron. **πει, τει** respektive **πει**. De knyts samman med ett efterföljande substantiv. Självständiga demonstrativa artiklar 'denne', 'denne' dessa' har formerna **παι ται παι**. Se 5, sidan 17 för fördjupning.

du m. i nominalsatser: **π̅τ̅** f. **π̅τε** osjälvständig ställning. I durativa satser m.: **κ** f.: **τε**.

där adv. **εεεετ.**

en Som obestämd artikel sg. **οτ.**

finns, är **οτ̅π̅**. Används i existenskonstruktioner.

finns inte, är inte **ε̅π̅**. Används i existenskonstruktioner..

hjärta/intellekt m. **ρητ** pl. **ρητεε.**

Johannes **ιωεππεεεε.**

mor f. **εεεετ.**

och **ετω** Används såväl mellan substantiv, oberoende av artikel samt mellan satser. **ε̅π̅** används inte vid 0-artikel eller som satskonjunktion. **ρη** enbart framför 0-artikel.

ond **ποπεροε** ond, (från grekiskan).

präst, äldste m. **περεεεεεεεεεε** (från grekiskan).

vi I durativa konstruktioner: **τ̅π̅** I nominalsatser: **ε̅π̅οπ** självständigt, eller **ε̅π̅** osjälvständigt.

vis m. **εεεε** f. **εεεεε** pl. **εεεεεεεεεε.**

Övning 6

Översätt från svenska till koptiska.

1. Den här onde prästen.
2. Det finns inget barn där.
3. Mörker och ljus. (Använd konstruktion med 0-artikel och rätt konjunktion.)
4. Det finns präster/några präster på vägen.
5. Det är sanningens evangelium.
6. Det här sanna evangeliet.
7. Det här är Johannes mor/mamma.
8. Du (2 pers. f.) är en vis profetissa.
9. De visa är i guds hjärta/intellekt.
10. Vi är gudomliga!

Kapitel 6

Durativa konstruktioner, situations-, existens-, infinitiv-, kvalitativ- och futurum 1-konstruktioner

Du har redan lärt dig att situations- och existenskonstruktioner är durativa medan nominalsatser uttrycker mer tidlösa utsagor. Hittills har predikaten konstruerats med hjälp av artikelfraser, namn eller pronomen när det gäller nominalsatser och med hjälp av prepositioner eller adverb när det gäller existens- och situationskonstruktionerna. Vi har således inte behövt använda verb. I det följande ska vi för första gången bekanta oss med verb i deras grundform 'infinitiv'.

Infinitiv

βωλ = befria, uttolka.

κω = sätta, ställa lägga.

κωτ = bygga, bygga upp.

μωτρ = binda.

ποτχε = kasta, **ποτχε εβωλ** = kasta iväg/ut.

I det följande går vi igenom hur durativa konstruktioner med infinitiv fungerar beroende på vad för subjekt vi har att göra med.

Subjekt i obestämd form

Om vi fortsätter att diskutera hur vi konstruerar durativa satser med obestämda subjekt kan vi nu byta ut existenskonstruktionernas preposition- och adverb-baserade predikat mot infinitiv.

οτπδγγελος βωλ = änglar/budbärare **δγγελος** befriar.

μπδγγελος μωτρ = änglar binder inte.

Här har vi nollartikel framför ängel vilket gör att vi får generella subjektet, vi talar om änglar i allmänhet. Vidare kan vi nu lära oss något om existensmarkörens funktion. Den skulle ju egentligen inte behövs eftersom vi redan har ett infinitiv som kan fungera som predikat. Det samma skulle man kunnat slå fast tidigare eftersom vi då hade att göra med prepositioner och adverb som fick fungera predikativt i samband med de situationella konstruktionerna. Vi kan istället se existensmarkören som något som skapar en koppling mellan två uttryck, subjektet och predikatet. Av detta kan vi sluta oss till att **οτι** respektive **ουτι** inte är verb i sig utan bara fungerar som en koppling mellan subjekt och predikat i konstruktioner med subjekt i obestämd form där predikatet utgörs av ett infinitiv eller en konstruktion med preposition eller adverb såsom var fallet i existenskonstruktionerna. Men lägg märke till att nominalsatser med subjekt i obestämd form inte kräver något **οτι** eller **ουτι**, dessa är nämligen inte durativa.

Personliga prefix

Eftersom subjekten i de ovan angivna exemplen var obestämda var vi tvungna att använda existenskonstruktionerna. Men om vi istället ville använda personliga prefix på samma sätt som vi gjorde i de situationella konstruktionerna går detta utmärkt med infinitiv som predikat.

ακωτ κτπολις = han bygger staden.

τκωτ κτπολις αν = vi bygger inte staden.

Du känner igen mönstret från de situationella konstruktionerna. Skillnaden är enbart att vi använder ett infinitiv istället för adverb eller preposition som predikat. Du ser också att vår gamle bekant **κ** markerar att det ska komma ett objekt till predikatet. Vad som byggs knyts samman med verbet bygga. Om vi ytterligare vill fördjupa vår förståelse av språket kan vi notera att de prepositioner och adverb som ingick i predikaten i de situationella- och existenskonstruktionerna ingick som en del av ett större uttryck som utgjorde predikatet. **ππουτε εω περπε** 'Gud är i templet' består av två delar, subjektet 'Gud' och predikatet 'är i templet'. I sådana uttryck behöver vi alltså inte använda någon markör framför 'templet' det är redan en så stark koppling mellan 'i' och 'templet'. Det här resonemanget kan göra det lättare för dig att minnas när du behöver lägga in en objektsmarkör och när det inte bör göras.

Det här är första gången som vi har en konstruktion som kallas för 'presens'. Presens, situationella och existenskonstruktioner hör alla till de durativa gruppen. Låt oss nu bekanta oss med de två återstående durativa konstruktionerna: kvalitativa och futurala.

Kvalitativ

Den fjärde durativa predikatsformen utgörs av den så kallade kvalitativa verbformen. Om vi exempelvis vill säga 'Gud befriar' görs detta genom en vanlig infinitivkonstruktion **ππουτε βωλ**. Men om vi istället vill säga att 'Guds folk är befriat' måste vi använda en annan form av verbet **βωλ** nämligen den kvalitativa **βηλ**. Den kvalitativa formen av ett verb uttrycker att subjektet äri ett stadigvarande tillstånd, i vårt fall 'befriat'. Det är därför förstaeligt att denna verbform även kallas 'stativ' i Bentley Laytons grammatik. Liksom i de övriga konstruktionerna i durativ blir ordföljden: subjektpredikat **πλδοσ ωππουτε βηλ** 'Guds folk är befriat'. I likhet med situationella och existenskonstruktioner får kvalitativa konstruktioner enbart användas i

durativ. Av de fyra sätten att bilda predikat på i durativ som vi hittills träffat på är det alltså bara infinitiven som får användas utanför durativen. Liksom för de övriga durativa konstruktionerna gäller att kvalitativens subjekt måste föregås av **οὔπ** eller dess negation **εἰπ** om subjektet är obestämt. Låt oss ta några exempel på hur kvalitativ fungerar med olika subjekt.

πρωεε βηλ = mannen är befriad. (Subjektet utgörs av en artikelfras i bestämd form.)

ιηκοτς βηλ = Jesus är befriad. (Subjektet utgörs av ett egennamn.)

†βηλ = Jag är befriad. (Subjektet utgörs av ett pronomen som knyts direkt till predikatet. Samma former som vi presenterade i samband med situations och infinitivkonstruktioner används.)

οὔπλδος βηλ = Folk är befriade eller fria. (Subjektet är obestämt, i detta fall uttrycks detta genom nollartikel och vi måste då använda oss av existenskonstruktion.)

Samma regler för negation gäller för kvalitativa former som för andra durativa konstruktioner. När subjektet är bestämt används **π** + **δπ** där **π** är möjligt att använda men inte det vanligaste, vi kan alltså också utelämna det. Negationer med obestämt subjekt uttrycks med **εἰπ**. Exempel:

πεφλδος βηλ δπ = Hans folk är inte befriad/fritt.

εἰπλδδτ βηλ = Ingen är befriad/fri. (subjektet är ett obestämt pronomen.)

Det är mycket vanligt att den kvalitativa formen av verbet konstrueras genom att en eller flera vokaler i infinitivet byts ut mot **η** i kvalitativen. **βωλ** blir **βηλ**, **εοτρ** 'binder' blir **εηρ** 'bunden'.

Futurum 1

Nu lägger vi till det femte och sista sättet på vilket vi kan forma predikat i durativa konstruktioner: futurum 1. Futurum 1 konstrueras genom att vi skjuter in **πδ** före predikatet.

†πδβωλ 'Jag kommer att/ ska befria.'

κπδβωλ 'Du m. kommer att/ska befria'.

τπδβωλ 'Du f. kommer att/ska befria'.

φπδβωλ 'Han kommer att/ska befria'.

ςπδβωλ 'Hon kommer att/ska befria'.

τππδβωλ 'Vi kommer att/ska befria'.

τετπδβωλ 'Ni kommer att/ska befria'. Observera att **τετπ** + **πδ** har blivit **τετπδ**.

ςεπδβωλ 'de kommer att/ska befria'.

Senare kommer vi att mycket ingående diskutera hur futurum 1 fungerar, men låt oss för tillfället nöja oss med följande: Futurum 1 uttrycker en handling som subjektet precis står i begrepp att utföra. Det motsvaras ofta av engelskans 'am going to'.

Samma regler som gäller för övriga former av durativa konstruktioner gäller även för futurum 1 vad gäller negering. Med bestämda subjekt används **अन** som placeras efter predikatet. Vi kan också välja att lägga till ett **न** omedelbart före subjektet, men det är inte nödvändigt. Vid obestämda subjekt används negationen **अन** som placeras omedelbart före subjektet.

Sammanställning av durativa subjekt + predikatkonstruktioner

Vi kan huvudsakligen dela in de durativa konstruktionerna i fyra kategorier av predikatskonstruktioner som kombineras med bestämda eller obestämda subjekt. Obestämda subjekt är sådana som har obestämd- eller nollartikel **οἷρωλλε** 'en människa' **ρωλλε** 'människor' eller pronomen som inte pekar ut ett specifikt subjekt, **λλδδτ** 'ingen'. De obestämda subjekten måste föregås av **οἷπ** i positiva konstruktioner och av **λλπ** i negativa.

Durativa konstruktioner med obestämda subjekt

Predikat i infinitiv = presens

οἷποἷρωλλε βωλ 'En människa befriar'.

λλπλλδδτ βωλ 'Ingen befriar'.

Predikat i kvalitativ

οἷπλλδδτ βηλ 'Folk är befriade/fria'. (Nollartikel).

λλπλλδδτ βηλ 'Inget folk är fritt'.

Predikat i form av situationella prepositionsuttryck + artikelfras eller situationella adverb

οἷπζοερωλλε ζι πλλοιτ 'Några människor är på vägen'.

λλπκδκε λλλδτ 'Mörker finns inte där'. Alternativt 'Där är/finns Inget mörker'.

Predikat i futurum 1

οἷπζοελλδδτ πδβωλ 'Några folk kommer att/ska befria'.

λλπλλδδτ πδβηλ 'Ingen kommer bli befriad'.

οἷπζοειπε πδζλλ πλλοιτ 'Några kommer att vara/ska vara på vägen'.

λλπλλδδτ πδζλλ πλλοιτ 'Ingen kommer att vara på vägen'.

Durativa konstruktioner med bestämda subjekt

Predikat i infinitiv = presens

πρωλλε βωλ 'Människan befriar'.

λλπρωλλε βωλ δπ 'Människan befriar inte'.

Predikat i kvalitativ

ϣβηλ 'Han är befriad/fri'.

ιωδαννης βηλ αν 'Johannes är inte befriad/fri'.

Predikat i form av situationella prepositionsuttryck + artikelfras eller situationella adverb

πρωμε ρι πμοιτ 'Människorna är på vägen'.

=εεκκε εεεετ αν 'Mörkret finns/är inte där'.

Predikat i futurum 1

πλαοο πδβωλ 'Folket kommer att/ska befria'.

εεπλδδτ πδβηλ 'Ingen kommer att bli befriad'.

πειλαοο πδρμε πμοιτ 'Det här folket kommer att vara/ska vara på vägen'.

εεπειρωμε πδρμε πμοιτ αν 'Denne man kommer inte att vara på vägen'.

Koptisk-svensk styckeordlista

ανοστολοο m. apostel, sändebud.

βηλ kv. av βωλ.

βωλ, kv. βηλ befria, uttolka lösa upp. + εβωλ lösa upp, utplåna.

εξοτσια f. Makt, styrka.

εοοτ m. ära, heder.

ετβε Prep. på grund av, angående, om, för att. ετβε οτ 'varför'. ετβε πδι 'därför'.

ηι m. hus, byggnad.

κ du m.

κοοοοο m. kosmos, världen.

λδδτ pron. ingen, inget ingenting.

μεετε m. tanke.

πδ Bas för futurum 1, se 6, sidan 26.

ποβ adj. stor.

οτβε prep. motsatt, mot.

ππΔ m. förkortning för **ππετλλΔ** ande.

ππετλλΔτικον adj. andlig.

ποπηρια f. ondska.

σαρξ f. Kött.

σποϣ m. blod.

ϣ pron. han.

ψΔχε m. ord, tal sak.

ψιπε m. undersökning. vb. söka, fråga efter. **ψιπε ε** hälsa på, besöka. **ψιπε ετβε** fråga angående eller göra en undersökning om. **ψιπε πσα** undersöka, fråga efter.

ψοοπ kv. **ψωπε**

ψωπε, kv. **ψοοπ** Bli, hända.

ψωχε m. kamp/strid.

ζΔζτπ̄ hos.

ζελπικ = f. hopp.

ζι konj. och. Får endast användas framför 0-artikel.

ζτποστΔσις f. Grekiskt ord med flera betydelser: process av att bli verklig, ungefär som ursprung, objektivt verklig i motsats till subjektivt intryck. I dessa fall ligger man nära stoiskt språkbruk. En annan vanlig betydelse är 'väsen', 'natur'.

χε Används som 'att' i uttryck som 'de sade att'. Se även **χω**.

χοεις m. herre, mästare.

χω vb. säga, berätta, sjunga. **χω ... χε** 'säga ... att ...'

Övning 7

Översätt från koptiska till svenska.

1. **ετβε θτποστΔσις ππεζοτσια.**
2. **ζε̄ πππΔ̄ ε̄πειωτ̄ π̄τλλε̄ πποβ̄ π̄Δποστολος̄ χω̄ ετβε̄ πεζοτσιᾱ χε̄.**
3. **πεψωχε̄ ψοοπ̄ Δπ̄ οτβε̄ σαρξ̄ ζῑ σποϣ̄.**
4. **ΔλλΔ̄ πεψωχε̄ οτβε̄ πεζοτσιᾱ ε̄π̄κοσμος̄ ε̄π̄ ε̄ππετλλΔτικον̄ π̄τποπηριᾱ.**
5. **κψιπε̄ ετβε̄ θτποστΔσις̄ ππεζοτσιᾱ.**
6. **πεοοτ̄ ζῑ πχοεις̄.**

7. ϣϩⲁⲛⲓ.
8. ⲧⲡⲓⲛⲓ ⲧⲡⲟⲗⲓϥ ⲁⲛ.
9. ⲡⲱⲁϫⲉ ϩⲁϩⲧⲁⲛ ⲡⲡⲟⲩⲧⲉ ⲁⲧⲱ ⲡⲱⲁϫⲉ ⲡⲡⲟⲩⲧⲉ ⲡⲉ.
10. ⲟⲩⲡⲓⲛⲓ ϩⲁⲛ ⲡⲉⲧⲁⲣⲣⲉⲗⲓⲟⲛ.
11. ⲙⲡⲓⲕⲁⲕⲉ ϩⲁⲛ ⲡⲙⲉⲉⲧⲉ ⲙⲡⲡⲟⲩⲧⲉ ⲙⲙⲉ.
12. ⲡⲡⲟⲩⲧⲉ ⲃⲱⲗ ⲙⲡⲉϣⲗⲁⲟϥ.
13. ⲡⲉϣⲗⲁⲟϥ ⲃⲏⲗ.
14. ⲧⲡⲓⲛⲁⲃⲱⲗ ⲉⲃⲟⲗ ⲡⲧⲉⲡⲟⲗⲓϥ ⲁⲛ.
15. ⲙⲡⲓⲗⲁⲁⲧ ⲡⲁⲃⲏⲗ.

Svensk-koptisk styckeordlista

befria **βωλ**. kv. **βηλ**.

blod m. **ϥⲡⲟϣ**.

de I nominalsatser **ⲡⲉ**. I durativa konstruktioner: **ϥⲉ**.

er, ert, era **ⲡⲉⲧⲡ̄**, **ⲧⲉⲧⲡ̄** eller **ⲡⲉⲧⲡ̄** beroende pp genus och numerus hos det som ägs.
Exempelvis **ⲧⲉⲧⲡ̄ ⲡⲟⲗⲓϥ** 'er stad'.

han I nominalsatser: **ⲡⲉ**. I durativa konstruktioner: **ϣ**.

hon I nominalsatser: **ⲧⲉ**. I durativa konstruktioner: **ϥ** osjälvständigt.

hus, byggnad m. **ⲏⲓ**.

ingen/intet m. **ⲗⲁⲁⲧ**. Konstrueras ofta med **ⲙⲡⲓⲗⲁⲁⲧ** ingen/intet finns.

kött f. **ϥⲁⲣϩ**.

makt/styrka f. **ⲉϩⲟⲩϥⲁ**.

men Starkt adversativt, inleder satser: **ⲁⲗⲗⲁ**.

min/mitt/mina **ⲡⲁ**, **ⲧⲁ** eller **ⲡⲁ** beroende på genus och numerus på det som ägs. Exempelvis **ⲡⲁⲏⲓ** 'mitt hus'.

ni I durativa och ickedurativa konstruktioner: **ⲧⲉⲧⲡ̄**.

om, angående, på grund av **ⲉⲧⲃⲉ**.

på, ovanpå, över **ϩⲓ** eller **ϩⲓϫⲡ̄**.

strid, kamp m. **ϣⲱϫⲉ**.

tala, sjunga, berätta **ϫⲱ**.

tempel m. **ⲡⲛⲉ**.

undersöka, efterforska, fråga efter m. undersökning. vb. **ⲱⲛⲛⲉ** + **ⲉ** eller **ⲉⲧⲃⲉ**.

väg m. **Ⲙⲟⲓⲧ**.

värld, kosmos m. **ⲕⲟⲥⲘⲟⲥ**.

väsen/natur f. **ⲉⲧⲡⲟⲥⲧⲁⲥⲓⲥ**.

Övning 8

Översätt från svenska till koptiska.

1. De kommer inte att befria den här staden.
2. Ni är befriade.
3. Hon är i templet.
4. Du (en kvinna tilltalas) kommer att befria folket.
5. Vi talar om mörkrets makter.
6. Du (en man tilltalas) talar inte om kött och blod.
7. Han undersöker mörkrets väsen/natur.
8. Ingen finns på vägen.
9. Han är en sann profet.
10. De är präster.
11. Mitt hus är vårt hus.
12. Det här är er strid.
13. Ett mörker är/vilar på/över världen.
14. Men det finns/är ljus i mörkret.
15. Och vi är visa!

Kapitel 7

Direkta objekt, böjda prepositioner, perfekt 1, komplexa nominalsatser och mycket mer

Vi har redan sett exempel på hur en del verb följs av ett objekt. Dessa objekt uttrycker målet för den aktivitet som det föregående verbet uttryckt. Ett exempel på detta är **πποϣτε βωλ α̅πεϣλ&oc** 'Gud befriar sitt folk'. Objektmarkören **π** har assimilerats i enlighet med normala regler. Den här objektmarkören utgörs i strikt mening av en preposition. Emellertid har prepositionen när den används som objektmarkör förlorat sitt översättningsvärde. Den översätts inte på svenska. **π** kan här sägas betyda 'med avseende på' 'relaterat till' eller något annat uttryck som markerar relationen mellan verbet 'befriar' och vad som befrias 'hans folk'. Att det i det här sammanhanget över huvud taget är intressant att påpeka att objektmarkören egentligen är en preposition beror på att den liksom andra koptiska prepositioner får olika form beroende på vad för sorts uttryck som följer efter prepositionen. Koptiska prepositioner förekommer alltså i olika former. Här har vi den så kallade 'förnominale formen', dvs. den form som prepositioner måste ha om den föregår artikelfraser, namn eller pronomen. Men prepositionerna kan även förekomma i den så kallade 'förpersonliga formen'. Den formen används då prepositionen följs av ett personligt pronomen. Låt oss använda exempel på svenska för att tydliggöra det som nyss uttryckts på ett relativt abstrakt sätt. På svenska ändrar inte prepositionerna form beroende på det ord som följer dem. Emellertid skulle vi på svenska om vi följde samma regler som på koptiska vara tvungna att skilja mellan uttryck som 'jag går till banken', där ju banken är en artikelfras, och 'jag går till honom/henne/den/det' där prepositionen föregår personliga pronomina. De personliga pronomina som är intressanta för oss är mig, dig, honom, henne, den, oss, er och dem. Om vi alltså istället för att säga 'Gud befriar sitt folk' hade sagt 'Gud befriar dem' hade objektmarkören/prepositionen **π** fått inta sin förpersonliga form **α̅μο**. Vårt ursprungliga exempel får då plötsligt följande 'grundform' **πποϣτε βωλ α̅μο**. Nu måste vi slutligen lägga till ett personligt pronomen som slutkläm. Pronominet knyts direkt till objektmarkören och vi säger därför att pronominet utgör ett 'suffix' dvs. något som knyts till slutet av objektmarkören. De former som de personliga suffixen får beror till en del på vilken bokstav som den föregående prepositionen slutar på. I vårt fall med **α̅μο** är slutbokstaven alltså ett omikron. Det är säkert till stor hjälp om du lär in prepositionen tillsammans med suffixen för då kan du använda samma mönster på alla prepositioner som i sin förpersonliga form slutat på omikron.

πποϣτε βωλ ἄλλοι 'Gud befriar mig'.
πποϣτε βωλ ἄλλοκ 'Gud befriar dig' (2 pers. m.)
πποϣτε βωλ ἄλλο 'Gud befriar dig'. (2 pers. f.)
πποϣτε βωλ ἄλλοϣ 'Gud befriar honom/den/det'.
πποϣτε βωλ ἄλλοϣ 'Gud befriar henne/den/det'.
πποϣτε βωλ ἄλλοπ 'Gud befriar oss'.
πποϣτε βωλ ἄλλωτῖ 'Gud befriar er'.
πποϣτε βωλ ἄλλοοϣ 'Gud befriar dem'.

Objektsmarkören $\bar{\pi}/\bar{\alpha}\lambda\lambda\omicron$ är mycket vanlig men inte den enda. Därför anges i fortsättningen i ordlistan vilken preposition som normalt förbinder ett verb med ett följande objekt. I vårt fall skulle vi läsa $\beta\omega\lambda = \text{befria } \bar{\pi}/\bar{\alpha}\lambda\lambda\omicron$. Förutom att jag kommer att ange prepositionernas förpersonliga form efter den förnominala kommer jag också att ange prepositionernas förpersonliga form separat som ett eget uppslagsord. I ordlistan markerar jag den förnominala formen med ett slutstreck - och den förpersonliga formen med ett understreck _ i slutet för att ni ska se vilken form som anges. Följande lista över hur prepositioner får ändelser är till stor hjälp då de representerar böjningar med olika slutbokstäver i den förpersonliga formen.

Böjningsmönster för prepositioner

Preposition med förpersonligt slut på alfa

Förnominal form $\bar{\pi}$ = till, åt för. Lägg märke till att den här prepositionen är mycket lätt att blanda ihop med andra som ser identiska ut i den förnominala formen men som skiljer sig i den förpersonliga formen.

Böjningsmönster av den förpersonliga formen

den förpersonliga formen är $\pi\alpha$.

$\pi\alpha\iota$ 'För, till, åt mig'.
 $\pi\alpha\kappa$ 'För, till, åt dig' (m.).
 $\pi\alpha\epsilon$ 'För, till, åt dig' (f.).
 $\pi\alpha\varsigma$ 'För, till, åt honom/den/det'.
 $\pi\alpha\varsigma$ 'För, till, åt henne/den/det'.
 $\pi\alpha\pi$ 'För, till, åt oss'.
 $\pi\alpha\tau\bar{\iota}$ 'För, till, åt er'.
 $\pi\alpha\tau$ 'För, till, åt dem'.

Preposition med förpersonligt slut på omikron

Förnominal form ϵ = Till, för, mot, i jämförelse med.

Böjningsmönster av den förpersonliga formen

Den förpersonliga formen är $\epsilon\rho\omicron$.

$\epsilon\rho\omicron\iota$ 'Till, för, mot, i jämförelse med mig.'

$\epsilon\rho\omicron\kappa$ 'Till, för, mot, i jämförelse med dig (m.).'

$\epsilon\rho\omicron$ 'Till, för, mot, i jämförelse med dig (f.).'

$\epsilon\rho\omicron\upsilon$ 'Till, för, mot, i jämförelse med honom/den/det.'

$\epsilon\rho\omicron\varsigma$ 'Till, för, mot, i jämförelse med henne/den/det.'

$\epsilon\rho\omicron\pi$ 'Till, för, mot, i jämförelse med oss.'

$\epsilon\rho\omega\tau\bar{\iota}$ 'Till, för, mot, i jämförelse med er.'

$\epsilon\rho\omicron\omicron\tau$ 'Till, för, mot, i jämförelse med dem.'

Preposition med förpersonligt slut på ett omega

Förnominal form $\chi\iota\bar{\omega}$ = På ovanpå.

Böjningsmönster av den förpersonliga formen

Den förpersonliga formen är $\chi\iota\omega$.

$\chi\iota\omega\iota$ 'Ovanpå mig.'

$\chi\iota\omega\kappa$ 'Ovanpå dig (m.).'

$\chi\iota\omega$ 'Ovanpå dig (f.).'

$\chi\iota\omega\upsilon$ 'Ovanpå honom/den/det.'

$\chi\iota\omega\varsigma$ 'Ovanpå henne/den/det.'

$\chi\iota\omega\pi$ 'Ovanpå oss.'

$\chi\iota\omega\tau\bar{\iota}$ 'Ovanpå er.'

$\chi\iota\omega\omicron\tau$ 'Ovanpå dem.'

Preposition med förpersonligt slut på tau

Förnominal form $\chi\bar{\tau}$ = I, vid, på, från.

Böjningsmönster av den förpersonliga formen

Den förpersonliga formen är $\overline{\text{ⲛⲉⲕⲏⲧ}}$.

$\overline{\text{ⲛⲉⲕⲏⲧ}}$ eller $\overline{\text{ⲛⲉⲕⲏⲧ}}$ 'I, vid, på, från mig.'

$\overline{\text{ⲛⲉⲕⲏⲬ}}$ 'I, vid, på, från dig (m.).'

$\overline{\text{ⲛⲉⲕⲏⲈ}}$ 'I, vid, på, från dig (f.).'

$\overline{\text{ⲛⲉⲕⲏⲨ}}$ 'I, vid, på, från honom/den/det.'

$\overline{\text{ⲛⲉⲕⲏⲪ}}$ 'I, vid, på, från henne/den/det.'

$\overline{\text{ⲛⲉⲕⲏⲠ}}$ 'I, vid, på, från oss.'

$\overline{\text{ⲛⲉⲕⲏⲧⲏⲧⲏⲠ}}$ 'I, vid, på, från er.'

$\overline{\text{ⲛⲉⲕⲏⲟⲩ}}$ 'I, vid, på, från dem.'

Preposition med förpersonligt slut på två omega

Förnominal form $\overline{\text{ⲉ}}$ = På vid, i.

Böjningsmönster av den förpersonliga formen

Den förpersonliga formen är $\overline{\text{ⲉⲓⲱ}}$.

$\overline{\text{ⲉⲓⲱⲧ}}$ 'På vid, i mig.'

$\overline{\text{ⲉⲓⲱⲬ}}$ 'På vid, i dig (m.).'

$\overline{\text{ⲉⲓⲱⲈ}}$ 'På vid, i dig (f.).'

$\overline{\text{ⲉⲓⲱⲨ}}$ 'På vid, i honom/den/det.'

$\overline{\text{ⲉⲓⲱⲪ}}$ 'På vid, i henne/den/det.'

$\overline{\text{ⲉⲓⲱⲠ}}$ 'På vid, i oss.'

$\overline{\text{ⲉⲓⲱⲧⲏⲧⲏⲠ}}$ 'På vid, i er.'

$\overline{\text{ⲉⲓⲱⲟⲩ}}$ 'På vid, i dem.'

Perfekt 1

Nu är det dags att introducera ett av flera sätt på vilket man i koptiskan med hjälp av verb kan beskriva ett skeende utan att säga att det är en pågående process ur berättarens perspektiv. Vi talar därför om 'ickedurativa' konstruktioner. Det normala sättet att berätta på är i så kallad perfekt 1. En typisk mening skulle vara 'Paulus gick in i huset,' eller 'Paulus har gått in i huset.' I perfekt 1 kan vi inte se skillnaden mellan 'gick' och 'har gått'. Därför får vi ta kontexten till

hjälp när vi översätter. Perfekt 1 består först av en bas **ⲁ**. Denna knyts sedan till subjektet som antingen kan bestå av en artikelfras eller ett namn alternativt ett personligt pronomen. Verbet kommer att placeras olika beroende på hur subjektet är konstruerat. Om vi har att göra med ett subjekt som inte består av ett personligt pronomen så står verbet separat från subjektet. Om subjektet består av ett personligt pronomen så knyts subjekt och predikat samman. Samma fenomen såg vi i de durativa konstruktionerna. Låt oss nu se hur vi med hjälp av verbet **Ⲙⲱⲧⲏ** 'att välja' kan konstruera satser i perfekt 1:

Böjningsmönster för perfekt 1 i huvudsatser

ἀπκoυτe cωτῖ ἔειπoυ 'Gud valde/har valt dem.'

ἀιcωτῖ ἔειπoυ 'Jag valde/har valt dem.'

ἀκcωτῖ ἔειπoυ 'Du (m.) valde/har valt dem.'

ἀcωτῖ ἔειπoυ eller **ἀpcωτῖ ἔειπoυ** eller **ἀpecωτῖ ἔειπoυ** 'Du (f.) valde/har valt dem.'

ἀγcωτῖ ἔειπoυ 'Han valde/har valt dem.'

ἀccωτῖ ἔειπoυ 'Hon valde/har valt dem.'

ἀncωτῖ ἔειπoυ 'Vi valde/har valt dem.'

ἀτετῖcωτῖ ἔειπoυ 'Ni valde/har valt dem.'

ἀγcωτῖ ἔειπoυ 'De valde/har valt dem.'

Negationen av perfekt 1 konstrueras genom att basen **ἀ** byts ut mot basen **ἔπε** framför artikelfraser och egennamn och **ἔπ** framför personliga pronomen.

ἔπεπκoυτe cωτῖ ἔειπoυ 'Gud valde inte/har inte valt dem.'

ἔπειcωτῖ ἔειπoυ 'Jag valde inte/har inte valt dem.'

ἔπεκcωτῖ ἔειπoυ 'Du (m.) valde inte/har inte valt dem.'

ἔπεcωτῖ ἔειπoυ eller **ἔπεpcωτῖ ἔειπoυ** 'Du (f.) valde inte/har inte valt dem.'

ἔπεγcωτῖ ἔειπoυ 'Han valde inte/har inte valt dem.'

ἔπεccωτῖ ἔειπoυ 'Hon valde inte/har inte valt dem.'

ἔπεncωτῖ ἔειπoυ 'Vi valde inte/har inte valt dem.'

ἔπετετῖcωτῖ ἔειπoυ 'Ni valde inte/har inte valt dem.'

ἔπεγcωτῖ ἔειπoυ 'De valde inte/har inte valt dem.'

Komplexa nominalsatser

De nominalsatser som vi hittills har gått igenom har i grunden bestått av två komponenter, ett subjekt och ett predikat. Ett exempel på detta är **πσδζπε** 'han är läraren'. Strukturen består egentligen av 'läraren han'. Om vi istället vill lägga till en tredje komponent och exempelvis säga 'Moses är läraren' så lägger vi helt enkelt till en komponent 'Moses läraren han' **μωτςκς πσδζπε**. **πε** fungerar här på liknande sätt som **οτι** i existenskonstruktionerna, nämligen genom att skapa en förbindelse mellan subjekt och predikat som i översättningen oftast återges med svenskans 'är'. Negationen är som vanligt med **δπ**. **μωτςκς πσδζδπ πε** 'Moses är inte läraren', men även den något mindre vanliga varianten av negationen **π + δπ** förekommer.

Utifrån det som vi nu diskuterat förstår vi att det kan förekomma tillfällen då den första komponenten i konstruktionen inte överensstämmer i genus och eller numerus med predikatet. I **μωτςκς πτσοφια δπ τε** 'Moses är inte Visheten/Sofia' är ju 'Visheten' femininum på koptiska medan 'Moses' är maskulinum. Då finns det inga fasta regler för om konstruktionen ska sluta med **πε**, **τε** eller **νε**. Låt oss ta ett exempel:

ππορτε τβομ τε 'Gud är kraften'.

ππορτε τβομ πε 'Gud är kraften'.

I det första exemplet överensstämmer **τε** med predikatet. Det är det vanligaste fallet. I det andra fallet är det subjektet som styr vilket är mindre vanligt men långt ifrån ovanligt. Ovanligt men förekommande är det att **πε**, **τε** eller **νε** varken styrs av subjekt eller predikat.

Vi har hittills berört tredelade konstruktioner med ett inledande subjekt, följt av ett predikat + en kopula som knyter ihop dem. Där har vi haft subjektet först och därefter predikatet. Men vi har även tredelade nominalsatser där vi inte vet vad som är subjekt och vad som är predikat. Så är fallet då kopulan, sammanlänkningen, kommer mellan subjekt och predikat. **τσοφια τε τδμδδτ** kan översättas såväl med 'Visheten är min mor' som med 'min mor är Visheten'. Det som dock är klart är att negationen **δπ** läggs in före **πε**, **τε** eller **νε**.

Några grekiska konjunktioner

Som vi redan många gånger sett vimlar koptiskan av grekiska lånord. De följer ofta mycket bestämda regler för var i en sats de får förekomma. Vi börjar med två konjunktioner som i regel står som andra enhet i en sats. Dessa kallas 'postpositiva' konjunktioner.

τδρ = för. Det här slaget av 'för' syftar tillbaka på något som sagts tidigare. Ibland kallar man konjunktioner med sådan funktion för 'anatoriska' konjunktioner. Men som du känner till är kopplingen mellan subjekt och predikat mycket stark i nominalsatser i 1 och 2 person. Då får även den postpositiva konjunktionen flytta på sig. I de följande exemplen ser du i de två första hur den postpositiva konjunktionen försvarar sin plats, medan den knuffas undan i det tredje.

τδσωκε τδρ τε 'För hon är min syster'.

τμδδτ τδρ πιωδπκς δπ τε 'För hon är inte Johannes mamma'.

πτετςδζτδρ 'för du är lärarinnan'.

δε 'och/men'. Uttalas de. Koptiskans användning av bokstaven 'delta' är sparsam och förekommer mest i inlånade ord. Man får se upp så att man inte blandar ihop **α** (alfa) och **Δ** (delta). **πψαχε τβόλλ τε πετδγγελιον δε τλλε πε** Kan översättas på två sätt. Antingen med 'Ordet är kraften och evangeliet är sanningen', eller med 'Ordet är kraften men evangeliet är sanningen'. Här får vi tolka utifrån kontexten.

αλλα 'men/tvärtom/däremot'. **αλλα** är en 'adversativ' konjunktion. Det innebär att den uttrycker kontrast mellan det som kommer i det följande och det som föregått detta. När det gäller **δε** kan vi välja mellan det neutrala sammanfogande 'och' som standardöversättning och det adversativa 'men'. **αλλα** däremot måste dels komma först i sin sats och dels översättas adversativt med 'men', 'tvärtom', 'däremot' eller liknande.

απονηρωλλε αλλα οπιουτε πε 'Vi är människor men han är en gud/gudomlig'.

Självständiga personliga pronomen

När vi exempelvis skulle säga **απ̄οιψηρε** använde vi oss av ett personligt pronomen 'jag' i en form som smälte samman med det efterföljande ordet. Den formen är en så kallad osjälvständig form. Den kan aldrig stå ensam. Emellertid finns det även självständiga former som vi nu ska lära oss:

αποκ 'jag'.

π̄τοκ 'du' 2 pers. m.

π̄το 'du' 2 pers. f.

π̄τοϥ 'han'.

π̄τοϭ 'hon'.

αποπ 'vi'.

π̄τωτ̄π̄ 'ni'.

π̄τοοτ 'de'.

De självständiga pronomina i 1 och 2 pers. används ofta i så kallad 'utanförställning'. De ställs utanför konstruktionens kärna och ger emfas åt det som står i kärnan.

αποκ ϣαρ απ̄οιπρεϭττεροϭ απ̄ 'För jag, jag är inte en präst'.

π̄το δε π̄τετϭοφια 'Och du, du är Visheten'.

αλλα π̄τοϥ τλλε απ̄ πε 'men han, han är inte sanningen'.

Mina översättningar har varit mycket litterala. När ni översätter är det viktigt att man hittar en modell där man varsamt antyder emfasen utan att göra den lika skriande som jag gjort här. Ytterligare ett sätt som uttrycker emfas får vi om vi använder den självständiga formen 1 pers. sg. i kombination med en kopula. **αποκ π̄ποττε πε** ger en smula mer emfas åt subjektet

än om vi hade skrivit **ⲁⲛⲓⲛⲓⲛⲟⲩⲧⲈ**. Lägg också märke till att vi i den här konstruktionen måste använda oss av **ⲛⲈ**, **ⲧⲈ** eller **ⲛⲈ** även om vi ju här har att göra med uttryck i 1 person. Kopula-konstruktionerna hör ju vanligtvis till 3 person.

Privativum

På svenska konstrueras negationer ofta genom att vi lägger till ett 'o' före ett substantiv. 'Kunskap' blir 'okunskap'. På koptiska uppnås detta genom att man lägger till **ⲁⲧ** före substantivet. **ⲘⲟⲩⲛⲈ** 'kunskap' blir **ⲁⲧⲘⲟⲩⲛⲈ** 'okunskap'. Om vi nu bygger vidare på kunskaperna om hur vi genom att länka samman två ord med ett **ⲛ** fick det senare ordet att fungera som en beskrivning av det föregående kan du nu göra följande konstruktion:

Det kraftfulla ordet **ⲛⲱⲁⲭⲈ ⲛⲖⲟⲘ**

Det kraftlösa ordet **ⲛⲱⲁⲭⲈ ⲛⲁⲧⲖⲟⲘ**

I ordlistan nöjer jag mig med att ange de positiva formerna och så får man själv lägga till prefixet **ⲁⲧ** för att skapa den negativa motsvarigheten.

Mer om adjektiv

Ord som 'faderlös', 'egyptier' och 'instruktör' formas på koptiska med hjälp av adjektiviska uttryck, några som vi redan lärt känna och ett som vi stiftar bekantskap med för första gången nu.

ⲁⲧ har vi lärt känna som ett negationsuttryck. I grunden betyder ordet något som liknar svenskans ändelse 'lös'. 'Fader' **ⲈⲘⲱⲧ**, 'faderlös' **ⲁⲧⲈⲘⲱⲧ**.

ⲛⲘ kan snarast översättas som 'person med relation till'. Vi har det i ord som 'människa från Egypten/egyptier' **ⲛⲘⲛⲕⲛⲘⲈⲈ** eller 'människa från jorden' **ⲛⲘⲛⲕⲁⲒ**.

ⲛⲈⲘ motsvarar snarast svenskans ändelse 'are' **ⲛⲈ ⲛⲟⲖⲈ** 'synda'. **ⲛⲈⲘⲛⲟⲖⲈ** 'syndare'. **ⲧⲁⲘⲘⲟ** 'meddela/undervisa/informera'. **ⲛⲈⲘⲧⲁⲘⲘⲟ** 'lärare/instruktör/instruktris'.

Samtliga dessa konstruktioner är genusneutrala och kräver artikel för att få genus.

Bestämningar

Det som jag här kallar bestämningar är resultatet av ett försök att översätta engelskans 'specifier'. Här behandlar vi följande sex bestämningsord:

ⲟⲩⲛⲛ = hur många/hur mycket.

ⲛⲘⲘ = vem/vilken om personer.

ⲟⲩ = vad om saker.

ⲁⲱ = vilken, vad.

ⲉⲁⲉ = många.

ⲗⲁⲁⲧ = ingen, inget ingenting.

Bestämningarna kan med hjälp av ett $\bar{\pi}$ kopplas ihop med ett substantiv eller adjektiv. **ⲡⲓⲘ ⲡⲣⲱⲘⲉ** 'vilka män eller vilka personer. Substantivet **ⲣⲱⲘⲉ** får alltså inte heller någon artikel eftersom bestämningen själv innehåller artikeln. Men **ⲟⲩ**, **ⲁⲱ** och **ⲗⲁⲁⲧ** kan också kombineras med obestämd artikel. Utifrån detta är det logiskt att bestämningarna också kan fungera som artikelfraser eller pronomina. Vi har alltså möjlighet att konstruera nominalsatser med hjälp av dem. **ⲁⲡⲟⲡⲉⲁⲉ** 'vi är många', **ⲟⲩⲗⲁⲁⲧ ⲧⲁⲣ ⲡⲉ** 'för det är intet/ingenting'. Här är det värt att notera att en fråga som 'vilken mark?', (vi inför här ordet **ⲕⲁⲉ** för land/mark/jord), inte behöver ett **ⲡⲉ**. 'Vilket land?' blir **ⲁⲱ ⲡⲕⲁⲉ**. Svaret skulle kunna bli: **ⲡⲉⲩⲕⲁⲉ** 'deras land'. Om vi däremot vill fråga 'vilken man är det?' får vi använda oss av en nominalsats för att få med 'är det': **ⲡⲓⲘ ⲡⲣⲱⲘⲉ ⲡⲉ**. Svaret skulle kunna bli 'det är världens kung' **ⲡⲣⲟ ⲘⲓⲡⲕⲟⲥⲘⲉⲟⲥ ⲡⲉ**.

Abstraktionsbaser

Det koptiska ordet för kung är **ⲡⲣⲟ**. Genom att lägga till något som jag väljer att kalla för abstraktionsbas kan vi skapa ordet 'kungarrike'. Det går till så att vi som prefix, dvs. förled, lägger till **Ⲙⲓⲡⲧ** som är en feminin bas som används till abstrakta substantiv. Eftersom basen är feminin får vi då om vi vill säga 'kungariket' även lägga till den feminina bestämda artikeln: **ⲧⲘⲓⲡⲧⲡⲣⲟ**. Samma sätt att göra abstrakta substantiv på använder vi på adjektiv. **ⲡⲟⲃ** 'stor' blir **ⲧⲘⲓⲡⲧⲡⲟⲃ** 'storheten'. Abstraktionsmarkören fungerar alltså på liknande sätt som svenskans ändelse 'het' i 'storhet' eller 'dom' i 'gudom' **ⲧⲘⲓⲡⲧⲡⲟⲩⲧⲉ**. När vi kombinerar privativum med abstraktionsbasen kan vi konstruera uttryck som **ⲧⲘⲓⲡⲧⲁⲧⲟⲃⲘⲓ** 'kraftlösheten'. Det finns flera abstraktionsbaser på koptiska och vilken vi väljer beror på vad för sorts ord som ska abstraheras. I listan nedan finner du abstraktionsbaserna, deras genus och vilka slags ord som de abstraherar.

Lista över abstraktionsbaserna

- ⲙⲡⲧ**- f. Används brett och kan kombineras med såväl substantiv, **ⲧⲙⲡⲧⲣⲣⲟ** 'kungariket', adjektiv **ⲧⲙⲡⲧⲡⲟⲃ** 'storhet' som med bestämmingar **ⲧⲙⲡⲧⲣⲙⲡⲕⲏⲙⲉ** 'koptiska' det egyptiska språket.
- ⲃⲓⲡ**- f. Används framför infinitiv och beskriver ett skeende **ⲧⲃⲓⲡⲟⲩⲱⲙ** 'ätandet', men kan även kombineras med verbala substantiv **ⲧⲃⲓⲡⲧⲁⲗⲉⲃⲓⲭ** 'handpåläggningen'/vigning.
- ⲙⲁⲡ**- m. Består av substantivet **ⲙⲁ** 'plats + prepositionen **ⲡ**: **ⲙⲁⲡⲱⲡⲉ** 'vistelseort'.
- ⲃⲱⲡ**- f. Kombinerar med namn på träd och frukter **ⲃⲱⲡⲉⲗⲟⲟⲗⲉ** 'druvvin'.
- Ⲓⲁⲙ**- m. Följs ibland av **ⲡ**. Kombinerar med namn på hantverksmaterial och formar då yrkesbeteckningar: **Ⲓⲁⲙⲱⲉ** 'snickare'.
- ⲉⲓⲉⲡ**- f. ingår i beteckningar för produkter av hantverksverksamhet: **ⲉⲓⲉⲡⲟⲩⲃ** 'guldarbete', **ⲉⲓⲉⲡⲱⲉ** träarbete, men även **ⲉⲓⲉⲡⲱⲩⲧ** resultatet av handelsverksamhet.
- Ⲓⲟⲩⲉ**- eller **Ⲓⲟⲩⲟ**- m. Kombinerar med många slags substantiv för att beskriva myckenhet av något: **Ⲓⲟⲩⲉⲕⲁⲣⲡⲟⲥ** 'stor skörd' **ⲒⲟⲩⲉⲥⲒⲁⲓ** 'stor lärdom'.
- ⲱⲟⲩ**- m. Kombinerar med vissa verb och uttrycker värdighet. **ⲱⲟⲩⲙⲉⲣⲓⲧⲩ** 'han är värdig att älskas'. Negeras med **ⲧⲙ** exempelvis **ⲱⲟⲩⲧⲙⲙⲉⲣⲓⲧⲩ** 'han är inte värdig att älskas'.
- ⲟⲩⲡ** + **ⲡ**- m. Kombinerar med grundtal: **ⲡⲟⲩⲡ ⲱⲟⲩⲙⲡⲧ ⲡ ⲡⲕⲁⲒ** 'en tredjedel av jorden'.
- ⲕⲁⲡ**- m. Kombinerar med några verskamhetsuttryck: **ⲕⲁⲙⲡⲉⲑⲟⲟⲩ** 'någon som gör ont'.

koptisk-svensk styckeordlista

- ⲁ** Bas för perfekt 1.
- ⲁⲃⲣⲁⲒⲁⲙ** namn. Abraham.
- ⲁⲡⲟⲕ** pron. 'jag' självständig form. Används i nominalsatser.
- ⲁⲡⲟⲡ** Pron. 'vi' oftast självständig form. Används i nominalsatser.
- ⲁⲧ** läggs till början av ett ord för att ge det negativ betydelse som i svenskans 'kunskap' 'okunskap', privativum. I grunden ett adjektiviskt uttryck som på svenska skulle motsvara ändelsen 'lös'. Okunskap = 'kunskapslös', se 7, sidan 41.
- ⲁⲭⲡ**- **ⲁⲭⲡⲧ** _ prep. utom, förutom.
- ⲃⲱⲗⲗ** m. ilska, vrede. vb. vara arg på, vredgas + **ⲉ**.
- ⲁⲉ** konj. Postpositiv. Oftast 'och' men ibland med betydelsen 'men'.
- ⲉ**, **ⲉⲣⲟ** _ prep. Till, för, mot, i jämförelse med.
- ⲉⲃⲟⲗ** prep. ut, utåt, iväg. + **Ⲓⲡ ⲡⲒⲏⲧ** _ från, ut från, som ett resultat av. + **ⲭⲉ** kausalt, eftersom, för.

ει vb. komma. + **εβολ** komma ut ur.

ειλλε m. kunskap. vb. förstå, veta + **ε**.

εις 'Se!' Markerar emfas. Ungefär 'Läggmärke till ..'.

ερο _ prep. Se **ε**.

ετβε, ετβηκτ _ Prep. på grund av, angående, om, för att. **ετβε οτ** 'varför'. **ετβε παι** 'därför'.

ετβηκτ _ se **ετβε**.

ιπε + **π̄-/ελλο** _ m. bild, avbildlighet. Vb. likna.

ιτπ̄ M. Mark, Jorden. **ωδ πιτπ̄** 'ned'.

ιεροc M. region, område.

ελλο _ se **π̄**.

επ̄τ - f. Abstraktionsbas. Används brett och kan kombineras med såväl substantiv, **τεπ̄τρρο** 'kungariket', adjektiv **τεπ̄τποβ** 'storhet' som med bestämningar **τεπ̄τρεπ̄κηε** 'koptiska' det egyptiska språket, se 7 sidan 42.

ιοοτ M. vatten.

ιοτρ kv. **ιερ** Vb. binda + **π̄-/ελλο** _.

επ Negationsbas framför personliga subjekt i perfekt 1.

επε Negationsbas framför nomen i perfekt 1.

π̄- ελλο _ av, ut ur, från, relaterad till, även objektsmarkör då den inte översätts.

π̄- πδ _ = till, för, åt.

πδ _ se **π̄**.

πδτ m. syn, vision. vb. se + **ε**.

πδδ- πδω _ prep. efter, bakom.

πδω _ se **πδδ**.

οτερητε F. fot, ben.

οτωπδ kv. **οτοπδ** m. uppenbarelse. + **βολ** vb. Visa sig, framträda, uppenbara.

πλδπη f. Villfarelse. Vb. Fara villse.

πωτ M. flykt. Vb. springa fly. Följa efter **πδδ**.

ρδψε M. glädje. Vb. Glädja sig **π̄/ελλο**.

c Pron. 'hon' osjälvständig form. Används i durativa och ickedurativa satser, ej i nominalsatser.

σαλαμηνά namn på demiurggestalt.

σαλή f. röst.

σαβει m. skratt. vb. skratta, skratta åt σαβει πας.

τακο m. ruin. vb. utplåna förgöra.

βίχ f. hand.

βωψτ Kv. βωψτ Vb. Titta, se. + πας se på. + εβολ eller εβολ ζητ _ emotse förvänta sig, + ε mot, på.

övning 9

Översätt till svenska:

1. πετποβ χω εεεοc παη χε.
2. αποκ πε πποττε.
3. εεπαδατ δχπττ.
4. ειc δτcεη ει εβολ ζη τεπταττακο.
5. δcχω εεεοc χε κειεε απ ελαδατ σαλαμηνά.
6. δικοτc σαβει παcωc.
7. δτπλανη δε βωλκ εροc.
8. ετβε παι δcπωτ παcωc.
9. δτελοτρ ππεπβίχ.
10. αλλά εεποτελοτρ ππεποτερητε.
11. ετβε παι τπβηλ.
12. δτεπταττακο βωψτ επιτπ εεεεροc πεεεοοτ.
13. απεcιπε οτωηζεβολ ζη εεεοοτ.
14. δχοτωηζεβολ εεπεεεοοτ εεπεπειωτ δβραζαεε.
15. δτω αππατ επεcραψε.

Svensk-koptisk styckeordlista

binda **ⲙⲟⲩⲣ** kv. **ⲙⲏⲣ** + **ⲡ̄/ⲙⲙⲟ** _.

därför Satsinledande: **ⲉⲧⲃⲉ ⲡⲁⲓ**.

fot/ben F. **ⲟⲩⲉⲣⲏⲧⲉ**

Förföljelse, förfölja M. **ⲡⲱⲧ ⲡ̄ⲥⲁ**.

förstå, veta m. **ⲉⲓⲙⲉ** + **ⲉ**.

hand F. **ⲃⲓⲭ**.

henne Ändelse **ⲥ** exempelvis **ⲉⲣⲟⲥ** 'till henne'.

mig Ändelse **ⲓ** exempelvis **ⲉⲣⲟⲓ** 'till mig'.

Samael Namn på demiurggestalt. **ⲥⲁⲙⲉⲗ**.

skratta **ⲥⲱⲃⲉ** + **ⲡ̄ⲥⲁ**-.

säga, tala, sjunga, berätta **ⲭⲱ**. Exempel: **ⲧⲭⲱ ⲙⲙⲟⲥ ⲡⲏⲧⲡ̄ ⲭⲉ** 'Jag säger det/talar till er:'.

varför frågeord. **ⲉⲧⲃⲉ ⲟⲩ**. Inleder satsen.

Villfarelse F. **ⲡⲗⲁⲡⲏ**.

vrede, vredgas, vara arg m. **ⲃⲱⲗⲪ** + **ⲉ**.

Övning 10

Översätt till koptiska:

1. Villfarelsen förföljde mig.
2. Den (Villfarelsen) är vred på henne.
3. Men hennes händer och fötter är inte bundna.
4. Jag sade: varför förstår du inget Samael?
5. Därför skrattade vi åt dig (m.).
6. De kommer att skratta åt mig!
7. Varför skrattar du (f.) åt oss?
8. Jag skrattar inte åt dem.
9. Vi skrattar åt er.
10. Därför blev ni arga/vreda på oss.

Kapitel 8

Alla/helt, Fortsättning på ickedurativa konstruktioner samt introduktion av förnominala och förpersonliga verb

Alla/allt hel/helt

Om vi på koptiska vill säga 'Vi vet' använder vi oss av en enkel presenskonstruktion **ⲧⲡⲥⲟⲟⲩⲛⲉ**. Men om vi vill säga 'vi alla vet' måste vi lägga till ett ord som modifierar 'vi', i det nyss angivna fallet är detta ord 'alla'. Ordet för alla/helhet är **ⲧⲏⲣ**. Det används alltså när vi uttrycker alla av en grupp: 'alla av oss'. Ordet 'alla' får en ändelse i samma person och numerus som det ord som det modifierar. Låt mig först beskriva konstruktionen på svenska överfört från koptiskan med dess på svenska klumpiga konstruktion 'Vi vet alla oss' **ⲧⲡⲥⲟⲟⲩⲛⲉ ⲧⲏⲣⲡ**. Om man vill lägga extra emfas på subjektet kan vi använda följande konstruktion **ⲁⲛⲟⲛ ⲧⲏⲣⲡ ⲧⲡⲥⲟⲟⲩⲛⲉ** 'vi alla av oss, vi vet'. Om vi istället vill säga 'ingen av alla dem vet' får vi anpassa ändelsen på **ⲧⲏⲣ** efter subjektet **ⲥⲉⲥⲟⲟⲩⲛⲉ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲁⲛ**. Den sistnämnda konstruktionen kan alternativt konstrueras med **ⲉⲡⲡⲁⲁⲩ**.

Ordet för 'hel/alla' kan också konstrueras som en artikelfras och göras till ett subjekt. 'Alltet/universum/världen/allting har kommit ur Fadern' **ⲁⲛⲧⲏⲣⲉ ⲉⲓ ⲉⲃⲟⲗ Ⲓⲁⲉ ⲡⲉⲓⲱⲧ**. När vi gör **ⲧⲏⲣ** till en artikelfras måste vi även lägga till en ändelse som överensstämmer med artikeln. På svenska skulle konstruktionen ha blivit 'det hela av det har kommit ut ur Fadern'.

Nu har vi diskuterat konstruktioner av slaget 'alla av oss'.

Det vi nu övergår till att diskutera är sätt att uttrycka helhet utan att det är av karaktären 'av oss', 'av er'. Vi använder oss här av **ⲛⲓⲉ** som betyder 'alla/hela' och inte bör förväxlas med ett annat **ⲛⲓⲉ** som betyder 'vem/vilken'. Om vi vill säga 'alla träd' sätter vi först ordet för träd **ⲱⲏⲛ** följt av **ⲛⲓⲉ = ⲱⲏⲛ ⲛⲓⲉ** 'alla träd'. Som du ser använder man ingen artikel framför substantivet, i det här fallet 'träd'. Det ger en viss ambivalens i bruket av exempelvis konjunktioner. Ibland knyter man ihop uttryck som 'alla träd' och 'alla stenar' som om de hade nollartikel. Då använder man som du minns konjunktionen **Ⲓⲓ** men ibland används också konjunktionen **ⲉⲡ**. Vidare kan feminina substantiv när de följs av **ⲛⲓⲉ** behandlas som femininum singular, maskulinum singular eller plural.

Ickedurativa konstruktioner, fortsättning

Du har redan lärt dig en ickedurativ konstruktion, den så kallade perfekt 1. Nu kompletterar vi med ytterligare ryra.

Inte ännu

För att i förfluten tid uttrycka att något som förväntas ske ännu inte har inträffat använder man sig i koptiskan av en konjugation som jag i brist på bättre väljer att kalla 'ännu inte'. Eftersom själva konstruktionens natur är negerande har vi inte olika former för positiva och negativa satser. Den förnominala formen, alltså den som föregår ett egennamn eller en artikelfras är **ⲁⲛⲁⲧⲉ** och den som föregår personliga pronomina som 'hon' eller 'han' är **ⲁⲛⲁⲧ**. Låt oss exemplifiera:

ⲁⲛⲁⲧⲉⲛⲥⲱⲧⲏⲣ ⲉⲓ Frälsaren har inte kommit ännu.

ⲁⲛⲁⲧⲓ ⲉⲓ Han har inte kommit ännu.

Vi ser alltså att konstruktionen uttrycker ett tillstånd som liknar presens men det grundar sig på ett konstaterande av ett skeende som kan ses som ett fullbordat faktum, i vårt fall av frälsarens 'ickekommandet' även om denne förväntas komma i framtiden.

Så här konstrueras 'icke ännu':

ⲁⲛⲁⲧⲉⲛⲥⲱⲧⲏⲣ ⲉⲓ Frälsaren har inte kommit ännu.

ⲁⲛⲁⲧⲓ ⲉⲓ Jag har inte kommit ännu.

ⲁⲛⲁⲧⲕ ⲉⲓ Du (m.) har inte kommit ännu.

ⲁⲛⲁⲧⲉ ⲉⲓ Du (f.) har inte kommit ännu.

ⲁⲛⲁⲧⲓ ⲉⲓ Han har inte kommit ännu.

ⲁⲛⲁⲧⲧⲉ ⲉⲓ Hon har inte kommit ännu.

ⲁⲛⲁⲧⲏ ⲉⲓ Vi har inte kommit ännu.

ⲁⲛⲁⲧⲉⲧⲏ ⲉⲓ Ni har inte kommit ännu.

ⲁⲛⲁⲧⲟⲩ ⲉⲓ De har inte kommit ännu.

Optativ

Optativen har en mängd funktioner och nyanser som vi enbart ska beröra som hastigast här. I det följande kommer jag att återge sådant som brukar sägas om optativ i läroböcker i koptiska men i Nag Hammaditexterna används istället ofta en utveckling av den så kallade futurum 1. Vi återkommer till detta.

I huvudsatser uttrycker optativ något som med nödvändighet måste hända. Själva tidpunkten behöver inte som med futurum 1 vara närliggande men händelsen är dock säker ur talarens

perspektiv. En annan funktion är att man ofta använder optativ för att formulera regler som exempelvis de tio budorden. Den förnominala formen är **ερε-** i positiva utsagor och **ἴπε-** i negativa dito.

ερεπλαδος σωτη ἴσα ππουτε Folket ska lyda Gud.

ἴπεπλαδος σωτη ἴσωι Folket ska inte lyda mig.

De positiva förpersonliga formerna är följande:

ειεσωτη ἴσα ππουτε Jag ska lyda Gud.

εκεσωτη ἴσα ππουτε Du (m.) ska lyda Gud.

ερεσωτη ἴσα ππουτε Du (f.) ska lyda Gud.

εγεςωτη ἴσα ππουτε Han ska lyda Gud.

εσεσωτη ἴσα ππουτε Hon ska lyda Gud.

επεςωτη ἴσα ππουτε Vi ska lyda Gud.

ετετηπεςωτη ἴσα ππουτε Ni ska lyda Gud.

ετεςωτη ἴσα ππουτε De ska lyda Gud.

De negativa formerna är:

ἴπιδσωτη ἴσωκ Jag ska inte lyda dig.

ἴπεκεσωτη ἴσωκ Du (m.) ska inte lyda dig.

ἴπεεσωτη ἴσωκ Du f. ska inte lyda dig.

ἴπεγεςωτη ἴσωκ Han ska inte lyda dig.

ἴπεεσωτη ἴσωκ Hon ska inte lyda dig.

ἴπεεπσωτη ἴσωκ Vi ska inte lyda dig.

ἴπεετηπσωτη ἴσωκ Ni ska inte lyda dig.

ἴπεετεςωτη ἴσωκ De ska inte lyda dig.

Ytterligare en viktig användning av optativ är att den efter **χε** eller **χεκιδ** uttrycker avsikten med eller resultatet av en handling. **ιδει χε ερεζωβ πιε χωκ εβολ** 'Jag har kommit för att allt/alla ting ska uppfyllas/fullkomnas. Se ordlistan för **η ωβ** och **χωκ**. De negativa formerna i optativ förändras något efter **χε** och **χεκιδ**.

χεκιδ εππεππουτε χωκ εβολ för att Gud inte ska fullborda.

χεκιδ εππιδχωκ εβολ för att jag inte ska fullborda.

κεκασ ενπεκχωκ εβολ för att du (m.) inte ska fullborda.

κεκασ ενπεχωκ εβολ för att du (f.) inte ska fullborda.

κεκασ ενπεγχωκ εβολ för att han inte ska fullborda.

κεκασ ενπεσχωκ εβολ för att hon inte ska fullborda.

κεκασ ενπεπχωκ εβολ för att vi inte ska fullborda.

κεκασ ενπετπχωκ εβολ för att ni inte ska fullborda.

κεκασ ενπετχωκ εβολ för att de inte ska fullborda.

Jussiv

I många gnostiska texter förekommer scener där demiurgen och dennes medhjälpare kommer överens om att 'skapa människor till sin avbild' eller om att hindra dessa från att nå kunskapen. Då säger de 'låt oss skapa' eller liknande. Sådana 'låt oss'-satser uttrycks genom något som man i koptisk grammatik ofta kallar 'jussiv'. Jussiv används i 1 och 3 person singular och plural. För andra person används imperativ. Här följer böjningsmönstret för jussiv:

εερεππογτε σωτε Må Gud höra...

εερισωτε Låt mig/må jag höra...

εερεγσωτε 'Låt honom/må han höra...

εερεσσωτε Låt henne/må hon höra...

εερπσωτε Låt oss/må vi höra...

εερογσωτε Låt dem/må de höra...

Negativa uttryck i jussiv böjs som följer:

εεπρτρεππογτε σωτε Må Gud inte höra...

εεπρτρασωτε Jag må inte höra...

εεπρτρεγσωτε Han må inte höra...

εεπρτρεσσωτε Hon må inte höra...

εεπρτρεπσωτε Vi må inte höra...

εεπρτρεγσωτε De må inte inte...

Imperativ

Jussiv är liksom imperativ en slags uppmaning. Imperativen använder man i 2 person singular och plural eller då person och numerus är oklara. Imperativet 'lyssna!' inbegriper sannolikt såväl den talande som de tilltalade men imperativet är ett mer direkt tilltal än jussivens 'låt oss lyssna'. I normala fall använder man helt enkelt verbets imperativ för att konstruera positiva imperativer: **ωτῆ** 'Lyssna!' fungerar som imperativ såväl i singular som plural. För att negera uppmaningen lägger vi till **ἄπρ** framför verbet. **ἄπρ ωτῆ** 'Lyssna inte!' fungerar som uppmaning i såväl singular som plural. Lagg märke till släktskapet mellan negativ jussiv och negativ imperativ. Initialbokstäverna är ju desamma. Ett tiotal verb har särskilda imperativformer och där måste man konsultera ordlistan.

Förnominala och förpersonliga verbformer

Liksom prepositioner har olika form beroende på om de knyts till ett personligt suffix eller ej så har även verb olika former beroende på hur deras objekt konstrueras. Om vi använder verbets absoluta form, dvs. den självständiga form som man slår på i ett lexikon, får det sitt objekt genom att man markerar objektet med en preposition, exempelvis **π** följt av ett nomen **ἀφβωλ ἄπεφλαδος** 'Han befriade sitt folk', eller genom att knyta ett personligt suffix till prepositionen **ἀφβωλ ἄεμοφ** 'Han befriade det'. Så har vi den form som används när ett nomen, en artikelfras eller ett egennamn, knyts direkt till verbet utan förmedlande preposition: **ἀφβῶπεφλαδος** 'Han befriade sitt folk'. Vi ser här att verbet förändrats en del i sin 'förnominala' form. Den förpersonliga formen för 'befria' är **βολ** och vi får då **ἀφβολεφ** 'Han befriade det'. Generellt kan man säga att samma regler för hur man lägger till personliga suffix gäller för när de knyts till verb som när de knyts till prepositioner (se 33. Emellertid finns det verb som slutar på andra bokstäver än några prepositioner och därför diskuterar vi dessa fall nedan. Det bör dock understrykas att det finns många oregelbundenheter i hur infinitiven förändras i de förnominala och förpersonliga stadierna. Reglerna som följer gäller alltså bara hur ändelserna knyts till verbets förpersonliga form, inte hur den förpersonliga formen härleds ur infinitivets absoluta form för här finns det alltför många oregelbundenheter. Lexikon måste konsulteras för att man ska kunna veta hur verbets olika former ser ut.

För personliga former som slutar på **β**, **λ**, **ε**, **π** eller **ρ**

ἀφβολτ 'Hon befriade mig'.

ἀφβολκ Hon befriade dig (m).

ἀφβολε Hon befriade dig (f).

ἀφβολεφ Hon befriade honom.

ἀφβολεσ Hon befriade henne.

ἀφβολπ eller **ἀφβολεπ** Hon befriade oss.

ἀφβολτκτπ Hon befriade er.

ἀφβολοτ Hon befriade dem.

Förpersonliga slut på andra konsonanter

ⲁⲩⲟⲛⲧ̅ eller ⲁⲩⲟⲛⲧ De gömde mig.

ⲁⲩⲟⲛⲬ De gömde dig (m).

ⲁⲩⲟⲛⲈ De gömde dig f..

ⲁⲩⲟⲛⲨ̅ eller ⲁⲩⲟⲛⲨ De gömde honom.

ⲁⲩⲟⲛⲀ̅ eller ⲁⲩⲟⲛⲀ De gömde henne.

ⲁⲩⲟⲛⲠ̅ De gömde oss.

ⲁⲩⲟⲛⲧⲏⲩⲧ̅ De gömde er.

ⲁⲩⲟⲛⲟⲩ De gömde dem.

Infinitiv av typen XI Som redan nämnts finns det en hel del oregelbundenheter i de förnominala- och förpersonliga verbformerna. Här anges mönstret för några vanliga verb som består av en konsonant + en vokal.

XI TA/få/mottaga. Absolut form.

ΔΥΧΙ **ΞΠΕΥΛΔΟC** Han fick sitt folk.

ΔΥΧΙΠΕΥΛΔΟC han mottog sitt folk.

ΔΥΧΙΤ Han mottog mig.

ΔΥΧΙΤΚ Han mottog dig m..

ΔΥΧΙΤΕ Han mottog dig f..

ΔΥΧΙΤΦ Han mottog honom.

ΔΥΧΙΤΣ Han mottog henne.

ΔΥΧΙΤΠ Han mottog oss.

ΔΥΧΙΤΗΥΤΠ Han mottog er.

ΔΥΧΙΤΟΥ Han mottog dem.

Samma mönster gäller för **XI, YI** 'lyfta/resa upp' och för **YI** 'mäta'. Men **†** 'ge' avviker. Observera att **†** hör till gruppen konsonant + vokal trots att ordet i strikt mening bara består av en bokstav.

ΔΥ† **ΞΞΞΟC ΠΔΠ** Han gav det till oss.

ΔΥ†ΤΕΥΞΞΠΤΡΡΟ ΠΔΠ Han gav sitt kungarike till oss.

ΔΥΤΔΔΤ ΠΔΥ Han gav mig till dem.

ΔΥΤΔΔΚ ΠΔΥ Han gav dig m. till dem.

ΔΥΤΔΔΤΕ ΠΔΥ Han gav dig f. till dem.

ΔΥΤΔΔΥ ΠΔΥ Han gav honom till dem.

ΔΥΤΔΔC ΠΔΥ Han gav henne till dem.

ΔΥΤΔΔΠ ΠΔΥ Han gav oss till dem.

ΔΥ†ΤΗΥΤΠ ΠΔΥ Han gav mig till dem.

ΔΥΤΔΔΥ ΠΔΥ Han gav dem till dem.

Ytterligare några verb som i sin grundform består av konsonant + vokal är vanliga. I tur och ordning ger jag den absoluta- den förnominala och den förpersonliga formen. Detta blir också ordningen som ges i ordlistan, men där lägger jag till den kvalitativa formen efteråt.

CW CE COO dricka.

κω κ& κ&& sätta/lägga/placera.

ειω ει& ει&& Tvätta.

χω χε χoo tala/säga.

εε εεεε εεεετ Älska.

Verb på två eller tre bokstäver som slutar på konsonant och vars näst sista bokstav är omega

κωτ κετ κοτ Bygga.

χωκ χεκ χοκ Fullborda.

ζωπ ζεπ ζοπ Gömma/dölja.

ωπ επ οπ räkna/värdera.

Verb med diftongen οτ

εοτρ εερ εορ Binda.

οτωυ οτευ οτωυ åstunda, vilja ha/önska/älska.

εοτζεεζεεζ Fylla.

Jernstedts regel

Det finns mycket viktiga regler för när man får knyta ett direkt objekt till verbet och när man måste låta verbet behålla sin absoluta form. Dessa regler innefattas i den så kallade 'Jernstedts regel'. Verb som inte har några förnominala eller förpersonliga former berörs inte av denna.

- 1. Nollartikelfraser måste alltid knytas direkt till verbets förnominala form.
- 2. I övriga fall måste man i durativa konstruktioner använda sig av verbets absoluta form och objektet markeras med hjälp av **π** eller **μελλο**.
- 3. I detta sammanhang räknas infinitiv som följer på futurum med **να** som ickedurativa.
- 4. Ett undantag utgörs också av verbet **ορωω** som alltid kräver att objektet knyts direkt till verbets förnominala eller förpersonliga former.

Ändelsekonjugationen

I det här avsnittet diskuterar vi en grupp av verbliknande ord som bara förekommer i bunden form och som böjs efter person genom att en ändelse läggs till ordet. Ändelsen utgör det verbliknande uttryckets subjekt. Bland de uttryck som ingår i denna grupp är de i följande tre kategorier särskilt viktiga, de som inleds med **να** eller **νε**, de som inleds med **οἷτε** och de som inleds med **νεχε**.

ναποτ-/_ bra/god, bildar med hjälp av suffix uttryck som 'det är gott', 'hon är god' etc.

ναποτπεπποττε Vår Gud är god.

ναποτς hon/det är gott.

πναποτκ αν Du är inte god.

Ytterligare sex ord ingår i denna grupp:

πδα- **πδαδ** _ är stor.

πδψε- **πδψω** _ vara många/mycket/rik.

πδζλωβ _ är behaglig.

πεδβωω _ är intelligent.

πεσε- **πεσω** _ är vacker'.

πεδω _ är ful.

οἷτε- (**εἷτε**-), **οἷτα** _ (**εἷτα** _) att ha och **μἷτε**- **μἷτα** _ att inte ha konstrueras också med subjektet som ändelse. Mönstret för nomen respektive för personliga pronomen som subjekt blir följande:

οἷτεπρωλλε Mannen har.

οὐπ̄τακ Du (m.) har.

οὐπ̄τε Du (f.) har.

οὐπ̄ταϥ Han har.

οὐπ̄ταϷ Hon har.

οὐπ̄ταν Vi har.

οὐπ̄τητῆ Ni har.

οὐπ̄ταϣ De har.

När det här slaget av konstruktion åtföljs av ett objekt blir reglerna för hur detta sker relativt komplicerade och vi går inte in på dem på denna nivå. Konstruktioner av den här arten åtföljs ofta av adverbet **ἔκεῖ** 'där', men i nuläget vet man inte vad för funktion detta adverb har. Man avstår därför från att ge det något översättningsvärde.

πεχε- och **πεχα_** används enbart i förfluten tid och översätts med 'sade'. Vad som sägs inleds med **χε**. Till denna verbliknande konstruktion saknas negation.

Övning 11

Översätt från koptiska till svenska. Från och med nu hänvisar jag til ordlistan som återfinns på sidan ??.

1. σεεοτρ̄ π̄ναβίχ̄ ἀλλὰ εἰπατοτεαρ̄παδοτερητε ετβε παῑ τ̄ναβηλ.
2. ατβολῆ̄ ἀλλὰ πουτε̄ παβωλ̄ π̄πεπροφητης̄ τηροϣ.
3. σωτῆ̄ εροι.
4. ιησοϣ̄ πεχαϥ̄ χε̄ ἀενη̄ τ̄χω̄ εἰεος̄ ηητῆ̄ χε̄ τ̄οταϣτητῆ̄.
5. ἀενηετῆ̄ εαρῆ̄ζοπῆ̄.
6. ἀκεπεεοοϣ̄ τηρῆ̄!
7. π̄πεκζωτῆ̄!
8. ατω̄ ἀπαρχων̄ χῑ ποϣτεεβοτλιοπ̄ πεχατ̄ χε̄.
9. ἀενηετῆ̄ εαρῆ̄ταελιο̄ ποτρωεε̄ ποτχοϣ̄ εβολ̄ ζῆ̄ πκαζ̄.
10. ατω̄ ἀσαεεανλ̄ πιχε̄ εζοτη̄ ζῆ̄ πεϥζο.
11. ατω̄ ἀπρωεε̄ ψωπε̄ εἰψυχικος̄ ζιχ}εε̄ πκαζ̄π̄ζαζ̄}ηζοοϣ̄.
12. ἀσωπε̄ ζῆ̄ ποτωψ̄ εἰπειωτ̄ εἰπητηρῆ̄.
13. εἰπῆ̄σᾱ παῑ ἀππᾱ πατ̄ ε̄ πρωεε̄ π̄ψυχικος̄ ζιχῆ̄ πκαζ̄.
14. ατω̄ ἀππᾱ εῑ εβολ̄ ζῆ̄ πκαζ̄π̄αδαεεαπτιη̄.
15. ἀχεῑ επιτῆ̄ ἀϥοτωζ̄π̄ζητῆ̄ επρωεε̄.

Övning 12

Jag hänvisar till den svensk-koptiska ordlistan på sidan ?? . Översätt till koptiska.

1. Varför kom anden till jorden/marken?
2. Det hände genom Faderns vilja.
3. Anden har ännu inte blåst in i hans ansikte.
4. Jag befriar honom. (observera Jernstedts lag.)
5. Jag befriade oss. (Använd osjälvständig form av verbet.)
6. Kom! Låt oss bygga vårt hus.
7. Vi har byggt alla hus.
8. Mitt hus är ännu inte byggt.
9. Vi kommer att bygga det.
10. Därefter kommer vi att vistas i det.

Kapitel 9

Konjunktiv, konvertrar

Konjunktiv

Den koptiska konjunktiven uttrycker ett nära samband med den föregående satsen. Den har inget självständigt tempus utan följer tempus i den överordnade satsen. Ofta översätts kopplingen mellan satserna med 'och'. Men den kombineras också gärna med exempelvis ett imperativ 'Kom! (imperativ) Låt oss skapa en människa av jordens lera' (konjunktiv). Konjunktiv negeras med **ⲧⲁ** som placeras före subjektet när detta består av ett nomen och efter subjektet när detta utgörs av ett personligt pronomen. Se exemplen nedan:

ⲁⲛⲛⲟⲩⲧⲉ ⲟⲩⲱⲛⲉⲃⲟⲗ ⲛⲧⲉⲛⲛⲟⲩⲧⲉⲃⲱⲗ ⲉⲙⲙⲟⲛ Gud uppenbarade sig och befriade oss.

ⲉⲛⲉⲩⲟⲩⲱⲛⲉⲃⲟⲗ ⲛⲧⲉⲧⲉⲛⲛⲟⲩⲧⲉ ⲃⲱⲗ ⲉⲙⲙⲟⲛ Han uppenbarade sig inte och Gud befriade oss inte.

ⲉⲛⲉⲩⲟⲩⲱⲛⲉⲃⲟⲗ ⲛⲥⲧⲉⲃⲱⲗ ⲉⲙⲙⲟⲛ Hon uppenbarade sig inte och befriade oss inte.

I konjunktiv konstrueras subjekt med personligt pronomen som följer:

ⲛⲧⲁ eller **ⲧⲁ** 1 pers. sg.

ⲛⲧ eller **ⲛⲕ** 2 pers. sg. m.

ⲛⲧⲉ 2 pers. sg. f.

ⲛⲛ 3 pers. sg. m.

ⲛⲥ 3 pers. sg. f.

ⲛⲧⲛ 1 pers. pl.

ⲛⲧⲉⲧⲛ 2 pers. pl.

ⲛⲥⲉ 3 pers. pl.

Konvertrar

De meningsbyggnader som vi hittills har gått igenom har varit huvudsatser som inte i sig indikerar någon särskild relation till den omgivande texten. Det vi nu övergår till att studera är något mycket centralt i koptiskan, konvertrar, på engelska converters. Dessa uttrycker alla en särskild emfas eller ett perspektiv och eller temposkifte jämfört med huvudberättelsen. Detta kan verka svårbegripligt till en början men genom konkreta exempel kommer det bli tydligt för dig. I koptiskan räknar vi med fyra konvertrar: preteritum, circumstantialis, relativ samt emfatisk.

Preteritum

Preteritum är ett begrepp som många som studerar moderna språk har hört men som lätt kan missuppfattas. På koptiska har preteritum funktionen att perspektivet skiftar från huvudberättelsens fokus, tempo och tidsform. Vi får veta något om bakgrunden till det som uttrycks i huvudberättelsen. Bakgrundsscenario har karaktären av en durativ framställning och preteritum hör mycket riktigt också till den durativa gruppen. Några exempel på svenska kan vara till hjälp. I den valentinianskt gnostiska texten *Sanningens evangelium* är ett centralt problem att kollektivet av potentiellt upplysta andliga varelser kan vara i Fadern som omsluter allting men ändå vara utanför honom. Sannolikt ligger lösningen i att utanförskapet i grunden är en vanföreställning. Kollektivet av de andliga kallas för Alltet. Det börjar söka efter Fadern och detta sökande formuleras i perfekt 1 som ju är den vanligaste berättande formen. Men så vill författaren göra klart att Alltet trots att det söker efter Fadern ändå var inne i honom. Detta påpekande uttrycks i preteritum. I det följande exemplet uttrycks det som är kursiverat i preteritum och det ickekursiverade återger perfekt 1: 'Eftersom Alltet började söka efter den som det kommit ur, *Alltet var emellertid i den outgrundlige ofattbare, han som övergår var tanke, uppstod rädsla och oro och oron förtätades till en dimma så att ingen kunde se, därför blev Villfarelsen mäktig.*' Denna översättning av Sanningens evangelium visar hur vi genom skiftet mellan perfekt 1 till preteritum och sedan tillbaka till perfekt 1 får en text där intensiteten i berättelsen ökar. Trots att vi väntar på vad som ska följa efter det inledande 'eftersom ...' får vi en kommentar i preteritum som gör att tempot sänks och också gör att tempot höjs när vi närmar oss klimax i berättelsen. Det långsammare reflekterande draget har jag försökt att återge genom 'emellertid' som inte står i texten men vars funktion jag menar motsvaras av användningen av preteritum i detta fall.

Som du förstår har vi alltså ett rätt stort mått av tolkningsutrymme då vi återger konvertrar. Att koptiskans preteritum är en konverter snarare än ett tempus är något som ofta förbisetts i läroböcker i koptiska. Men även om vi numera är medvetna om sakernas läge måste man vara varsam med emfasen. Ofta fungerar preteritum mycket likt ett svenskt preteritum och vi behöver inte tillfoga ett 'emellertid', 'ändå' eller 'trots allt'. Här får översättaren använda sin känsla för skiftningarna i den specifika texten. Själv lägger jag sannolikt större vikt vid skiftningarna i berättelseflödet än merparten översättare gör.

Låt oss nu se hur preteritum bildas.

Böjningsmönster för preteritum

Generellt känner man igen preteritum på att man innan en artikelfras eller ett namn har ett **ⲛⲉⲓⲉ** och ett **ⲛⲉ** före ett personligt pronomen. Låt oss exemplifiera med konverteringen av

presens till preteritum:

περεππουτε βωλ Gud befriade/Gud var i färd med att befria

πειβωλ

πεκβωλ

περεβωλ

πεγβωλ

πεεβωλ

πεπβωλ

πετετπβωλ

πετβωλ

Preteritum är en konverter som kan läggas till de durativa konstruktionerna. Nedan följer exempel på hur detta går till:

†βωλ πειβωλ

†βηλ Δπ πειβηλ Δπ

†Ϸεπεικη πειϷεπεικη

†πΔβωλ πειπΔβωλ

εεπποτρωεε εεεΔτ πεεεπποτρωεε εεεΔτ

Om du vet hur den durativa konstruktion som du vill konvertera till preteritum ser ut kan du enkelt utföra konverteringen enligt följande regel:

Lägg till **περε** innan artikelfraser, egennamn och självständiga pronomina. När subjektets utgörs av ett personligt osjälvständigt pronomina som exempelvis **† κ τε** tar du först bort det och lägger till **πε** samt relevant preteritumpronomen enligt mönstret ovan. Ett undantag utgörs av existentialkonstruktioner med **οτπ** eller negationen **εεπ**. Där lägger du helt enkelt till **περε** i början av konstruktionen. I övrigt negeras durativa preteritikonstruktioner med **Δπ**.

Preteritiformen av futurum 1 uttrycker ett hypotetiskt tillstånd eller en önskan: **πειπΔβηλ** 'Om jag skulle varit befriad'.

För alla andra former som inte är durativa gäller att man helt enkelt lägger till konvertern **περε** eller **πε** i början av konstruktionen. Jag ger ytterligare några exempel:

ππουτε Δπ πε περεππουτε Δπ πε Han är inte Gud. Han var inte Gud.

εεπεπλΔοε εεππουτε βωλ εεεοπ περεεεπεπλΔοε εεππουτε βωλ εεεοπ
Guds folk befriade oss inte. Guds folk hade inte befriat oss.

Διωτεε ε ππουτε πεΔιωτεε ε ππουτε Jag hörde Gud. Jag hade hört Gud.

Circumstantialis

Den andra konvertern är den så kallade circumstantiella. Även denna hör till den durativa gruppen. Till skillnad från preteritum kan en circumstantiell sats inte utgöra en huvudsats. Circumstantialis uttrycker de omständigheter under vilka det som sägs i den överordnade satsen sker. Exakt vilken sorts omständigheter som det är fråga om är ofta oklart och man måste använda textsammanhanget för att förstå det. Circumstantiella satser översätts ofta med 'när', 'om', 'trots allt' eller 'eftersom'. Nedan anger jag hur circumstantialis böjs framför artikelfras eller egennamn respektive vid bruk av osjälvständiga personliga pronomina.

ερεπποϋτε βωλ εἰπεϋλαδου När/eftersom/även om etc Gud befriar sitt folk.

ειβωλ εἰπεϋλαδου När/eftersom/även om etc jag befriar hans folk.

εκβωλ εἰπεϋλαδου När/eftersom/även om etc du (m.) befriar hans folk.

ερεβωλ εἰπεϋλαδου När/eftersom/även om etc du (f.) befriar hans folk.

εϋβωλ εἰπεϋλαδου När/eftersom/även om etc han befriar sitt folk.

εσβωλ εἰπεϋλαδου När/eftersom/även om etc hon befriar hans folk.

επβωλ εἰπεϋλαδου När/eftersom/även om etc vi befriar hans folk.

ετετῖβωλ εἰπεϋλαδου När/eftersom/även om etc ni befriar hans folk.

εϋβωλ εἰπεϋλαδου När/eftersom/även om etc de befriar hans folk.

Du lägger säkert märke till likheten med preteritum. Enbart ett initialt **π** skiljer dem åt. Men tillskillnad från preteritum kan inte circumstantialis bilda självständiga satser. En circumstantialisats relaterar alltså alltid till en överordnad sats. Låt oss nu gå in på hur detta går till.

Circumstantialis adverbiella funktion

ερεπποϋτε βωλ εἰπεϋλαδου τῖραϋε ρῖοϋποβ ῖραϋε εεατε Eftersom/när etc Gud befriar sitt folk glädjer vi oss storligen.

Circumstantialis tempus härleds från den överordnade satsen. Här har vi presens och då blir circumstantialkonstruktionen också en presens. Circumstantialisatsen skulle lika gärna kunnat stå efter den överordnade satsen som före den. Låt oss nu se hur översättningen förändras när vi byter tempuspå huvudsatsen:

εϋβωλ εἰπεϋλαδου απραϋε ρῖοϋποβ ῖραϋε εεατε Då/eftersom etc han befriade sitt folk glädde vi oss storligen. Att circumstantialisatsen ska översättas med dåtid syns alltså inte av dess egen form utan enbart av huvudsatsens tempus.

εαϋβωλ εἰπεϋλαδου απραϋε ρῖοϋποβ ῖραϋε εεατε När han hade befriat sitt folk glädde vi oss storligen. Här ser du hur circumstantialkonstruktionen har hängt på en perfekt 1. Circumstantialis av en perfekt 1 brukar då signalera att denna sats ska förstås som något som ägtrum tidigare än den överordnade perfekt 1-satsen. Emellertid kan en perfekt 1 som gjorts till en circumstantialis någon gång markera nästa steg i en händelsekedja i perfekt 1. Denna användning kallas 'sekventiell' och är oftare uttryckt på andra sätt än genom circumstantiella

perfekt 1-konstruktioner. Här får man ta kontexten till hjälp för att se vad som rimligtvis borde föregått vad.

εφραδωλ ἄπεφλαδωκ ἀπραψε ρ̄πρωποβ̄ π̄ραψε ελλδτε Då han stod i begrepp att befria sitt folk gladde vi oss storligen. Här ser vi hur futurum 1 som ju indikerar ett nära förestående skeende relateras till huvudsatsens tempus och blir ett futurum i förfluten tid.

Circumstantialis komplementära funktion

Circumstantialis används också för att komplettera verb med betydelsen 'upphöra med', 'fortsätta att' etc. Ett exempel på en sådan användning är: **δτλω ετελλοωψε π̄ελλδϣ** De upphörde att vandra tillsammans med honom. Men circumstantialisatsen kan också komplettera ett objekt. Det är då fråga om uttryck som 'finna henne uthungrad' 'lämna honom vid liv' etc. **δϣκδδϣ εϣοηϣ** 'Han lämnade honom vid liv (i levande tillstånd/varande levande).' Som du ser av dessa exempel måste subjektet i circumstantialisatsen överensstämma i numerus och genus med subjektet eller objektet som circumstantialisatsen kompletterar.

Relativsatser

Den relativa konvertern får sin durativitet eller ickedurativitet beroende på om den konverterar en durativ eller ickedurativ sats. Koptiskan konstruerar relativsatser på ett annat sätt än det som man använder i svenskan. Det ord som relativsatsen modifierar upprepas i koptiska ofta i relativsatsen medan detta inte sker på svenska. Exempelvis blir 'Kungen som befriade sitt folk' med koptisk struktur i svensk översättning 'Kungen relativkonverter han som befriade sitt folk.' När vi översätter en sådan mening från koptiska bör vi inte ta med ordet 'han' på svenska. Meningen 'Huset som hon byggde' blir på koptiska 'Huset konverter hon byggde det.' För att konstruera en relativ positiv utsaga i förfluten tid använder man på koptiska konvertern **επτ**.

π̄ρω επτδϣδωλ ἄπεφλαδωκ 'Kungen konverter han befriade sitt folk.' 'Kungen som befriade sitt folk.' Här upprepar koptiskansubjektet eftersom det är det som modifieras i relativsatsen. Om vi istället konstruerar en mening där ordet som relativsatsen modifierar är relativsatsens objekt och då vi har ett annat subjekt i relativsatsen kan vi få följande konstruktion:

πλδωκ επτδπ̄ρω δωλ ἄελλοϣ 'Folket konverter kungen befriade det.' 'Folket som kungen befriade.' Konvertern **επτ** har en mycket vanlig variant i formen **π̄τ**. Konvertern läggs alltså in framför den sorts konstruktion som den ska konvertera till relativsats. I de ovan angivna fallen är det alltså fråga om perfekt 1. När en perfekt 1 ska negeras används följaktligen den vanliga negationen **ἄπ** men med en annan konverter som används i många satsbyggnader som inte är perfekt 1 positiv **ετε**.

π̄ρω ετεἄπδωλ ἄπεφλαδωκ Kungen som inte befriade sitt folk.

πλδωκ ετεἄπδτδωλ ἄελλοϣ Folket som han inte hade befriat ännu.

I durativa konstruktioner används istället konvertern **ετερε** i förnominal ställning, alltså framför exempelvis artikelfraser och namn, samt **ετ** i förpersonlig ställning, dvs. framför osjälvständiga personliga pronomina.

π̄ρω ετερεπλδωκ δωλ ἄελλοϣ Kungen som folket befriar.

π̄ρω ετδωλ ἄελλοϣ Kungen som jag befriar.

πῤρο ετῤβωλ ἄλλογ Kungen som du (m.) befriar.

ετῤε Som du (f.).

ετῤ Som han.

ετῤ Som hon.

ετῤ Som vi.

ετετῤ Som ni.

ετογ Som de.

Det är i allmänhet rätt enkelt att känna igen relativsatser. Emellertid kan circumstantialsatser också fungera som relativsatser i vissa konstruktioner och det är då viktigt att känna igen dessa fall.

I de exempel som vi hittills gått igenom har det överordnade ordet, dvs. ordet som står före relativsatsen och som relativsatsen modifierar stått i bestämd form, dvs. haft bestämd artikel. Då används relativkonverter. Men om vi istället hade haft ett överordnat ord i obestämd form, dvs. med obestämd eller nollartikel, hade vi istället fått använda circumstantialis med samma funktion som relativkonverter.

πῤρο πταγβωλ ἄπεγλδογ Kungen som befriade sitt folk. (Läggmärke till den alternativa formen av konvertern i perfekt 1.)

ογῤρο εδγβωλ ἄπεγλδογ En kung som befriade sitt folk.

Om det överordnade ordet är ett uttryck som i bestämd form uttrycker en tid, 'dagen' eller sättet för något kan man välja mellan circumstantial och relativkonstruktion. Likaså har man valmöjligheten då det överordnade ordet är en bestämning såsom 'många av dem som' etc. Detta är överkurs och inget som jag kräver att du ska kunna aktivt på grundnivå.

I positiva satser i tredje person singular och plural presens utelämnas subjektet i relativsatsen om detta är detsamma som huvudordet. Den koptiska konstruktionen borde i sådana fall varit 'Mannen konverter han befriar sitt folk,' men blir istället 'Mannen konverter befriar sitt folk.'

πρωλλε ετβωλ ἄπεγλδογ.

τγρλλε ετβωλ ἄπεγλδογ.

πδποστολογ ετβωλ ἄπεγλδογ.

En viktig form av relativsatser utan upprepat subjekt är den som konstrueras med hjälp av adverbet 'där' **λλλλδγ**. I enlighet med att subjektet inte upprepas i tredje person i durativa konstruktioner med **ετ** får vi uttryck som **ππολιγ ετἄλλδγ** staden konverter (den) där. Denna konstruktion används som avlägtset demonstrativt pronomen 'den där'. Exemplet ska alltså översättas med 'Den där staden.'

En annan användning av liknande slag utgörs av relativsatsens förmåga att forma attributiva uttryck, dvs. uttryck som uttrycker en egenskap som huvudordet har. Här används kvalitatis av **γωπε**. Till exempel: **πδγ ετωοπ** betyder alltså 'Den som är/existerar.'

Istället för att separera det överordnade ordet från konvertern används i koptiskan ofta en samansmält konstruktion där det överordnade ordet återges genom en bestämd artikel:

ΠΕΠΤΑΦΩΛ ΞΠΕΦΛΔΟC Han/den som befriade sitt folk.

ΤΕΤΦΩΛ ΞΠΕCΛΔΟC Hon/den som befriar sitt folk.

I den sortens konstruktioner får futurum med **ΠΔ** ofta en generaliserande funktion:

ΠΕΤΠΔΦΩΛ ΞΠΕΦΛΔΟC Den som/var och en som befriar sitt folk.

Låt oss så avsluta med den förklarande funktionen som är mycket vanlig. **ΕΤΕ ΠΔΙ ΠΕ** får ofta betydelsen av 'nämligen' eller 'det vill säga'.

Emfaskonvertrar

Nu kommer vi till den sista av konvertrarna, en som jag kallar för emfaskonvertern. Liksom preteritum kan den bilda självständiga satser. Härvidlag skiljer sig alltså emfas- och preteritum konvertrarna från relativ- och circumstantialkonvertrarna. Men det finns också en skillnad mellan preteritum- och emfaskonvertrarna. Preteritum bryter huvudberättelsen som i många fall förs framåt genom perfekt 1. Den Relaterar sig alltså starkt till andra satser även om den själv oftast bildar självständiga sådana. Dock har emfaskonvertern ett mer satsinternt fokus. Dess funktion är att lägga ökad vikt vid något i satsen. Det är emellertid inte självklart vad som betonas utan det får man sluta sig till genom en kontextanalys. Det kan röra sig om när, var, eller hur något sker men också om vem som gör något och om vad som görs. Man kan givetvis framhålla att alla satser relaterar sig till den omgivande texten, men det finns en klar gradskillnad när vi jämför preteritum- och emfaskonvertern.

Emfaskonvertern används sällan i dokumentärt material såsom personliga brev eller affärsdokument. Den utgör ett litterärt retoriskt grepp som vittnar om viss stilistisk ambition från författarens sida.

Emfaskonverterns former

Emfaskonvertern kan delas upp i sådana former som används i durativa former och sådana som används i de ickedurativa. Låt oss börja med den förstnämnda gruppen:

ερεπποϣτε βωλ ΞΞΛΛΟΝ Det är Gud som befriar oss./Det är oss som Gud befriar./Befriar oss är det som Gud gör.

εφβωλ ΞΞΛΛΟΝ Det är han som befriar oss./Det är oss som han befriar./Befriar oss är det som han gör.

εοϣπποϣτε βωλ ΞΞΛΛΟΝ Det är en gud som befriar oss./Det är oss som en gud befriar./Befriar oss är det som en gud gör.

εΞπποϣτε βωλ ΞΞΛΛΟΝ Som exemplet ovan fast negerat.

επεφβωλ ΞΞΛΛΟΝ Det var han som befriade oss./Det var oss som han befriade./Befriade oss var det som han gjorde. etc.

Framför personliga pronomina lägger man emfas genom med **ε**. Följande mönster gäller för de personliga pronomina:

ειδωλ

εκδωλ

ερεδωλ

εγδωλ

εσδωλ

ενδωλ

ετετῆδωλ

ετδωλ

Negation uttrycks genom att **δπ** läggs till efter predikatet:

εγδωλ δπ

Ett undantag är givetvis negationen av **οτῆ** som ju är **ῆῆ**. Durativa konstruktioner kan också negeras genom att man lägger till **ῆ** eller **ῆπ** direkt före konvertern plus **δπ** efter predikatet: **ῆπερεπποττε δωλ δπ**. Här är det viktigt att inte blanda ihop den negaerade emfaskonvertern med dess preteritummotsvarighet.

Vid sidan av emfatisk preteritum som ju utgjorde ett av exemplen ovan så har vi även en emfatisk form av perfekt 1 och som därigenom också är ickedurativ. Den Skapas genom att basen **ῆτ** läggs till framför basen för perfekt 1 **δ**.

ῆτδπποττε δωλ ῆῆῆον Det var Gud som befriade oss (Med emfasalternativen ovan).

ῆτδιδωλ ῆῆῆον.

ῆτδκδωλ ῆῆῆον.

ῆτδδωλ ῆῆῆον. Alternativa former är även **ῆτδρ** och **ῆτδρε**.

ῆτδεγδωλ ῆῆῆον.

ῆτδσδωλ ῆῆῆον.

ῆτδενδωλ ῆῆῆον.

ῆτδετετῆδωλ ῆῆῆον.

ῆτδετδωλ ῆῆῆον.

Lägg dock märke till att nominalsatser inte konverteras emfatiskt. Det är viktigt att notera att **ερε** ju såväl konverterar circumstantialsatser som emfatsatser. Likaså sammanfaller formen **πτ** med en form av relativkonvertern för perfekt 1. Ytterligare en detalj som möjligen förvånar är att emfasen av perfekt 1 också negeras med **απ**, dock utan varianten med initialt **π**.

På svenska får vi som redan visats ofta formulera om en del för att åstadkomma emfas. I mina ovan angivna exempel har jag använt mig av relativkonstruktioner. Emellertid undviker översättare ofta att ta ställning och översätter relativt neutralt, eller om man så vill: överneutralt, vilket ju också är en tolkning.

Prekursiv konstruktion

En vanlig konstruktion för att uttrycka bakgrund till vad som berättas är den prekursiva. Den uttrycker ett fullbordat faktum i förfluten tid och kombineras ofta med perfekt 1 som huvudsats. Prekursiven är ickedurativ. På svenska översätter vi ofta med 'När', eller 'efter'.

πτερεππουτε οτωπζε εβολ αγβωλ εεεον. När Gud hade uppenbarat sig befriade han oss.

πτερεχοτωπζε εβολ αγβωλ εεεον. Efter att han uppenbarat det befriade han oss.

Följande personliga pronomina kombineras med den här basen:

πτερι När jag

πτερεκ när du (m.)

πτερε eller **πτερερ** När du (f.)

πτερεχ När han

πτερεс När hon

πτεριπ eller **πτερεπ** När vi

πτερετπ När ni

πτεροτ När de

Prekursiven negeras genom att **τμ** läggs in direkt före nominalsubjekt och direkt efter personliga subjekt.

πτερετμππουτε οτωπζε När Gud inte uppenbarade det

πτερεχτμοτωπζε εβολ När han inte uppenbarat det

Kausativ

Det som vi här kallar för kausativ inbegriper ett antal sätt att använda verbet **τρε** 'orsaka att' tillsammans med en följande nominalfras, såsom 'Gud', eller personligt pronomen, såsom 'hon', plus ytterligare ett infinitiv. Strukturen kan se ut som följer: 'Gud orsakade/gjorde att ängeln befriade oss' = **ἀποῦτε τρεπιδελοσ βωλ ἕλεον**. Lägga märke till att det kausala infinitivet bildar en enhet med sitt objekt så att vi inte behöver ha någon objektsmarkör dem emellan. Däremot objektsmarkeras det andra infinitivets objekt i vanlig ordning. Kausativa konstruktioner förekommer såväl i durativa som i ickedurativa konstruktioner. Låt oss se hur konstruktionen skulle sett ut i presens när vi istället för nomen som i föregående exempel använder oss av personliga pronomina: 'Han orsakar honom att befria oss/Han gör så att han befriar oss' **ἔτρεχβωλ ἕλεον** eller, om vi vill ha en konstruktion som liknar exemplet i perfekt 1, **ἔτρεπιδελοσ βωλ ἕλεον**. I exemplen ovan har **τρε** använts som ett infinitiv som böjts efter person och tempus. Då blir betydelsen 'orsaka att/göra'. Så är fallet även när infinitivet föregås av **πιδ** futurum, eller **εῦ/ῦ** 'kunna/vara förmögen att'. Ett undantag finns dock när **τρε** föregås av verbet 'önska' **οὔεῦ**. Då behöver inte **τρε** översättas.

I likhet med andra infinitiv kan **τρε** också göras till artikelfras, emellertid begränsar sig artikelbruket till endera maskulinum singular eller nollartikel. Genom att artikeln kombineras med en föregående preposition ernås ett antal fasta uttryck vars former och innebörd anges nedan:

ἀπτιτρεχβωλ ἕλεον Istället för att han befriar oss ...

ἀχπῖτρεχβωλ ἕλεον Utan att han befriar oss ...

επειδ ετρεχβωλ ἕλεον Istället för att han befriar oss ...

επτρεχβωλ ἕλεον att/För att han ska befria oss ...

ετρεχβωλ ἕλεον att/för att han befriar oss ...

ειλεκτι ετρεχβωλ ἕλεον Om han inte befriar oss ...

επῖπιδετρεχβωλ ἕλεον Efter det att han befriat oss ...

επῖπιδ ετρεχβωλ ἕλεον Efter det att han befriat oss ...

χωριστρεχβωλ ἕλεον Utan att/om inte att han befriar oss ...

ῶεπτρεχβωλ ἕλεον Medan han befriar oss ...

ῶεστε ετρεχβωλ ἕλεον Så att han befriar oss ...

ῶιτῶεπτρεχβωλ ἕλεον För/eftersom att han befriar oss ...

På följande sätt konstrueras de personliga subjekten efter **τρε**:

τρε 1 pers. sg.

τρεκ 2 pers. m. sg.

τρε 2 pers. f. sg.

ⲧⲣⲉϣ 3 pers. m. sg.

ⲧⲣⲉϥ 3 pers. f. sg.

ⲧⲣⲉⲛ 1 pers. pl.

ⲧⲣⲉⲧⲡ̄ 2 pers. pl.

ⲧⲣⲉⲧ 3 pers. pl.

Negationerna av kausativ kan te sig en smula förbryllande. När **ⲧⲣⲉ** gjorts till en artikelfras, dvs. med bestämd- eller nollartikel, så används negationen **ⲧⲡ̄**. Här måste vi hålla ordning på om det är **ⲧⲣⲉ** som negeras eller om det är det efterföljande infinitivet, i våra exempel **ⲃⲱⲗ**. Låt oss först exemplifiera på svenska: 'Gud har uppenbarat sig för att befria oss', **ⲁⲡⲡⲟⲩⲧⲈ ⲟⲩⲱⲛⲓⲛⲉⲣⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲧⲣⲉϥⲃⲱⲗ ⲡ̄ⲙⲙⲟⲛ**. 'Gud har uppenbarat sig, inte för att befria oss ...', **ⲁⲡⲡⲟⲩⲧⲈ ⲟⲩⲱⲛⲓⲛⲉⲣⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲧⲡ̄ⲧⲣⲉϥⲃⲱⲗ ⲡ̄ⲙⲙⲟⲛ**.... 'Gud har uppenbarat sig för att inte befria oss', **ⲁⲡⲡⲟⲩⲧⲈ ⲟⲩⲱⲛⲓⲛⲉⲣⲉ ⲉⲃⲟⲗ ⲉⲧⲣⲉϥⲧⲡ̄ⲃⲱⲗ ⲡ̄ⲙⲙⲟⲛ**. I övrigt följer de former av **ⲧⲣⲉ** som inte är artikelfraser samma negationsmönster som hör till respektive tempus, exempelvis **ⲡ̄ⲡⲓⲧⲣⲉϥⲃⲱⲗ ⲡ̄ⲙⲙⲟⲕ** 'Jag förmådde honom inte att befria dig.'

Efterställt subjekt

I alla konstruktioner utom nominalsatser kan ett subjekt i tredje person modifieras på följande sätt: 'Hon befriar, nämligen kvinnan.' Det ord som jag här har återgivit med 'nämligen' är det koptiska **ⲡ̄ⲃⲓ**. Emelertid bör man inte översätta så klumpigt som jag gjorde i exemplet utan istället översätta på samma sätt som om det bara stått 'Kvinnan befriar.' **ⲧϥⲓⲙⲉ ⲃⲱⲗ = ⲥⲃⲱⲗ ⲡ̄ⲃⲓ ⲧϥⲓⲙⲉ**. Den exakta funktionen som konstruktioner med **ⲡ̄ⲃⲓ** har är fortfarande relativt oklar och vi går inte närmare in på detta. I allmänhet gör vi inte mycket av den i översättningen eller i analysen av text.

Övning 13

Översätt från koptiska till svenska.

1. ⲉⲧⲃⲉ ⲑⲧⲡⲟϥⲧⲁϥⲓϥ ⲡ̄ⲡ̄ⲉϫⲟⲩϥⲁ.
2. ⲓⲡ̄ⲡ̄ⲁ ⲡ̄ⲡ̄ⲉⲓⲱⲧ ⲡ̄ⲧⲙⲉ ⲁϥϫⲟⲟϥ ⲛⲁⲛ ⲡ̄ⲃⲓ ⲡ̄ⲡⲟⲃⲡ̄ⲁⲡⲟϥⲧⲟⲗⲟϥ ⲉⲧⲃⲉ ⲡ̄ⲉϫⲟⲩϥⲁ ⲡ̄ⲡ̄ⲕⲁⲕⲉ ϫⲉ ⲡ̄ⲉⲡ̄ϣⲱϫⲉ ϣⲟⲟⲡ ⲁⲡ ⲟⲩⲃⲉ ⲥⲁⲣϫ ⲓⲛ ⲥⲡⲟϥ ⲁⲗⲗⲁ ⲉϥⲟⲩⲃⲉ ⲡ̄ⲉϫⲟⲩϥⲁ ⲡ̄ⲡ̄ⲕⲟϥⲙⲟϥ ⲙⲡ̄ ⲡ̄ⲡ̄ⲡⲉⲧⲙⲉⲁⲧⲓⲕⲟⲛ ⲡ̄ⲧⲡⲟⲛⲛⲓⲁ.
3. ⲁⲓϫⲉⲛⲉ ⲛⲁⲓ ⲉⲕϣⲓⲛⲉ ⲉⲧⲃⲉ ⲑⲧⲡⲟϥⲧⲁϥⲓϥ ⲡ̄ⲉϫⲟⲩϥⲁ.
4. ⲡ̄ⲉⲧⲡⲟⲃ ⲁⲉ ⲟⲩⲃⲗⲗⲉ ⲡ̄ⲉ.
5. ⲉⲧⲃⲉ ⲧⲉϥⲃⲟⲙⲙ ⲙⲡ̄ ⲧⲉϥⲡ̄ⲡ̄ⲧⲁⲧϥⲟⲟⲩⲛ ⲙⲡ̄ ⲧⲉϥⲙⲡ̄ⲧϫⲁϥⲓⲛⲧ ⲁϥϫⲟⲟϥ ⲓⲡ̄ ⲧⲉϥⲃⲟⲙⲙ ϫⲉ ⲁⲡⲟⲕ ⲡ̄ⲉ ⲡ̄ⲡⲟⲩⲧⲈ ⲙⲡ̄ⲗⲁⲁⲧ ⲁϫⲡ̄ⲧ.
6. ⲡ̄ⲧⲣⲉϥϫⲉ ⲛⲁⲓ ⲁϥⲣ̄ ⲛⲟⲃⲉ ⲉⲓⲣⲁⲓ ⲉⲡⲧⲛⲣϥ.

7. αὐτὸς ἀπειψάχε πωρψά εζραι ετᾶπῆτᾶττακο.
8. εἰς οὐρανὸν δεῦρος εβὸλ ζῆ τᾶπῆτᾶττακο εσχω ἄλλος χε κῆ πλάπασθε σαλλὰνλ ετε πποῦτε πε ἦβλλε.
9. πεταγγελιον ἔπτεε οὐτελλὰ πε ἦναι ἦτατχι πεζεοτ εβὸλ ζιτοοτῆ ἄπειωτ ἦτε ττε ετρετσοῦωνῆ ζῆ τβὸε ἄπειψάχε ἦταχει εβὸλ ζῆ πεπληρωμα παι ετζῆ πεεεετε αὐτὸς πεποῦς ἦτε πειωτ ετε παι πε ετεψάχε εροχ χε πσωτηρ.
10. ἀπαρχὸν χι ἦοῦτεεβοῦλιον πεχατ χε ἀλλειτῆ ἦτῆταελλιο ἦοῦρωεε ἦποῦχοῦς εβὸλ ζῆ πκαζαῦτὸς εαρῆαεεζτε πτεπῆταττακο ζῆ πεεπλάσεεε.

Övning 14

Översätt till koptiska.

1. Om den store aposteln talade vi till er.
2. Det här är sanningens faders ande.
3. Vi har undersökt makternas natur.
4. Du misstar dig Samael!
5. Se, en röst har kommit ut ur oförgängligheten.
6. När han talat kom makterna ut ur mörkret.
7. Ordet som är i Faderns tanke befriar oss.
8. En kung som befriat oss är vår frälsare.

Kapitel 10

Räkneord och Makternas Natur

Inledning

I det här kapitlet inriktar vi oss än mer på att studera den sorts koptiska som finns i Nag Hammadisamlingen och i synnerhet på den fjärde texten i Kodex II *Om Makternas Natur*. Det innebär att vi också kommer att börja beröra sådant som avviker från den sahidiska dialekt som vi hittills studerat och som är dominerande i läroböcker i koptiska. I Nag Hammadi är visserligen merparten texter skrivna på sahidiska, men den sahidiska som vi möter i exempelvis *Om Makternas Natur* skiljer sig från lärobokssahidiskan såväl vad gäller stavning som grammatik. Vi kommer också att göra nedslag i den dialektfamilj som tidigare gick under namnet subachmimiska men som numera kallas lykopolitanska och som återfinns i Kodex I, VII och XI i Nag Hammadi. Vi börjar varje kapitel med en grammatikgenomgång och nu inriktar vi oss på fenomen som vi möter i det avsnitt av *Om Makternas Natur* som vi i slutet av kapitlet översätter. Övningarna att översätta från svenska till koptiska fokuseras också på sådana fraser som vi mött i den koptiska texten men de modifieras för att återknyta till viktiga grammatiska konstruktioner som vi tidigare gått igenom men som inte återfinns i vårt aktuella textavsnitt. På det här sättet går vi kapitel för kapitel genom hela *Om Makternas Natur*.

Flytande subjekt, räkneord

Flytande subjekt

Koptiskans åtta självständiga pronomina, **ⲁⲛⲐⲔ ⲛⲧⲐⲔ ⲛⲧⲐ ⲁⲛⲐⲔ** etc, kan användas för att åstadkomma stilistiska effekter. Pronominet placeras mellan de fasta grupperna i meningen, vi förtydligar strax detta genom exempel. Pronominet måste överensstämma vad gäller genus, numerus och person med ett annat pronomen inne i någon fast konstruktion. Följande exempel översätts klumpigt för att återge den koptiska strukturen.

ⲧⲈⲘⲁⲘⲁⲁⲁⲧ ⲛⲧⲐ Ⲓⲛ ⲛⲈⲒⲐⲐⲐⲐⲐⲐ 'Du är välsignat du bland kvinnor.'

ⲛⲁⲟⲩⲟⲈⲐⲩⲩ ⲁⲛⲐⲔ ⲁⲛⲁⲧⲧⲩⲈⲐ 'Min tid jag har inte kommit än.'

På svenska är det svårt att översätta emfasen på subjektet på ett bra sätt. Här får förståelsen utifrån kontexten avgöra hur man ska översätta. Det är nog en större risk att man överbetonar än något annat så det viktigaste här är att du förstår varför subjektet dyker upp en gång extra än att du gör en väldigt stor sak av det i översättningen.

Vid sidan av de åtta självständiga pronomina har vi även fem andra uttryck som också kan dyka upp på olika ställen i meningen och som överensstämmer i genus, numerus och person med pronominet som det ger emfas åt. Samtliga dessa uttryck förekommer i förpersonlig form och får således ett personligt suffix. De fem böjda modifierarna är:

ⲧⲏⲣ_ allt, helt, alla, ytterst.

ⲕ ⲱⲱ_ också, för min/din, ... del.

ⲘⲘⲘⲏⲛⲘⲘⲘⲟ_ mig/dig etc själv.

Ⲙⲁⲧⲁⲁⲧ_ ensam, själv, enbart.

ⲟⲩⲁⲁ_ ensam, enbart.

I tabell 10.1 på sidan ?? ser du hur de fem modifierarna böjs.

Inget av de fem uttrycken i tabell 10.1 kan inleda en sats. **ⲧⲏⲣ**_ och **ⲓⲱⲱ**_ kan stå omedelbart före eller efter det pronomen som de relateras till. De övriga tre kan enbart följa efter. För mer information om **ⲧⲏⲣ**_ se ?? på sidan ??

Grundtal

De koptiska grundtalen såsom ett, två, tre osv. kan användas såväl som pronomen då de står självständigt eller som bestämningsord då de utgör en bestämning till ett substantiv, för andra bestämningsord och deras konstruktioner se 7 sidan 41. Som vanligt konkretiserar vi först på svenska. 'Två (person/saker) eller tre (personer/saker)'. Vad grundtalet syftar på får man utläsa av kontexten, mycket likt uttryck som 'någon eller några (personer/saker)' då vi bytt ut grundtalet mot ett obestämt personligt pronomen. På koptiska blir vårt exempel **ⲥⲏⲁⲧ ⲕ ⲱⲟⲘⲏⲧ** 'två eller tre', där vi för första gången möter konjunktionen **ⲕ** 'eller'.

När grundtal används som bestämningsord konstruerar vi på samma sätt som med bestämningsorden, dvs. att vi lägger in ett **ⲛ** efter grundtalet och före det substantiv som ska bestämmas. Substantivet får i enlighet med detta inte heller någon artikel, numerus erhålls ju genom grundtalet. Vi återger konstruktionen på svenska och använder ordet 'av' för att återge **ⲛ**: 'tre av män/människor'. Den koptiska motsvarigheten blir **ⲱⲟⲘⲏⲧ ⲛⲣⲱⲘⲘⲉ** som vi översätter med 'tre män'. Om vi ska tala i termer av artikel återger detta uttryck snarast samma generalisering som 0-artikeln. Om vi istället vill säga 'de tre männen' får vi använda en bestämd artikel **ⲛⲱⲟⲘⲏⲧ ⲛⲣⲱⲘⲘⲉ**. Enbart de bestämda artiklarna i sg. får användas här oavsett att grundtalen ju oftast anger flertal. Detta låter sig lättare förstås om vi tänker oss att konstruktionen fungerar på liknande sätt som om vi på svenska sagt 'den maskulina trefalden av män'. Detta inte sagt som en lingvistisk analys utan som en hjälp för minnet. Grundtalen kan även konstruera uttryck som 'två och två' och 'varje/var och en'. **ⲟⲩⲁ ⲟⲩⲁ** betyder 'en och en'. Här behövs alltså ingen konjunktion mellan grundtalen. Samma konstruktion används med relevant grundtal för att exempelvis säga 'två och två' **ⲥⲏⲁⲧ ⲥⲏⲁⲧ** eller 'tre och tre' **ⲱⲟⲘⲏⲧ ⲱⲟⲘⲏⲧ**. Om

Tabell 10.1: Böjda modifierer

тнр_	1. sg. тнр̄	2. sg. тнр̄к f. тнре	3. sg. тнр̄ f. тнр̄с
	1. pl. тнр̄н	2. pl. тнр̄тн̄	3. pl. тнрот
н ωω_	1. sg. ζωωτ_ н ω	2. sg. ζωωκ f. ζωωτε	3. sg. ζωωϥ f. ζωωс
	1. pl. ζωωп	2. pl. ζωωтн̄тн̄	3. pl. ζωωт
εεεεп̄εεεεο_	1. sg. εεεεп̄εεεεοι	2. sg. εεεεп̄εεεεοκ f. εεεεп̄εεεεο	3. sg. εεεεп̄εεεεοϥ f. εεεεп̄εεεεοс
	1. pl. εεεεп̄εεεεοп	2. pl. εεεεп̄εεεεωтн̄	3. pl. εεεεп̄εεεεοт
εεεετ̄εεεετ_	1. sg. εεεετ̄εεεετ	2. sg. εεεετ̄εεεετ̄к f. εεεετ̄εεεετε	3. sg. εεεετ̄εεεετ̄ϥ f. εεεετ̄εεεετ̄с
	1. pl. εεεετ̄εεεετ̄н̄	2. pl. εεεετ̄εεεετ̄тн̄тн̄	3. pl. εεεετ̄εεεετ̄от
οτ̄εεε_	1. sg. οτ̄εεετ	2. sg. οτ̄εεεκ f. οτ̄εεετε	3. sg. οτ̄εεεϥ οτ̄εεετ̄ϥ f. οτ̄εεεс f. οτ̄εεετ̄с
	1. pl. οτ̄εεεп	2. pl. οτ̄εεεтн̄тн̄	3. pl. οτ̄εεεтот

vi istället lägger till en bestämd artikel framför grundtalet får vi 'var och en' **ποτα ποτα**. Om vi konstruerar på samma sätt med siffran två får vi uttrycket 'varje par' **πσπατ πσπατ**. Här kan tillfogas att samma konstruktion kan användas framför olika substantiv, 'varje bokstav/text' **πσζαι πσζαι**.

I det här sammanhanget är två detaljer viktiga att hålla i minnet. Ett och två konstrueras inte på samma sätt som övriga tal när de används som bestämmingar. För ett används normalt den obestämda artikeln sg. **οτсζιιε**. Två som bestämming placeras efter det ord som modifieras utan sammanlänkande **π̄**: **ρωιιε спаτ**. Eftersom numerus, dvs. det antal som åsyftas, klargörs genom grundtalet används inte heller de specifika pluralformerna av substantivet även om en sådan särskild pluralform skulle finnas. Men en artikel har ju fler funktioner än angivande av bestämd eller obestämd syftning och numers: angivande av genus. På sätt och vis bryter detta resonemang mot hur koptiskan fungerar i stort, vi har ju ett gemensamt genus för plural, men grundtalen har likväl feminina som maskulina former.

Liksom vi på svenska kan välja att återge ett grundtal med bokstäver, 'tre', eller med en siffra, '3', kan vi på koptiska välja mellan att skriva ut grundtalet såsom gjorts i exemplen ovan eller genom att ange en bokstav eller bokstavskombination. Siffran 1 återges då med den första bokstaven i alfabetet med ett streck ovanför, '1' = $\bar{\alpha}$. Nedan anges grundtalen från 1 till 10 med maskulina och feminina former samt den bokstav som anger siffran. Jag använder också förkortningarna 'sah' för sahidiska och 'lyk' för lykopolitanska för att ange dialektala variationer.

Tabell 10.2: Grundtal från 1 till 10

		m.	f.
ett	$\bar{\alpha}$	$\alpha\tau\alpha$ Lyk. $\alpha\tau\epsilon\epsilon\iota$	$\alpha\tau\epsilon\iota$
två	$\bar{\beta}$	$\beta\pi\alpha\tau$	$\beta\pi\tau\epsilon$
tre	$\bar{\gamma}$	$\gamma\omega\lambda\lambda\pi\tau$	$\gamma\omega\lambda\lambda\tau\epsilon$
fyra	$\bar{\delta}$	$\delta\tau\omega\omega\tau$	$\delta\tau\omega$ eller $\delta\tau\omega\epsilon$
fem	$\bar{\epsilon}$	$\epsilon\tau\omega\tau$	$\epsilon\tau$ eller $\epsilon\tau\epsilon$
sex	$\bar{\zeta}$	$\zeta\omega\omega\tau$	$\zeta\omega$ eller $\zeta\omega\epsilon$
sju	$\bar{\eta}$	$\eta\alpha\psi\bar{\eta}$	$\eta\alpha\psi\eta\epsilon$
åtta	$\bar{\theta}$	$\theta\lambda\lambda\omega\tau\pi$	$\theta\lambda\lambda\omega\tau\pi\epsilon$
nio	$\bar{\iota}$	$\iota\psi\iota\varsigma$	$\iota\psi\iota\tau\epsilon$
tio	$\bar{\kappa}$	$\kappa\eta\kappa\tau$	$\kappa\eta\kappa\tau\epsilon$

För att skapa tal som är större än tio används ett system som är mycket snarlikt det svenska. Ttio-tre = tretton, tjugo-fyra = tjugofyra etc.

som du ser i den sista kolumnen i ovanstående tabell får tiotalet en särskild form då det knyts till ett efterföljande grundtal. Men även grundtalet ändrar form vilket visas i nedanstående tabell:

Låt oss konkretisera genom att studera följande exempel:

$\alpha\tau\lambda\lambda\omega\tau\tau\epsilon\ \delta\epsilon\ \epsilon\pi\lambda\lambda\pi\tau\varsigma\pi\omega\omega\tau\varsigma\ \lambda\lambda\lambda\delta\theta\eta\kappa\tau\iota\varsigma$. 'Men de tolv lärjungarna kallades.'

$\bar{\pi}\tau\epsilon\rho\epsilon\gamma\lambda\omega\ \bar{\pi}\beta\iota\omega\tau\delta\alpha\varsigma\ \delta\epsilon\gamma\beta\omega\kappa\ \epsilon\beta\omega\lambda\ \gamma\bar{\pi}\ \pi\lambda\lambda\pi\tau\omega\tau\epsilon\ \bar{\pi}\alpha\pi\omega\varsigma\tau\omega\lambda\omega\varsigma$. 'När Judas slutat lämnade han de elva apostlarna.'

Fler exempel möter du i övningsuppgifterna.

Hundratalen konstrueras i regel genom att ange antalet hundratal + $\bar{\pi}$ + ordet för hundra $\psi\epsilon$.

Tusental konstrueras på samma sätt som hundratalen där man bytt ut $\psi\epsilon$ 'hundra' med $\psi\omega$. Ett undantag är konstruktionen $\psi\omega\ \beta\pi\alpha\tau$ 'två tusen'. Bokstavsvärdena anges på samma sätt som för grundtalen 1-9 $\bar{\alpha}$ ett tusental osv. Tiotusen har ett eget ord i maskulinum $\tau\beta\delta$.

Större tal konstrueras snarlikt som på svenska. Tolvhundra sextio skrivs exempelvis $\lambda\lambda\pi\tau\varsigma\pi\omega\omega\tau\varsigma\ \bar{\pi}\psi\epsilon\ \lambda\lambda\bar{\pi}\varsigma\epsilon$ 'tolv av hundra tillsammans med sextio'. Konjunktionen $\lambda\lambda\bar{\pi}$ kan utelämnas.

Tabell 10.3: Jämna tiotal

		m.	f.	-
ἑ	tio	ⲙⲎⲦ	ⲙⲎⲦⲉ	ⲙⲡⲦ-
ϫ	tjugo	ϫⲟⲩⲱⲦ	ϫⲟⲩⲱⲦⲉ	ϫⲟⲩⲦ-
λ	trettio	ⲙⲁⲁⲃ	ⲙⲁⲁⲃⲉ	ⲙⲁⲃ-
ⲛ	fyrty	ϩⲙⲉ	ϩⲙⲉ	ϩⲙⲉ-
				ϩⲙⲉⲦ- före ⲁϥⲦⲉ och ⲁⲥⲉ
ⲡ	femtio	ⲦⲁⲉⲓⲟⲩⲦ	ⲦⲁⲉⲓⲟⲩⲦ	ⲦⲁⲉⲓⲟⲩⲦ-
ϫ	sextio	ⲥⲉ	ⲥⲉ	ⲥⲉ-
				ⲥⲉⲦ- före ⲁϥⲦⲉ och ⲁⲥⲉ
ⲟ	sjuttio	ϣϥⲉ	ϣϥⲉ	ϣϥⲉ-
ⲡ	åttio	ϩⲙⲉⲛⲉ	ϩⲙⲉⲛⲉ	ϩⲙⲉⲛⲉ-
				ϩⲙⲉⲛⲉⲦ- före ⲁϥⲦⲉ och ⲁⲥⲉ
ϥ	nittio	ⲡⲥⲦⲁⲓⲟⲩⲦ	ⲡⲥⲦⲁⲓⲟⲩⲦ	ⲡⲥⲦⲁⲓⲟⲩⲦ-

Tabell 10.4: Grundtal från 1 till 10

		m.	f.
ett	ⲁ	ⲟⲩⲉ	ⲟⲩⲉⲓ
två	β	ⲥⲡⲟⲟⲩⲥ	ⲥⲡⲟⲟⲩⲥⲉ
tre	γ	ϣⲟⲙⲉⲦⲉ	ϣⲟⲙⲉⲦⲉ
fyra	δ	ⲁϥⲦⲉ	ⲁϥⲦⲉ
fem	ε	ⲦⲎ	ⲦⲎ
		Ⲏ efter ⲙⲡⲦ- och ϫⲟⲩⲦ- såväl i m. som f.	
sex	ϥ	ⲁⲥⲉ	ⲁⲥⲉ
sju	ζ	ⲥⲁϣϥⲉ	ⲥⲁϣϥⲉ
åtta	ⲡ	ϣⲙⲉⲛⲉ	ϣⲙⲉⲛⲉ
nio	θ	ϣⲓⲥ	ϣⲓⲦⲉ

för att ge mer konkretion och för att du nu ska få mer övning i hur en koptisk källa kan se ut så ger jag följande text från Judasevangeliet.

Extra läsovning

ⲁϫⲟⲩⲟⲡⲧⲣⲱϥⲥⲡⲟⲟⲩⲥ ⲡⲡⲱⲥⲦⲎⲣ ϩⲡⲦⲦⲉⲛⲉⲁ ⲡⲁⲫⲟⲁⲣⲦⲟⲥ ϩⲙⲉ ⲡⲟⲩⲱϣ ⲙⲉⲡⲉⲡⲡⲁ.
 ⲡⲉϣϥⲥⲡⲟⲟⲩⲥ ⲁⲉ ϩⲱⲟⲩ ⲙⲉⲫⲱⲥⲦⲎⲣ ⲁⲧⲟⲩⲟⲡⲧⲦϫ ⲉⲃⲟⲗ ⲡⲡⲱⲥⲦⲎⲣ ϩⲡⲦⲦⲉⲛⲉⲁ
 ⲡⲁⲫⲟⲁⲣⲦⲟⲡ ϩⲙⲉ ⲡⲟⲩⲱϣ ⲙⲉⲡⲉⲡⲡⲁ ⲫⲉ ⲉⲧⲉϣϣⲡⲉ ⲡⲃⲓ ⲦⲉⲧⲎⲛⲉ ⲡⲦⲟⲩ ⲉⲡ ⲟⲩⲁ.
 ⲁⲧⲱ ⲡⲉⲧⲉⲓⲱⲦ ⲡⲉ ⲡⲙⲡⲦⲥⲡⲟⲟⲩⲥ ⲡⲁⲓⲱⲛ ⲙⲉⲡⲙⲡⲦⲥⲡⲟⲟⲩⲥ ⲙⲉⲫⲱⲥⲦⲎⲣ. ⲁⲧⲱ ⲕⲁ-
 Ⲧⲁ ⲁⲓⲱⲛ ⲡⲓⲙⲉ ⲥⲟⲟⲩ ⲡⲟⲩⲣⲁⲛⲟⲥ ⲫⲉ ⲉⲧⲉϣϣⲡⲉ ⲡⲃⲓ ϣϥⲥⲡⲟⲟⲩⲥ ⲡⲟⲩⲣⲁⲛⲟⲥ ⲙⲉϣϥ-
 ϥⲥⲡⲟⲟⲩⲥ ⲙⲉⲫⲱⲥⲦⲎⲣ ⲁⲧⲱ ⲕⲁⲦⲁ ⲡⲟⲩⲁ ⲡⲟⲩⲁ ⲙⲉⲙⲟⲟⲩ Ⲧⲟⲩ ⲡⲥⲦⲉⲣⲉⲱⲙⲁ ⲫⲉ
 ⲉⲧⲉϣϣⲡⲉ ⲡⲃⲓ Ⲧϫ ⲡⲥⲦⲉⲣⲉⲱⲙⲁ. (Judasevangeliet, Kodex Tchacos 49.9-50.3.)

för facit se 14 s. 127. Minns att en översättning i hög utsträckning är en konstruktion och att mitt förslag till översättning långt ifrån är det enda riktiga.

Tabell 10.5: Hundratal

ḫ	100	ϣϵ
ϥ	200	ϣⲏⲧ
ϥ	300	ϣⲙⲛⲧϣϵ
ϥ	400	ϥⲧⲟⲟⲧ ḫϣϵ eller ϥⲧϵⲧϣϵ
ϥ	500	†ⲟⲧ ḫϣϵ
ϥ	600	ϥⲟⲟⲧ ḫϣϵ
ḫ	700	ϥⲁϣϥ ḫϣϵ
ϥ	800	ϣⲙⲟⲟⲛ ḫϣϵ
Skrivs med ḫ + ett tvärstreck nära basen av det vertikala strecket.	900	ϥⲓϥ ḫϣϵ

Ordningstal

Ordningstal, andra, tredje osv. konstrueras genom att lägga till **ⲙⲉϩ** före grundtal från två och uppåt. När ordningstalet inleds med bestämd artikel läggs denna in före **ⲙⲉϩ**: 'den tredje brodern' **ⲡⲙⲉϩϣⲟⲙⲛⲧ ḫⲥⲟⲛ**, 'den tredje system' **ⲧⲙⲉϩϣⲟⲙⲧⲉ ḫⲥⲟⲛⲉ**. Om jag istället vill säga 'min tredje syster' så konstrueras det helt efter det vanliga bruket av possessiva artiklar **ⲧⲁϣⲟⲙⲧⲉ ḫⲥⲟⲛⲉ**.

När vi vill tala om den andre eller den andra har vi dels den vanliga möjligheten att konstruera med **ⲙⲉϩ** + två **ϥⲛⲁⲧ**: 'det andra tecknet som Jesus gjorde' **ⲡⲙⲉϩϥⲛⲁⲧ ⲙⲙⲁⲛⲉⲛⲧⲁⲓⲥ ⲁⲁϥ** eller bruket av en kontrastiv artikel **ⲕⲉ** pl. **ⲕⲟⲟⲧⲉ** som översätts med 'annan' eller 'en annan'. Då detta i strikt mening inte är något ordningstal utan ett sätt att skapa kontrast återkommer vi till detta i nästa kapitel. 'Den förste' och 'den första' konstrueras med hjälp av adjektivet **ϣⲟⲣⲛ**, (**ϣⲟⲣⲛⲉ**). Här begränsar vi oss till uttryckets användning i betydelsen först som ordningstal, inte som innan eller ursprungligen som konstrueras med hjälp av samma substantiv. **ⲛⲁⲓ ⲁⲉ ⲛⲉ ⲛⲣⲁⲛ ⲙⲡⲙⲛⲧⲥⲛⲟⲧⲥ ḫⲁⲡⲟⲥⲧⲟⲗⲟⲥ: ⲡϣⲟⲣⲛ ⲛⲉ ⲥⲓⲙⲁⲛ...** 'Detta är namnen på de tolv apostlarna: Först Simon...'

Övning 15

Översättningsövningen grundar sig på texten från *Makternas natur* 86.20-87.11. Mycket kommer vara bälbekant för dig men några detaljer är viktiga att lägga märke till. **ⲓ** skrivs ofta som **ⲉⲓ**. Det som du träffat på som 'till mig' eller som 'dessa' **ⲛⲁⲓ** har du på rad 86.26 som **ⲛⲁⲉⲓ** och **ⲛⲁⲓ** på 86.31 blir **ⲛⲁⲉⲓ**. Vi märker ofta att **ⲉ** här skrivs med **ⲁ**, se exempelvis hur **ⲛⲧⲉⲣⲉ** som ju är bas för prekursoriska konstruktionen, se 9 s. 66 på 86.31 skrivs som **ⲛⲧⲁⲣⲉ** och hur **ϩⲉ** + **ⲉ** på 87.11 skrivs som **ϩⲉ ⲁ. ϣⲁ** + **ⲉϩⲣⲁⲓ** smälter på 86.32-87.1 samman till **ϣⲁϩⲣⲁⲓ**. **ⲉ** faller lätt bort exempelvis mellan **ⲛ** och **ⲛ**. Det som du väntar dig vara **ⲛⲉⲛϣⲟⲭⲉ** på 86.23 blir istället **ⲛⲛϣⲟⲭⲉ**, se ?? s. 15.

översätt från koptiska till svenska:

86.20 **ⲉⲧⲃⲉ ⲑⲧⲡⲟⲥⲧⲁⲥⲓϥ ḫⲛⲉϩⲟⲧⲥⲓⲁ.**

86.20-25 **ϩⲙⲙ ḫⲡⲛⲁ ⲙⲡⲉⲓⲱⲧ ḫⲧⲙⲉ ⲁϥϫⲟⲟϥ ⲛⲁⲛ ḫⲃⲓ ⲛⲡⲟⲃ ḫⲁⲡⲟⲥⲧⲟⲗⲟⲥ ⲉⲧⲃⲉ**

πρωτσια ε̅πκακε χε π̅ωωχε ω̅οοπ απ οτβε σαρχ ρ̅ισποχ αλλα ε̅οτβε
πρωτσια ε̅πκοσεος ε̅π̅ ε̅ππετελεατικον π̅τποκηρια.

86.26-27 δειχενε παι εκω̅πνε ετβε ο̅τποστασις π̅ρωτσια.

86.27-31 ποτποδ δε οτβ̅λλε πε ετβε τεγ̅βωε ε̅π̅ τεγ̅ε̅π̅τ̅α̅τσοοτη ε̅π̅
τεγ̅ε̅π̅τ̅α̅σι̅ρη̅τ̅ α̅χοοϑ ρ̅π̅ τεγ̅βωε χε αποκ πε πποττε ε̅π̅λαατ
α̅χ̅π̅τ̅.

86.31-87.1 π̅ταρεχη παι α̅ρ̅ ποβε ε̅ρ̅αι επτηρ̅ α̅τω απειω̅αχε πω̅ω̅-
α̅ρ̅αι ετ̅ε̅π̅τ̅α̅ττακο.

87.1-4 εις οτσε̅ην δε α̅σειεβολ ρ̅π̅ τ̅ε̅π̅τ̅α̅ττακο εσχω ε̅ε̅ος χε κ̅ρ̅π̅λα̅πα̅σ̅ε̅
α̅ε̅ε̅η̅λ̅ ε̅τε πποττε πε π̅β̅β̅λλε.

87.4-7 απε̅ε̅ε̅ε̅τε ρ̅ β̅λλε α̅χοτ̅χε εβολ π̅τεγ̅βωε ε̅τε ποτ̅α π̅τα̅χοοϑ α̅-
α̅ιωκε ε̅ε̅οϑ ω̅α πιτ̅π̅ απ̅α̅ος ε̅π̅ πποτη.

87.7-11 τεγ̅ε̅α̅τ̅ εβολ ρ̅ιτ̅π̅ τ̅πι̅στι̅ς̅ τ̅σο̅φ̅ια̅ α̅τω α̅κα̅θ̅ισ̅τα̅ π̅πε̅ω̅η̅ρε
ποτ̅α̅ ποτ̅α̅ κα̅τα̅ τεγ̅βωε κα̅τα̅ π̅τ̅πο̅ς̅ π̅α̅ιω̅η̅ ε̅τ̅ε̅π̅α̅ π̅τ̅πε̅ χε
εβολ ρ̅π̅ νε̅η̅η̅ α̅τ̅ρ̅ε̅ απ̅ε̅το̅το̅η̅ρ̅ε̅βολ̅.

Övning 16

Översätt från svenska till koptiska.

1. Det här är ordet som har kommit ut ur Faderns fullhet och som är i hans tanke.
2. Jag har inte misstagit mig.
3. Judas är den trettonde demonen.
4. En efter en ska upplösas.
5. Sex bröder och sju systrar gick på sanningens väg.
6. Men apostlarna är tolv.
7. Var och en kom ut ur villfarelsen.
8. Två lärjungar är tillsammans med Jesus.
9. Den förste är Simon.
10. Jag är Gud och ingen finns förutom mig!

Kapitel 11

Potential, orsakssatser, resultatssatser och asyndetiska konstruktioner

Potential

I det här avsnittet kommer vi att behandla några fenomen i koptiskan som ofta behandlas något styvmoderligt i läroböckerna. De har det gemensamt att de uttrycker någons/någots förmåga att utföra något. Detta kan uttryckas på ett flertal sätt. Några av dem bygger på användning av så kallade 'hjälpverb' dvs. ett verb som behöver en fortsättning i form av ytterligare ett verb. På svenska kan vi jämföra med konstruktioner av typen 'hon har kapacitet att...'. Vi behöver en fortsättning i form av ytterligare ett verb eller kanske ett helt uttryck som komplement till 'kapacitet att', exempelvis 'hon har kapacitet att behärska det koptiska språket'. Låt oss nu se hur vi skapar sådana konstruktioner på koptiska:

Att kunna

ϣ eller som det också ibland stavas **εϣ**. För att förstå hur **ϣ** används måste vi dela in konstruktionerna i två huvudgrupper. Den ena inbegriper så kallade 'konjugationsbaser'. Den innehåller alltså mönster som består av ett verb som placeras i ett böjningsmönster. På koptiska kan det exempelvis röra sig om perfekt 1, presens eller futurum, till skillnad från exempelvis nominalsatser som konstrueras utan verb, där använder man ju istället artikelfraser, egennamn etc. Den andra huvudgruppen för konstruktioner med **ϣ** är då givetvis sådana som inte inbegriper konjugationsbaser. Vi tar oss först an gruppen med konjugationsbaser.

Här placeras **ϣ** olika beroende på vad för slags subjekt som används. Om subjektet inte är ett personligt subjekt såsom **ϣ** 'han', **ϥ** 'hon' etc, utan ett opersonligt sådant såsom ett pronomen **ⲛⲁⲓ** 'dessa', **ⲗⲁⲁⲧ** 'ingen', en artikelfras **ⲛⲣⲱⲙⲉ** 'mannen', ett egennamn etc, placeras **ϣ** efter konjugationsbasen, men före subjektet. Låt oss konkretisera. Vi väljer en konstruktion med konjugationsbasen perfekt 1 där ju basen är **ⲁ**. Vi tar ett opersonligt subjekt **ⲛⲁⲓ** dessa/de här och vårt välbekanta verb **ⲃⲱⲗ** 'befria'. **ⲁϣⲛⲁⲓ ⲃⲱⲗ ⲉⲓⲙⲉⲛ** 'Dessa kunde/förmådde befria oss' eller 'Dessa hade förmåga att befria oss'. När vi däremot har personliga subjekt placeras **ϣ** efter detta. **ⲁⲧϣⲃⲱⲗ ⲉⲓⲙⲉⲛ** 'De kunde befria oss' eller 'De förmådde befria oss'.

I våra två exempel har vi valt att använda perfekt 1 som konjugationsbas. vi kunde ha uppnått

samma sak genom att använda andra baser såsom preteritum, konjunktiv etc, men det är viktigt att notera att presens är klart mer sällsynt i kombination med **ϣ**-konstruktioner, där används istället ofta konstruktioner med futurum **ⲛⲁ** vilket ger en tvetydighet när det gäller tolkningen, såväl en framtida som mer generell utsaga om potentialitet är möjlig. Att det är på det sättet är lätt att förstå då 'att kunna/ha förmåga att' innehållsligt är ett uttryck som har en framåtsyftande karaktär, 'jag har kapacitet att (i framtiden) kunna göra detta'. I exemplet ser du även att **ϣ** placeras efter **ⲛⲁ**. **ⲛⲟⲩⲧⲉ ⲛⲁϣⲃⲱⲗ ⲉⲉⲙⲟⲛ** 'gud kommer att/kan befria oss' eller om vi använder oss av ett personligt subjekt **ϣⲛⲁϣⲃⲱⲗ ⲉⲉⲙⲟⲛ** 'Han kan/kommer att kunna befria oss'. I den här sortens konstruktioner ser du att **ϣ** inte ändrar placering beroende på vad för slags subjekt som används. Detta beror på att **ⲛⲁ** själv i grunden är ett hjälpverb, vi återkommer till detta senare, och då är det placeringen av **ⲛⲁ** som styr och **ϣ**-konstruktionen hängs på som ett komplement till **ⲛⲁ** som i grunden betyder 'kommer att'. I många texter i Nag Hammadi kan du träffa på den här sortens konstruktion i formuleringar som 'Han kommer inte kunna/kan inte se honom' **ϣⲛⲁϣⲛⲁⲧ ⲉⲣⲟϥ ⲁⲛ** eller 'den personen kan se/kommer kunna se honom' **ⲛⲟⲩⲁ ⲛⲁϣⲛⲁⲧ ⲉⲣⲟϥ**. En närmre analys av sådana ställen visar att vi inte ska accentuera det futurala perspektivet utan lägga tonvikten på ett immanent/omedelbart förstående futurum eller på ett mer generellt påstående som uttrycker potential 'den som ser gud'.

Ett annat sätt att uttrycka 'förmåga att' och som inbegriper **ϣ** är sammansättningen av verbet 'finna **ⲃⲓⲛⲉ** och ordet för 'kraft' **ⲃⲟⲙⲉ**. Dessa två ord sätts samman och formar en fast konstruktion **ⲃⲉⲉⲃⲟⲙⲉ** 'finna kraft'. **ⲃⲓⲛⲉ** får givetvis sin förnominala form och vi ser att **ⲃⲟⲙⲉ** föregås av 0-artikel. Det här uttrycket knyts ofta ihop med **ϣ** till **ϣⲃⲉⲉⲃⲟⲙⲉ** men **ϣ** utelämnas även ofta utan att detta påverkar betydelsen. Konstruktioner med och utan **ϣ** före **ⲃⲉⲉⲃⲟⲙⲉ** behandlas således ekvivalent. **ⲃⲉⲉⲃⲟⲙⲉ** används i ett flertal olika konstruktioner och vi börjar med dem som föregås av ett subjekt i personlig- eller nominalform.

ⲉⲉⲛϣⲃⲉⲉⲃⲟⲙⲉ ⲉⲃⲱⲗ ⲉⲉⲙⲟⲛ 'han kunde inte finna kraft för befrielse av oss' eller som vi hellre och mindre klumpigt översätter 'Han kunde inte befria oss'. Det som förmås eller som inte förmås uttrycks genom prepositionen **ⲉ** följt av 0-artikel och substantivet ifråga, i vårt fall 'befrielse'. Du ser lätt att vi har att göra med en 0-artikelfras då du annars hade förväntat dig att **ⲉ** skulle ha fått sin förpersonliga form **ⲉⲣⲟ** eller att det skulle fungerat som en fokaliseringsbas vilket inte är fallet här. Om vi istället skulle vilja använda oss av en negerad konjunktivkonstruktion får vi **ⲛⲧⲉⲛⲛⲟⲩⲧⲉ ⲧⲉⲣⲱⲃⲉⲉⲃⲟⲙⲉ ⲉⲃⲱⲗ ⲉⲉⲙⲟⲛ** 'och Gud kan/kunde (beroende på vad för konstruktion som styr konjunktiven) inte befria oss'.

Med denna bakgrund är det nu enkelt att konstruera konstruktioner av typen 'det är möjligt' som på svenska ju innehåller ett opersonligt subjekt 'det' men som på koptiska kan konstrueras helt subjektslöst. Därefter bygger vi på uttrycket: 'det är möjligt för Gud' eller än mer påbyggt: 'det är möjligt för Gud att befria oss'. Den koptiska strukturen bygger på en existentialkonstruktion, dvs. bruk av **ⲟⲩⲛ** eller negerat av **ⲉⲉⲛ**. 'Det är möjligt' blir då **ⲟⲩⲛϣⲃⲉⲉⲃⲟⲙⲉ**. När vi bygger på med ett subjekt placeras det efter den nyss angivna konstruktionen och markeras med **ⲛ** före nomen respektive **ⲉⲉⲙⲟ** före personliga suffix. Låt oss exemplifiera med en negerad sats och denna gång avstå från **ϣ**. 'Det är inte möjligt för kungen' **ⲉⲉⲛⲃⲉⲉⲃⲟⲙⲉ ⲉⲉⲛⲣⲣⲟ**. Vi avslutar med den mest utvecklade formen 'Det är möjligt för henne att befria oss' **ⲟⲩⲛⲉϣⲃⲉⲉⲃⲟⲙⲉ ⲉⲉⲙⲟⲥ ⲉⲃⲱⲗ ⲉⲉⲙⲟⲛ**. För att du ska minnas att **ϣ** ofta förekommer i formen **ⲉϣ** varierar vi här med den formen, och du känner redan väl igen hur den avslutande att-satsen föregås av **ⲉ** + 0-artikel följt av substantiv. Existentialkonstruktionen som vi just beskrivit förekommer med alla konvertrar men notera att fokuseringen enbart används i negativa uttryck. Om vi exempelvis vill säga 'den som det var möjligt för att befria oss' (en lite otymplig

formulering som jag använder för att ligga nära den koptiska strukturen), får vi följande koptiska konstruktion med relativkonverter **πετεοϣπ̄β̄ε̄β̄ο̄ε̄ ε̄ε̄ο̄ϣ ε̄β̄ωλ ε̄ε̄ο̄π**. Det är även möjligt att konstruera med ett personligt subjekt enligt välbekant mönster: 'det är möjligt att befria den mannen' **οϣπ̄β̄ο̄ε̄ ε̄β̄ωλ ε̄ε̄πειρω̄ε̄**. Lägg märke till att det går utmärkt att utelämna såväl **ϣ** som **β̄ε̄** utan att betydelsen eller konstruktionens struktur förändras. En lite ovanlig närbesläktad konstruktion är 'det är möjligt för honom att befria mig'. Där använder vi en kausativkonstruktion, se 9 på sidan 67. I exemplet varierar vi genom att använda en negativ konstruktion **ε̄ε̄π̄ϣβ̄ο̄ε̄ ε̄τρεϣβ̄ωλ ε̄ε̄ο̄ι** 'Det är inte möjligt för honom att orsaka befrielse av mig.' Vi kan givetvis använda mycket mindre klumpiga konstruktioner som exempelvis: 'det är omöjligt för honom att befria mig' eller 'han kan inte befria mig'. Sådana mindre litterala konstruktioner är att rekommendera vid översättning.

Futurum som potential- och som generaliseringsuttryck

Vi har redan stiftat bekantskap med **πΔ** som bas för futurum, se 6 på sidan 26. Vad vi inte tog upp i det sammanhanget var att **πΔ** också är ett hjälpverb med betydelsen 'stå i begrepp att', 'komma att' och liknande. Betydelsen är ett ur talarens perspektiv nära förestående skeende. Medvetenheten om att vi har att göra med ett hjälpverb gör att vi lättare förstår att **πΔ** utgör ett undantag från Jernstedts regel, se 8, sidan 55. **πΔ** knyts till ett följande verb och det är det verbet som kommer att knytas till ett eventuellt objekt. Det gör att **πΔ** som är en del av den durativa gruppen inte själv får något objekt utan det är det påföljande verbet som får det. Således kan detta senare verb fungera enligt den ickedurativa gruppens regler och ta Såväl självständig som bundna former i anspråk, det var ju enbart **πΔ** som styrdes av de begränsningar som råder för den durativa gruppen.

Att se **πΔ** som ett verb snarare än som en bas för futurum 1 hjälper oss också att förstå hur **πΔ** kan uttrycka andra aspekter än futurala. Som vanligt exemplifierar vi först på svenska: 'Den som kommer att befria oss är vår frälsare' kan på koptiska för det första förstås som framåtsyftande, men för det andra även som en utsaga om att den som har potential att befria oss är vår frälsare, 'den som kan befria oss/ska befria oss/befriar oss är vår frälsare' och för det tredje en mer generell tolkning: 'den som befriar oss är vår frälsare'. Det som jag använt som exempel på svenska uttrycks på koptiska med så kallade *attributiva relativsatter*, det är en relativsats som föregås av exempelvis en artikel eller ett pronomen. I det följande exemplet använder vi bestämd artikel och eftersom subjektet inne i relativsatsen syftar tillbaka på det som står framför den har vi enbart 0-artikel som subjekt inuti relativsatsen: **πετπΔβ̄ωλ ε̄ε̄ο̄π πεπϣτπρ πε**. Exakt vilken översättning som väljs måste avgöras utifrån tolkninjen av var enskild text.

Funktionen att uttrycka ett mer presentiskt generellt förhållande genom **πΔ** ser vi också när man granskar hur man använt **πΔ** för att översätta verb som uttrycker rörelse på grekiska. Koptiskans futurum används nämligen även för att återge rörelseverb i presens. Ofta har man relativt slaviskt översatt **πΔ** futuralt men jag vill här öppna upp för olika tolkningsmöjligheter vilket lägger ett större ansvar på översättaren som måste tolka texten för att göra ett välavvägt val. Även om man således oftast bör översätta futurum med **πΔ** som immanent futuralt så bör man vara lyhörd för kontexten och inte alls tveka att använda en mer generellt durativ översättning istället för att tvinga in en svårsmält futuralt översättning i läsningen. I den text som ingår i läsövningen till det här kapitlet ser vi exempelvis prov på hur futurum med **πΔ** som föregås av en circumstantiell konverter fungerar på det sättet, 88.31-32: **ϣοοτ ε̄τετπΔοτω̄ε̄ ε̄β̄ολ }πζκτϣ ϣπ̄ οτμ̄οτ τετπΔμ̄οτ** 'dagen då ni åter från det ska ni dödligen dö.' Här ser vi samma

konstruktion, den första gången konverterad och den andra gången en okonverterad futurum med **ⲛⲁ**. Den konverterade futurumformen har ofta kallats futurum 2. Den första satsen **ϕⲟⲟⲩ ⲉⲧⲉⲧⲛⲁⲟⲩⲱⲙ ⲉβⲟⲗ }ⲛⲓⲒⲛⲧⲉ** beskriver ett skeende vid en speciell tidpunkt i framtiden men också ett sakernas tillstånd vid den tiden, oavsett nära eller avlägsen framtid. Även om det inte är uteslutet att översätta med 'dagen då ni kommer att äta från det' föreslår jag den mer generella översättningen 'dagen när ni äter från det' eller 'dagen ni äter från det'. Den andra satsen **ϩⲛ ⲟⲩⲙⲟⲩ ⲧⲉⲧⲛⲁⲙⲟⲩ** inleds med **ϩⲛ ⲟⲩ** som ofta fungerar adverbialt. Den avslutas med en futural konstruktion som visserligen kan översättas som ett immanent förestående skeende 'kommer ni dödligen dö' men här skulle jag föreslå en översättning som mer påminner om optativen 'ska ni dödligen dö', för optativ se 8, sidan 48. Vanligtvis har man skiljt relativt starkt mellan den futurum som optativen representerar och som är frikopplad från det durativa processuella perspektiv som futurum med **ⲛⲁ** oftast representerar. Emellertid måste vi även här ta hänsyn till kontexten. Det är heller inte ovanligt att samma uttryck med samma funktion kan formuleras med optativ i en del texter och med **ⲛⲁ**-futurum i andra. Ett bra exempel är den profetiska formeln 'det ska ske' som vi vanligtvis har med optativ **ⲉⲥⲉϣⲱⲛⲉ** men som särskilt i sahidiskan kan ersättas av **ⲉⲛⲁϣⲱⲛⲉ** eller **ϣⲛⲁϣⲱⲛⲉ**. Ett annat exempel på hur **ⲛⲁ**-futurum kan överta samma funktion som vi skulle väntat oss att optativen skulle haft är när **ⲛⲁ**-futurum används för att återge grekiska imperativ. Vanligtvis skulle vi här väntat oss bruk av optativ eller ett rent imperativ. Att vi i de äldre faserna av ett språks utveckling möter många oregelbundenheter är snarare regel än undantag och något som vi måste hålla i minnet när vi exempelvis läser Nag Hammaditexter. Det här är viktigt att minnas då man i nyare grammatiska verk utgått ifrån en viss korpus av texter, särskilt från den egyptiske kyrkofadern Shenoute. Detta ger lätt intryck av en större enhetlighet i den koptiska grammatiken än som är fallet då vi studerar tidiga texter på olika dialekter. Ett gott råd är alltid att vid tveksamheter noga studera de dialektala egenheter som den aktuella texten ådagalägger.

Orsakssatser och besläktade tolkningsalternativ

Tvetydigheten med orsaks- och temporalsatser

Det finns många sätt att uttrycka orsaken till ett skeende eller förhållande. Exempelvis kan en circumstantialkonstruktion ha en sådan funktion och då talar vi om orsaksadverbial. I dessa fall är det ofta svårt att vara helt säker på om det är fråga om orsakssamband eller någon annan adverbial funktion som bör väljas i översättningen, tidsadverbial är vanligtvis ett närliggande alternativ. Om man på svenska vill bevara den tvetydighet som finns i koptiskan kan man med fördel använda formuleringar med 'då' som ju täcker in såväl orsaks- som tidsaspekten. Ett exempel på ett sådant fall är 'Eftersom han inte är uppenbarad/har framträtt, är vi i mörkret.' alternativt 'när han inte är uppenbarad/har framträtt, är vi i mörkret'. På koptiska skulle detta kunna formuleras så här: **ⲉϣⲟⲩⲱⲛⲓⲒⲉβⲟⲗ ⲁⲛ ⲧⲛⲓⲒⲱⲙ ⲛⲕⲁⲕⲉ**. Här skulle vi alltså kunna täcka in såväl det kausala som det temporala perspektivet genom att översätta 'Då han inte har framträtt är vi i mörkret'. Vi skulle även kunnat byta plats på satserna så att circumstantialisatsen följt på huvudsatsen istället för tvärtom. En sats som modifierar en efterföljande sats kallas för *kataforisk* och en som modifierar en föregående sats kallas *anatorisk*. Ibland är det svårt att veta om en sats är ana- eller kataforisk och man måste avgöra detta genom en grundlig analys av texten som helhet. Men vi har även konjunktioner som uttrycker orsakssamband och det är några av dessa som vi här ska diskutera en smula närmare. Vi börjar

med en som liksom circumstantialkonstruktionerna väcker frågan huruvida de ska översättas temporalt eller kausalt.

ΕΠΙΔΗ som också har den alternativa stavningen **ΕΠΕΙΔΗ** är en grekisk konjunktion som inför-livats i koptiskan. På grekiska har den såväl temporal som kausal funktion 'när' eller 'eftersom' och vi har därför att göra med liknande tolkningsproblem som vi ovan diskuterade i samband med circumstantialkonstruktionerna. Emellertid har vi i Nag Hammadi och i Codex Tchacos oftast att göra med den kausala betydelsen av **ΕΠΙΔΗ** 'eftersom', även om man inte bör utesluta temporala översättningar.

I verk gällande grekisk grammatik görs också gällande att dess funktion är anaforisk snarare än kataforisk. Vad gäller den koptiska användningen av **ΕΠΙΔΗ** bör vi emellertid notera att det är lätt att finna exempel på när konjunktionen enbart kan ha en kataforisk betydelse, även om anaforiska exempel också är lätta att hitta. I förbigående vill jag invända mot uppfattningen att bruket av **ΕΠΙΔΗ** skulle vara så exklusivt anaforiskt på grekiska, men det är en diskussion som lämpar sig bättre i en bok om grekisk grammatik än i en bok om koptiska.

ΕΠΙΔΗ placeras alltid först i satsen **ΕΠΙΔΗ ΔΥΒΩΛ ΞΕΛΟΝ ΔΠΥΔΧΕ ΕΡΟΥ ΧΕ ΠΕΠΩΤΗΡ** 'Eftersom han befriade oss kallade vi honom 'vår frälsare'.

De koptiska texter som vi möter i Nag Hammadi men även i andra antika texter skiljer sig på en del sätt från moderna svenska texter. Sannolikt är Nag Hammaditexterna kopior av översättningar från grekiska förlagor. En del av texterna visar också tecken på att ha genomgått transformationer då de överförts från en koptisk dialekt till en annan. Liksom andra klassiska texter präglas de stilistiskt avancerade texterna därför ofta av ett stilideal som vi även finner i latinska texter och i viss utsträckning även i moderna spanska, franska och italienska. Man arbetar gärna med långa meningar med flera inskjutna bisatser. I äldre tider var detta även ett ideal för bildad svenska, det visade ju att författaren besatt klassisk skolning vilket vittnade om såväl intellektuell som bildningsmässig status, vilket i sin tur i hög utsträckning var förbehållen en ekonomisk elit. För liten medvetenhet om de stilideal som legat bakom de koptiska texternas utformning har ibland gjort att man haft svårt att veta hur de olika satserna knyts till varandra. Låt oss nu konkretisera hur kausala/temporala satser kan staplas på varandra och fångas upp av en sats som inleds med 'på grund av detta/därför' **ΕΤΒΕ ΠΔΙ**. Som vanligt återger vi till en början strukturen på svenska: 'Eftersom de vandrade i mörkret, trots att mörkret kom från deras intellekt, för deras okunskap dolde ljuset för dem, på grund av detta upplyste han dem, för han lärde dem om Fadern. **ΕΠΙΔΗ ΔΥΒΩΚ ΖΞ ΠΚΔΚΕ ΠΕΡΕΠΚΔΚΕ ΕΙ ΕΒΟΛ ΖΞ ΤΕΤΖΗΤ ΕΠΕΤ ΠΔΤΣΟΥΠ ΖΩΠ ΞΠΟΤΟΕΙΠ ΕΡΟΥ ΕΤΒΕ ΠΔΙ ΔΥΡ ΟΤΟΕΙΠ ΕΡΟΥ ΕΥΤΣΒΩ ΠΔΤ ΕΠΕΙΩΤ**.

Den första satsen **ΕΠΙΔΗ ΔΥΒΩΚ ΖΞ ΠΚΔΚΕ** får således vänta på sin huvudsats, den fångas upp av **ΕΤΒΕ ΠΔΙ ΔΥΡ ΟΤΟΕΙΠ ΕΡΟΥ** och dessa två satser skulle på egen hand kunnat utgöra en fullständig mening. Som du märker har jag tolkat preteritumkonstruktionen som en bakgrundsinformation som förhåller sig till det paradoxala i sakernas tillstånd, här lämnas utrymme för tolkning från översättarens sida. Den kan ses som en parentetisk anmärkning. Den följande circumstantialisatsen kan knytas antingen till den föregående preteritumkonstruktionen, men också till den inledande satsen i perfekt 1. Men då både **ΕΠΙΔΗ ΔΥΒΩΚ ΖΞ ΠΚΔΚΕ** och **ΕΠΕΤ ΠΔΤΣΟΥΠ ΖΩΠ ΞΠΟΤΟΕΙΠ ΕΡΟΥ** båda får sin upplösning i **ΕΤΒΕ ΠΔΙ ΔΥΡ ΟΤΟΕΙΠ ΕΡΟΥ** är det rimligt att se dessa två satser som jämställda, dvs. ingen av dem är överordnad den andra utan sinsemellan jämställt underordnade **ΕΤΒΕ ΠΔΙ ΔΥΡ ΟΤΟΕΙΠ ΕΡΟΥ**. På modern svenska skulle vi väntat oss ett 'och' mellan två satser som är på samma

nivå men så är inte alltid fallet på koptiska. Vagheten i kopplingen ökar intensiteten i texten och gör att då satserna får sin upplösning i resultatssatsen, 'därför ...' uppnås en stark retorisk effekt.

Såväl den inledande satsen som samtliga circumstantialsatser skulle mycket väl även kunnat tolkas temporalt. En stark tolkningstradition tenderar att undvika att ta ställning till hur exempelvis konvertrar ska översättas. Man menar att ställningstagandet är subjektivt. Emellertid lämnar detta förhållningssätt läsaren i sticket. Mig förefaller det mer rimligt att den koptiskt skolade översättaren med varsamhet återger det alternativ som hon eller han anser mest rimligt. Att underinterpretera ger ofta ett klumpigt intryck som inte gör källtexten rättvisa. Att avstå från att tolka är ett lika starkt ställningstagande som att tolka. Jag vill därför uppmuntra läsaren av koptiska texter att grundligt analysera detaljerna i texten för att verkligen ta ställning. Detta förhållningssätt leder ofta till bättre översättningar och till nya forskningsresultat. Med det ovan sagda vill jag öka medvetenheten om hur många ställningstaganden som en översättare måste hantera och att översättningsarbetet därför också måste utmana den egna förutfattade mening om texten, men samtidigt måste tolkningen få träda fram. Vi övergår nu till konstruktioner vars tolkning likväl är mångtydig men nu med alternativen, kausal- avsikts- eller resultatssats.

Orsaks- avsikts och resultatssatser

Som du snart kommer att märka är det på koptiska ofta mycket svårt att skilja mellan orsaks-, avsikts- och resultatssatser. En orsakssats inleds ju ofta med ordet 'eftersom'. En avsiktssats däremot inleds istället med 'för att' och uttrycker syftet med en handling. Resultatssatser i sin tur uttrycker handlingens resultat och återges ofta med orden 'så att'. Vi har redan diskuterat användningen av circumstantiella och kausativa satser. Sådana kan få såväl avsikts- som resultatssatsfunktion och därtill även kausal sådan. Här låter vi sådana konstruktioner vara. Det som vi istället först griper oss an med är satser som inleds med **ⲪⲈ**.

ⲪⲈ är ju redan bekant för dig, men då som ett anföringstecken i fraser som 'vi sade *att*'. Vad som sägs kan ses som ett eget objekt och därför kallas det som följer efter 'att' ofta för en objektssats. I sådana fall är översättningen av **ⲪⲈ** helt oproblematiske. Låt oss istället försöka med satserna 'glömskan blev till/uppstod' **ⲛⲧⲁϥⲱⲛⲉ ⲛⲟⲓ ⲧⲉⲃⲱⲉ** och 'de kände inte Fadern' **ⲛⲉⲧϥⲁⲣⲛⲉ ⲁⲛⲱⲧ ⲁⲛ**. Här skulle ett **ⲪⲈ** mellan satserna i de allra flesta fall betyda 'eftersom'. Men om vi ersätter preteritumkonstruktionen med en optativkonstruktion efter **ⲪⲈ** får vi en sats som istället för orsakssamband uttrycker antingen avsikt eller resultat, **ⲛⲧⲁϥⲱⲛⲉ ⲛⲟⲓ ⲧⲉⲃⲱⲉ ⲪⲈ ⲛⲛⲉⲧϥⲁⲣⲛⲉ ⲁⲛⲱⲧ** 'Glömskan blev till för att de inte ska känna Fadern' eller 'så att de inte ska känna Fadern'. I de första fallet är det avsikten som står i fokus, oavsett faktiskt framtida utfall, medan utfallet i det senare fallet är klart. Som regel är dock avsiktssatsen att föredra. **ⲪⲈ** får således en särskild funktion när den kombineras med optativ. Men även om kombinationen av **ⲪⲈ** följt av circumstansellt konverterad futurum med **ⲛⲁ** är något ovanligare än **ⲪⲈ** följt av optativ är den inte alls ovanlig i Nag Hammadiskrifterna. Där har den samma funktion som optativvarianten och översätts vanligtvis med en avsiktssats och något mindre ofta med en resultatssats. Åter ser vi således att den i många grammatikböcker så skarpa linjen mellan optativ och futurum med **ⲛⲁ** är överdriven.

Uttrycket **ⲪⲈⲕⲁⲁⲕ** eller som det också stavas **ⲪⲈⲕⲁⲕ** fungerar i stort sett på samma vis som **ⲪⲈ** när det följs av optativ eller circumstantiellt konverterad futurum med **ⲛⲁ**. Emellertid kan **ⲪⲈⲕⲁⲁⲕ** ha en lösare koppling till det följande optativet och tillåter därför en adverbial bisats att smyga sig emellan. Denna lyx kan vi inte kosta på oss när vi använder oss av **ⲪⲈ** som

har en mycket hårdare koppling till optativen. Låt oss börja med att exemplifiera på svenska: 'Jag har kommit för att ni, när jag upplyst er, ska upplysa dem'. Här finner vi en inskjuten tidsadverbiell sats, 'när jag upplyst er', vilket gör att vi får hålla oss till konstruktioner med **ⲬⲎⲔⲁⲛ** istället för **ⲬⲎ**. Den koptiska översättningen skulle kunna se ut så här: **ⲁⲓⲉⲓ ⲬⲎⲔⲁⲛ ⲉⲓⲫ̅ ⲟⲩⲟⲉⲓⲛ ⲉⲣⲱⲧⲛ̅ ⲉⲧⲉⲧⲛⲉⲫ̅ ⲟⲩⲟⲉⲓⲛ ⲉⲣⲟⲟⲩⲩ**. Om vi nu konstruerar en mening med en konstruktion som tillåter bruket av **ⲬⲎ** kan vi få följande resultat på svenska: 'Jag har kommit för att ni ska upplysa dem, när jag upplyst er '. Den koptiska översättningen skulle kunna bli **ⲁⲓⲉⲓ ⲬⲎ ⲉⲧⲉⲧⲛⲉⲫ̅ ⲟⲩⲟⲉⲓⲛ ⲉⲣⲟⲟⲩⲩ ⲉⲓⲫ̅ ⲟⲩⲟⲉⲓⲛ ⲉⲣⲱⲧⲛ̅**. Att **ⲬⲎⲔⲁⲛ** tillåter att man kan skjuta in en adverbial bisats innan avsikts- eller resultatssatsen har lett till att man kan byta ut optativkonstruktionen mot en konjunktivkonstruktion som då också ger en avsikts- eller resultatssats. 'Jag har kommit för att ni, när jag upplyst er, ska upplysa dem' skulle därför också kunnat skrivas **ⲁⲓⲉⲓ ⲬⲎⲔⲁⲛ ⲉⲓⲫ̅ ⲟⲩⲟⲉⲓⲛ ⲉⲣⲱⲧⲛ̅ ⲛ̅ⲧⲉⲧⲛⲉⲫ̅ ⲟⲩⲟⲉⲓⲛ ⲉⲣⲟⲟⲩⲩ**.

Asyndetiska konstruktioner

Att binda ihop två saker, exempelvis två satser, kan ju å ena sidan understryka deras samhörighet, men å andra sidan kan det också understryka att det rör sig om två entiteter som behöver något som håller ihop dem. En konjunktion som 'och' kan därför fungera såväl sammanbindande som separerande. Därför kan man, såväl på svenska och koptiska som på många andra språk, avstå från konjunktioner för att visa på ett särskilt nära samband mellan ord och/eller satser. Sådana konstruktioner kallas *asyndetiska*. De kan fungera på en låg nivå i språket och då knyta samman substantiv: 'Jag köper äpplen, päron, majscolvar'. Ofta brukar vi skjuta in ett 'och' i slutet av en sådan lista men klarar oss utan det för de inledande orden i kedjan. Vi kan även använda samma slag av uppräknings när det gäller adjektiv och adverb. Ett exempel på adjektiv kan vara 'Jag såg en film med en ohederlig, ful, liten gubbe i huvudrollen'. Om vi istället gör en rad med adverb kan vi få: 'Jag spelar ohederligt, fult, smått och futtigt'. Men asyndetiska konstruktioner associeras nog av de flesta med satsnivån. Jag sprang, hoppade, simmade, kröp', kan vara ett exempel på hur mycket nära samband mellan satser kan se ut på svenska. På koptiska lman ha skrivit motsvarigheten till 'jag sprang, jag hoppade, jag simmade, jag kröp'. På svenska åstadkommer vi samma effekt genom att avstå från att upprepa subjektet. Emellertid måste subjektet tas med då det skiftar: 'Jag sprang, du hoppade, ni simmade, vi kröp'. Men förutom att understryka nära samband mellan satser kan asyndetiska konstruktioner på koptiska även uttrycka andra slag av koppling mellan satserna. Här får översättaren utifrån en analys av meningen i texten välja vilken relation mellan satserna som är rimligast. Om vi exempelvis har följande mening: 'De förföljde Jesus, slog honom, förnedrade honom, dödade honom, han övervann dem, han uppstod på den tredje dagen', så är det rimligt att tillfoga något som ger större emfas åt skiftningen som uppstår mot slutet av meningen: 'De förföljde Jesus, slog honom, förnedrade honom, dödade honom, men han övervann dem eftersom han uppstod på den tredje dagen'. Ibland kan det även vara på sin plats att lägga in ett 'och' mot slutet av en uppräknings eftersom vi då får en liten paus som kan fungera som en uppmärksamhetsmarkör och därigenom markera höjdpunkten i meningen. Nu övergår vi till att diskutera med vilka konstruktioner som vi kan åstadkomma asyndetiska konstruktioner på koptiska. Liksom i exemplen på svenska börjar vi med hur små enheter länkas samman för att sedan övergå till satsers sammanfogningar.

Artikelfraser

I följande mening har vi först en artikelfras som modifieras genom en rad underordnade artikelfraser. Slutligen följer subjekt och predikat. Att serien av artikelfraser kommer före den egentliga kärnan i meningen, subjekt och predikat, kallas för 'utanförställning' och ger ökad emfas åt den utanförställda delen. Vi kunde lika gärna ha placerat artikelfraserna efter subjektet och dess predikat men då skulle emfasen ha minskat något. Med konstruktionen i exemplet kombineras utanförställningen med den asyndetiska konstruktionen vilket ökar den retoriska effekten. **γενεωδ̄ π̄γενε̄π̄τᾱτ̄σοο̄τ̄π̄ γενε̄ρ̄τε̄ γεννο̄τ̄ωπ̄ ἀππο̄τ̄τε̄ βωλ̄ ε̄βολ̄ ε̄ε̄ο̄τ̄** 'Verken av okunskap, rädsla, oro utplånades av Gud'. Bättre än denna mycket litterala översättning vore: 'Vad gäller okunskapens, rädsans och ångestens verk, dessa utplånades av Gud', eller någon liknande översättning. Det är inte alltid lätt att fånga in såväl funktion som struktur i översättningen.

Adverbiella konstruktioner

länkningen av adverbiella uttryck är mycket likartad den som vi ovan beskrev gällande artikelfraser. **π̄χο̄ε̄ῑς π̄χω̄κ̄ π̄ε̄ ρ̄π̄βο̄ε̄ π̄ῑε̄ ρ̄π̄ε̄π̄τ̄ε̄ε̄ π̄ῑε̄ ρ̄π̄ε̄π̄τ̄ᾱβε̄ π̄ῑε̄ ρ̄π̄ε̄π̄τ̄ᾱρ̄ᾱθ̄ο̄ς π̄ῑε̄ ρ̄π̄ε̄ο̄ο̄τ̄ π̄ῑε̄** 'Herren är fullkomlig med avseende på all kraft, all sanning, all vishet, all godhet, all ära'. De adverbiella uttrycken konstrueras genom en preposition + substantivet med noll-artikel. Vanligtvis används prepositionen **ρ̄π̄** men **ρ̄ῑ** är också vanlig. Vilken preposition som väljs är inte relevant i den aktuella diskussionen så jag nämner bara i förbigående att prepositionsbruket beror på vilket substantiv som modifieras. Ett annat vanligt sätt att konstruera adverbiella uttryck är genom att ersätta noll-artikeln med obestämd artikel i sg. **ρ̄π̄ο̄τ̄**. Adverbiella uttryck är underordnade ett verb eller motsvarande uttryck som det modifierar. Vi övergår nu till att studera hur asyndetiska konstruktioner får huvudsatser att fungera som underordnade satser.

Asyndetiska huvudsatskonstruktioner

En mycket vanlig asyndetisk konstruktion är sammanlänkandet av huvudsatser i förfluten tid. Här är det fråga om perfekt 1 och den ändelsekonjugation som inbegriper uttrycket **πε̄χᾱ-** 'Sade'.

Övning 17

Översätt från koptiska till svenska.

87.11-14 **ᾱτ̄ε̄π̄τ̄ᾱτ̄τε̄κο̄ β̄ω̄ψ̄τ̄ ᾱπῑτ̄π̄ ᾱε̄ε̄ε̄ε̄ρο̄ς π̄ε̄ε̄ε̄ο̄ο̄τ̄ ᾱπε̄σῑπε̄ ο̄τ̄ω̄π̄ρ̄ε̄-
β̄ολ̄ ρ̄π̄π̄ε̄ε̄ο̄ο̄τ̄ ᾱτ̄ω̄ ᾱπε̄ξ̄ο̄τ̄ᾱ ε̄ε̄π̄κᾱκε̄ ε̄ε̄ρῑτ̄ε̄.**

87.15-20 **ε̄ε̄πο̄τ̄ω̄β̄ε̄π̄ βο̄ε̄ δε̄ π̄τε̄ρ̄ε̄ π̄ῑπε̄ ε̄τ̄ε̄ε̄ε̄ᾱτ̄ πε̄π̄τ̄ᾱρ̄ο̄τ̄ω̄π̄ ε̄β̄ολ̄ π̄ᾱτ̄
ρ̄π̄π̄ε̄ε̄ο̄ο̄τ̄ ε̄τ̄βε̄ το̄τ̄ε̄π̄τ̄ᾱρ̄ᾱθε̄ ρ̄ε̄ ε̄ε̄ψ̄τ̄χῑκο̄ς π̄ᾱψ̄τε̄ρ̄ε̄ ε̄ε̄π̄πε̄τ̄ε̄ᾱτῑκο̄ς
ᾱπ̄ ρ̄ε̄ ρ̄π̄π̄ᾱβ̄ολ̄ π̄ε̄ ε̄ε̄π̄ᾱ ε̄ε̄πῑτ̄π̄ π̄το̄Ϛ̄ δε̄ ο̄τε̄β̄ολ̄ π̄ε̄ ε̄ε̄π̄ᾱ π̄τ̄π̄ε̄.**

87.20-23 **ε̄τ̄βε̄ π̄ᾱῑ ᾱτ̄ε̄π̄τ̄ᾱτ̄τε̄κο̄ β̄ω̄ψ̄τ̄ ε̄β̄ολ̄ ε̄πῑτ̄π̄ ᾱε̄ε̄ε̄ε̄ρο̄ς ψ̄π̄ᾱ ρ̄ε̄
πο̄τ̄ω̄ψ̄ ε̄ε̄πεῑω̄τ̄ ε̄σ̄π̄ᾱρ̄ᾱτ̄ρ̄ π̄τη̄ρ̄ϥ̄ ε̄ε̄π̄ πο̄το̄εῑπ̄.**

87.23-26 ἀπαρχῶν χι πούττ εβούλιον πεχάτ χε ἀλλειτῆ πῆτῆταλλιο πούτρωλλε
ππούτχοτς εβούλ ζῆ πκαζ.

87.26-27 ἀτῆπλασσε ἔποττα[λλιο] ετῆλλῆκαζτηρΐ πε.

87.27-29 πιαρχῶν δ[ε εψω]λλε πετετῆτατῆ πςζιλλε οτζ[οοττ οπ] πε πζο
πῆκρion πε.

87.29-33 ἀτῆ ππο[τχοτς] εβούλ ζῆ πκαζἀτῆπλασσε ἔπ[οτρω]λλε κατὰ
πούτσωλλε ἀτω [πιπε] ἔπποττε πῆταζοτῶπζε[βούλ πατ] ζῆπῆλλοοτ.

87.33-88.3 πεχάτ χε ἀ[λλειτῆ ἔα]ρῆτεζοτ ζῆ πῆπλασσε χ[εκαδς] εχπα-
πατ ἀπεχσβῆρει[πε εχεζωπ εροτ π]τῆελλεζτε ἔλλοτ ζῆ πῆπλασσε
ετῆρο[ε]ι ἀπ πῆτατῆλλεις ἔπποττε εβούλ ζῆ τοτῆπῆτῆτῆλλε.

88.3-5 ἀτω ἀτῆπε εζοτῆ ζῆ πεζο ἀτω ἀπρωλλε ψωπε ἔψτχικος.

88.5-6 ζιχῆ πκαζπζαζπζοοτ ἔποτψβῆ βελλ βε πτοτποσχετβε τοτῆπῆτῆτῆλλε

88.6-9 ἀτῆπροσκαρτερεῖ πῆε πῆπζατῆνοτ χε ετῆδῶρβ ἀπειπε ετῆλλετ παει
πῆταζοτῶπζεβούλ πατ ζῆπῆλλοοτ.

88.9-11 πετσοοτῆ δε ἀπ πῆτετῆβελλ χε πῆλλε πε παει δε τηροτ ἀτωψωπε ζῆ
πούττω ἔπειωτ ἔπτηρῆ.

Kapitel 12

Koptisk-svensk ordlista

Förkortningar

- = Före ett ord markör för ändelseform, efter ett ord markerar förnominal form.

_ = markerar förpersonlig form.

adv = adverb.

art. = artikel.

best. = bestämd.

f. = femininum.

imp. = imperativ.

kv. = kvalitativ.

lyk. = lykopolitanska.

m. = maskulinum.

obest. = obestämd.

pl. = plural.

sah = sahidiska.

sub subachmimiska.

xxx

Ord

ⲁ Bas för perfekt 1.

Ⲃ grundtal. ett.

-**α** 1. pers. sg. possessiv, se **5**, sidan 15.

αα _ se **ειρε**.

αβολ se **εβολ**.

αβραζαεε namn. Abraham.

αγαθος adj. godhet.

αγγελος m. ängel/budbärare.

αδαεε Adam.

αδαεεαπτιπη adj. av den hårdaste metall, ofta förstätt som stål eller diamant. Metaforiskt, hårdast, oövervinnerlig, obrytbar, oföränderlig.

αιων m. tid, evighet, tidsålder, andemakt, sfär.

αλλα 'men/tvärtom/snarare' står alltid först i satsen.

αεεεετε (εεεεετε) m. makt, styrka. vb. gripa, hålla fast, omfatta. Även i intellektuell mening av att förstå, råda.

αεεη imp. sg. f. av **ει**.

αεεηειτπ̄ imp. pl. av **ει**.

αεεηη sannerligen.

αεεοτ imp. sg. m. av **ει**.

απ negation.

απ se **οπ**.

απ Pron. 'vi'. osjälvständig form. Används i nominalsatser.

απ̄ pron. 'jag' osjälvständig form. Används i nominalsatser.

απειπε, se **ειπε**.

απι- se **ειπε**.

απιτ _ se **ειπε**.

αποκ pron. 'jag' självständig form. Används i nominalsatser.

αποπ Pron. 'vi' oftast självständig form. Används i nominalsatser.

αοτωπ, ατωπ, ατοτωπ, οτη- imp. se **οτεπ**.

αποστολος m. apostel, sändebud.

αρεε se **εεαρεε**.

αρχων = m. ledare, furste, ofta om makter i himlavärlden men även om jordiska hövitsmän och myndighetspersoner.

ΔCE se **COOY**.

ΔT läggs till början av ett ord för att ge det negativ betydelse som i svenskans 'kunskap' 'okunskap', privativum. I grunden ett adjektiviskt uttryck som på svenska skulle motsvara ändelsen 'lös'. Okunskap = 'kunskapslös', se 7, sidan 41.

ΔTΩ och, binder samman ord med alla varierande artiklar samt satser. Vanligtvis neutralt sammanbindande 'och' men även adversativt 'men'. **ΔTΩ** **ΔTΩ**... 'och även'.

ΔTΩΠ imp. se **OTEN**.

ΔTOYΩΠ imp. se **OTEN**.

ΔΦΘΑΡΤOC adj. oförgänglig, oförstörbar, odödlig.

ΔYTE se **YTOOY**

ΔΩ Bestämning. vilken, vad.

ΔXΠ- ΔXΠT _ prep. utom, förutom.

Ξ två.

ΒΗΚ kv. **ΒΩΚ**.

ΒΗΛ kv. av **ΒΩΛ**.

ΒIT _ se **YI**.

Βλ- se **ΒΩΛ**.

Βλλε pl. **Βλλετε** M. Blind person. F. **Βλλη**.

ΒΟΗΘΙΑ ΕΡΙΒΟΗΘΕΙ imp. f. hjälp, undsättning. vb. hjälpa, undsätta.

ΒΟΚ _ se **ΒΩΚ**.

ΒΟΛ m. utsida.

ΒΟΛ _ kv. av **ΒΩΛ**.

ΒΩΚ, ΒΟΚ _ **ΒΗΚ** kv. gå, avlägsna sig, färdas.

ΒΩΛ, Βλ- **ΒΟΛ** _ kv. **ΒΗΛ** befria, uttolka. + **ΕΒΟΛ** lösa upp, utplåna.

ΒΩΛΞ m. ilska, vrede. vb. vara arg på, vredgas + **Ε**.

ΒΩΠ- f. Abstraktioonsbas. Kombineras med namn på träd och frukter **Βωπελοολε** 'druvvin'.

Βωε f. glömska, sömn.

Υ tre.

ΥΔP konj. för. Oftast postpositiv men kan någon gång stå på tredje eller fjärde plats. Aldrig först i en sats. Inleder en förklaring till vad som tidigare avhandlats.

ΥενεΔ f. avkomma, ätt, släkte, sort, folk, generation.

ἄ fyra.

δαίμων m. demon. I äldre grekisk litteratur ett väsen mellan gudar och hjältar, kan vara såväl positivt, negativt som neutralt. I senare judisk-kristen litteratur vanligtvis negativt.

δέ konj. Postpositiv. Oftast 'och' men ibland med betydelsen 'men'.

δίωκε Följa + **ἔμο** _.

δυναμικ f. kapacitet, förmåga, kraft, makt.

ε _ bas för circumstantialis, se sidan ??.

ε _ bas för fokuseringskonverter, se sidan 64.

ε, ερο _ prep. Till, för, mot, i jämförelse med.

ε̄ fem.

-**ε** 2. pers. m. sg. possessiv se 5, sidan 15.

εβδλ se **εβολ**.

εβολ (**δβδλ**) (**δβολ**) (**εβδλ**) ut, utåt, iväg. + **ἐπ̄ ἐρητ** _ från, ut från, som ett resultat av. + **χε** kausalt, eftersom, för.

ει Kv. **πητ** imp. m. sg. **ειμοτ** f. **ειη** pl. **ειηειτπ̄**. vb. komma. + **εβολ** komma ut ur.

ειε 1 pers. sg optativ, se sidan 49.

ειεπ- f. ingår i beteckningar för produkter av hantverksverksamhet: **ειεπποτβ** 'guldarbete, **ειεπψε** träarbete, men även **ειεπψωτ** resultatet av handelsverksamhet.

ειηε m. kunskap. vb. förstå, veta + **ε**.

ειπε, π̄- π̄τ _ imp. **ειπε, ειπ-** (**ειδ-**) **ειπ** _ (**ειπτ** _) föra, lyfta, bringa. + **ε, π̄, ψδ** **εζοτπ** föra till, inför. + **ερατ** _ föra till inför. + **εχπ̄**, föra upp på. + **π̄σα** föra mot, anklaga. + **εβολ** släppa, offentliggöra, publicera.

ειρε, π̄- δδ _ lyk. **ειε** _ kv. **οι** imper. **ειρι** vb. Göra, producera, bli. Ofta i sammansättningar **π̄ ποβε** 'synda'.

εις 'Se!' Markerar emfas. Ungefär 'Läggmärke till ..'.

ειωτ m. pappa, far, förälder. pl. **ειοτε**.

-**εκ** 2. pers. m. sg. possessiv se 5, sidan 15.

ειιδεττε se **ειιδετε**.

-**εν** 1. pers. pl. possessiv se 5, sidan 15.

ειδ- se **ειπε**.

ειτ bas för relativsatser, se sidan ??.

εζοτσια f. Makt, styrka.

εοοτ m. ära, heder.

ερε bas för optativ se sidan 49.

ερε bas för circumstantialis se sidan ??.

ερε bas för fokusering se sidan 64.

ερο _ prep. Se **ε**.

-**с** 3. pers. f. possessiv se 5, sidan 15.

ετ bas för relativsatser, se sidan ??.

ετβε, ετβηκτ _ Prep. på grund av, angående, om, för att. **ετβε οτ** 'varför'. **ετβε πα** 'därför'.

ετβηκτ _ se **ετβε**.

ετε bas för relativsatser, se sidan ??.

ετᾶλλοτ demonstrativt pron. **πικε ετᾶλλοτ** 'den där bilden'. Sammansatt av relativmärket **ετ** samt adv. **ᾶλλοτ** 'där'.

-**ετῖ** 2. pers. pl. possessiv se 5, sidan 15.

-**ετ** (-**οτ**) 3. pers. pl. possessiv se 5, sidan 15.

εταγγελιον m. evangelium, glädjebud.

ετῖτα _ se **οτῖτα** _.

ετῖτε- se **οτῖτε**-.

-**ετ** 3. pers. m. possessiv se 5, sidan 15.

εζοτι prep. in i.

εζρδι Prep. Uppåt eller nedåt.

εχῖ = på.

ζ sju.

κ konj. eller.

κ se **τοτ**.

ῖ åtta.

κι m. hus, byggnad.

κπε m. tal, nummer, se **ωπ**.

ῑ nio.

εκριοп m. djur i allmänhet, ej människor. vilda djur, vilddjur, odjur.

ⲧ tio.

ⲲⲚⲐⲟⲩⲥ Jesus, förkortas ofta ⲧⲥ.

ⲲⲚⲉ + ⲡ̄-/ⲚⲚⲟ _ m. bild, avbildlighet. Vb. likna.

Ⲳⲟⲩⲁⲁⲥ Judas.

ⲧⲥ förkortning för ⲲⲚⲐⲟⲩⲥ Jesus.

Ⲳⲧⲡ̄ M. Mark, Jordan. Ⲛⲁ ⲡⲲⲧⲡ̄ 'ned'.

Ⲛ du m.

Ⲛ̄ tjugo.

Ⲛⲁⲁ _ se Ⲛⲱ.

Ⲛⲁⲁⲧ _ se Ⲛⲱ.

ⲚⲁⲑⲲⲧⲁ vb. sitta, sätta, (ⲡ̄/ⲚⲚⲟ). installera, ge auktoritet, utse till ett ämbete.

ⲚⲁⲕⲈ m. mörker.

Ⲛⲁⲧⲁ 1. I enlighet med. Är en mycket vanligt användning i koptiskan. 2. För något, eller på grund av något. Syfte och orsak kan vara svåra att åtskilja här. 3. Längs, genom, utmed i rumslig utsträckning. 4. På grekiska anger ordet ofta riktning nedåt, även i överförd mening av nedsättande karaktär gentemot något. Mycket vanlig användning på grekiska, på koptiska är detta bruk mindre vanligt. Kombinationen av Ⲛⲁⲧⲁ och ⲑⲈ uttrycker adverbial mening 'just som', 'såsom'. Ofta efterföljs konstruktionen av en relativsats eller circumstantiell konstruktion Ⲛⲁⲧⲁ ⲑⲈ ⲈⲧⲕⲒⲒ 'såsom/just som det är skrivet'.

ⲚⲁⲧⲁⲕⲣⲲⲚⲉ vb. fälla ett domslut.

ⲚⲁⲒ m. jord, mark, område, land.

ⲚⲈ, (ⲃⲈ, pl. ⲕⲟⲟⲩⲈ lyk. ⲚⲁⲧⲈ ⲕⲈⲕⲟⲟⲩⲈ lyk. ⲕⲈⲚⲁⲧⲈ m. f. annan, andra.

ⲚⲈ- se Ⲛⲱ.

ⲚⲈⲲⲲ se ⲚⲲⲲ.

ⲚⲈⲧ- se ⲚⲱⲧⲈ.

ⲚⲈⲧ- se Ⲛⲱ.

ⲚⲒ se Ⲛⲱ.

ⲚⲒⲧ se ⲚⲱⲧⲈ.

ⲚⲲⲲ, (ⲕⲈⲲⲲ), ⲕⲈⲲⲲⲧ- ⲕⲈⲲⲲⲧ _ m. rörelse. vb. röra sig, föra/flytta något.

ⲚⲟⲈ,) se Ⲛⲱ.

Ⲛⲟⲟ _ se Ⲛⲱ.

ⲚⲟⲕⲲⲲⲟⲕ m. kosmos, världen.

κοτ _ se **κωτε**.

κω, (**κοε**), **κετ**- (**κε-**) **κδα** _ (**κοο** _) kv. **κη** (**κδατ**) vb. sätta, ställa, lägga, tillåta, ålägga.
+ **εβολ** förlåta, befria, avlägsna. + **πσα** lämna bakom. + **πτπ**- (**πτοοτ** _) anförtro, överlämna. **κη εζρδι** vara placerat, existera.

κωτε, **κετ**- **κοτ** _ kv. **κητ** vb. vända, omringa, irra omkring, söka.

λ trettio.

λδατ Bestämning. pron. ingen, inget ingenting.

λαοс m. folk.

λο, **λοτ** _ **δαλο** _ imper. Generellt sett sluta med, upphöra, avlägsna sig. Kombineras med ett stort antal olika prepositioner. + **εβολ** har även betydelsen av att avträda exempelvis ett ämbete. + **οτβε** upphöra med motsättning, krig etc.

μ fyrtio.

μδ m. plats.

m. **μδαδβ** f. **μδαδβε** **μδαβ**- trettio.

μδαδβε se **μδαδβ**.

μδατ f. mamma, mor.

μδαβ se **μδαδβ**.

μδεиπ m. tecken, underverk.

μδθητнс m. elev/lärjunge.

μδπ- m. Abstraktionsbas. Består av substantivet **μδ** 'plats' + prepositionen **π**: **μδπωωπε** 'vistelseort'.

μδρε- **μδρ** _ bas för jussiv.

μδτδατ _ ensam, själv, enbart. Konstrueras med suffix, se 10 s. 70.

μδζ se **μοτζ**.

με f. sanning.

μεετε m. tanke.

μεροс M. region, område.

μεζ se **μοτζ**.

μηρ Kv. av **μοτρ**.

μητ f. **μητε** **μηπτ**- tio.

μητε se **μητ**.

ⲙⲏⲧⲉ f. mitt/mitten.

ⲙⲏⲓ kv. **ⲙⲟⲩⲓ**.

ⲙⲓⲥⲉ, **ⲙⲉⲥ-** **ⲙⲁⲥⲧ** _ **ⲙⲉⲧ** _ kv. **ⲙⲟⲥⲉ** part. **ⲙⲁⲥ-** m. barnafödelse. vb. föda.

ⲙⲙⲉⲁⲧ adv. där.

ⲙⲙⲙⲡⲙⲙⲟ _ mig/dig etc själv. Konstrueras med suffix, se 10 s. 70.

ⲙⲙⲟ _ se **ⲡ**.

ⲙⲡ tillsammans med/och.

ⲙⲡ negation i existenskonstruktioner.

ⲙⲡⲡⲥⲁ, **ⲙⲡⲡⲥⲱ** _ = prep. efter, sedan.

ⲙⲡⲡⲥⲱ _ Se **ⲙⲡⲡⲥⲁ**.

ⲙⲡⲧ - f. Abstraktionsbas. Används brett och kan kombineras med såväl substantiv, **ⲧⲙⲡⲧⲣⲟ** 'kungariket', adjektiv **ⲧⲙⲡⲧⲡⲟⲃ** 'storhet' som med bestämningar **ⲧⲙⲡⲧⲣⲙⲡⲏⲕⲙⲉ** 'koptiska' det egyptiska språket, se 7 sidan 42.

ⲙⲡⲧ - se **ⲙⲏⲧ**.

ⲙⲡⲧⲉ- **ⲙⲡⲧⲁ** _ att inte ha. Se ändelsekonjugationen 8, sidan 55.

ⲙⲟⲩⲧ m. väg.

ⲙⲟⲟⲧ M. vatten.

ⲙⲟⲣ _ se **ⲙⲟⲧⲣ**.

ⲙⲟⲧⲣ, **ⲙⲣ-** **ⲙⲟⲣ** _ kv. **ⲙⲏⲣ** Vb. binda + **ⲡ**-/**ⲙⲙⲟ** _.

ⲙⲟⲧⲧⲉ m. kallelse, åkallande, besvärjelse. vb. benämna, kalla på, + **ⲉ**.

ⲙⲟⲧⲓ, **ⲙⲉⲓ-** (**ⲙⲁⲓ-**) **ⲙⲁⲓ** _ (**ⲙⲉⲓ** _) kv. **ⲙⲏⲓ** m. fullkomlighet, fylld, lödig. vb. fylla, fullkomna.

ⲙⲡ Negationsbas framför personliga subjekt i perfekt 1.

ⲙⲡⲁⲧⲧⲉ- **ⲙⲡⲁⲧ** _ bas för 'ännu inte-konjugationen'.

ⲙⲡⲉ Negationsbas framför nomen i perfekt 1.

ⲙⲣ- se **ⲙⲟⲧⲣ**.

ⲡ Best. art. pl. kort form.

ⲡ står framför och markerar adjektivist/attributiv konstruktion.

ⲡ possessiv partikel. Mittdelen av uttryck som 'fadern av sanning'. Översätts då som 'sanningens fader'.

ⲡ femtio.

π- αλλο _ av, ut ur, från, relaterad till, även objektsmarkör då den inte översätts.

π- πα _ = till, för, åt.

π- se **ειπε**.

πα Bas för futurum 1, se 6, sidan 26.

πα _ se **π**.

παδ- παδα _ 'är stor'. Se ändelsekonjugationen 8, sidan 55.

παποτ-/ _ 'bra/god' se ändelsekonjugationen 8, sidan 55.

πατ m. syn, vision. vb. se + **ε**.

παψε- παψω _ vara många/mycket/rik. Se ändelsekonjugationen 8, sidan 55.

παψω _ se **παψε-**.

παρλαβ _ 'är behaglig'. Se ändelsekonjugationen 8, sidan 55.

παρπ Sinför, framför.

παχ _ se **ποτχε**.

πτ (πκ) 2. pers. sg. konjunktiv m. se se 9, sidan 58.

πε Best. art. pl. lång form.

πε bildar predikat i pl. i nominalsatser.

πεσβαω _ 'är intelligent'. Se ändelsekonjugationen 8, sidan 55.

πεσε- πεσω _ 'är vacker'. Se ändelsekonjugationen 8, sidan 55.

πεψπ se **ποτψπ**.

πεδω _ 'är ful'. Se ändelsekonjugationen 8, sidan 55.

πεχ- se **ποτχε**.

πητπ 'För, till, åt er'. Se böjningsmönster för **π** på sidan 34.

πηχ kv. av **ποτχε**.

πθε på så sätt. Se **ζε**.

πιε Bestämning. vem/vilken. Besvaras oftast med personangivelse.

πιε allt/alla. För bruket se sidan ??.

πιχε m. andedräkt. vb. blåsa, andas.

πκ (πτ) 2. pers. sg. m. konjunktiv, se 9, sidan 58.

πιπε negativ bas för optativ.

ποβε m. synd vb. 'att synda' konstrueras med **ειρε**: **ῥ ποβε**, **ρεφῥ ποβε** 'syndare', för denna konstruktion se sidan ??.

ποει förstå, inse, begripa. Konstrueras ofta med **ῥ ποει**.

ποτη m. djupet, avgrund, helvete, abyss.

ποτс m. förstånd, sinne.

ποττε m. Gud alltid med bestämd artikel.

ποτψπ, **πεψπ**- **ποψπ** m. rädsla, oro. vb. att frukta, oroa sig.

ποτχ- se **ποτχε**.

ποτχε, **πεχ**- **ποτχ**- **ποχ** _ **πδχ** _ kv. **πηχ** vb. kasta, + **εβολ** kasta ut, driva ut, lämna bakom sig, avlägsna.

ποψπ se **ποτχε**.

ποχ _ se **ποτχε**.

ποб adj. stor.

ῥс 3. pers. sg. f. konjunktiv. se 9, sidan 58.

ῥсδ- **ῥсω** _ prep. efter, bakom.

ῥсе 3. pers. pl. konjunktiv se 9, sidan 58.

ῥсω _ se **ῥсδ**.

πт bas för relativsatser, se sidan ??.

πт bas för fokuseringskonverter i dåtid, se sidan ??.

ῥт (**тδ**) bas för relativ perfekt 1 se 9, sidan 62.

ῥт _ se **ειπε**.

ῥтδ 1 pers. sg. konjunktiv, se 9, sidan 58.

ῥτε bas för konjunktiv se 9, sidan 58.

ῥτε 2. pers. sg. f. konjunktiv se 9, sidan 58.

ῥτε pron. f. 'du' osjälvständig form. Används i nominalsatser.

ῥтере-/_ bas för prekursoriska konstruktioner, 'när' 'efter', se sidan ??.

ῥтетῥ pron. 'ni' osjälvständig form. Används i nominalsatser.

ῥтетῥ 2. pers. pl. konjunktiv se 9, sidan 58.

ῥтῥ pron. m. 'du' osjälvständig form. Används i nominalsatser.

ῥтῥ 1. pers. pl. konjunktiv. se 9, sidan 58.

ἄτο Pron. 'du' 2 pers f. självständig form.

ἄτοκ pron. 'du' 2 pers. m. självständig form.

ἄτοοτ _ instr. genom, från. Kommer från ordet för hand **τοπε** och används även så **ἄτοοτοτ** kan översättas 'genom dem', 'från dem' eller 'i deras händer' eller 'från deras händer'.

ἄτοοτ Pron. 'de' självständig form. Används i nominalsatser.

ἄτοσ Pron. 'hon' självständig form.

ἄτοϣ Pron. 'han' självständig form.

ἄτωτῆ Pron. 'ni' självständig form. Används i nominalsatser.

ἄϣ 3 sg. m. konjunktiv, se 9, sidan 58.

ἄϣκτ _ se **ϣῆ**

ἄβι subjektmarkör för efterställda subjekt se sidan ??.

ἄ sextio.

ο lyk. **οι** kv. av **ειρε**.

ο sjuttio.

οπ (**απ**) igen, åter, dessutom, ytterligare, också.

οτ obest. art. sg.

οτ Bestämning. vad om saker.

-**οτ** 2. pers. sg. f. eller i vissa dialekter 3. pers. pl. possessiv, se 5, sidan 15.

οτδ m. hädelse. vb. Att häda mot någon **χεοτδ ε...** eller **χιοτδ ε...**

οτδ lyk. **οτεει** f. **οτει** m. -**οτε** f. -**οτει** en, ett, någon. En och en **οτδ οτδ**. Var och en **ποτδ ποτδ**.

οτδδ _ själv, ensam. Konstrueras med suffix, se 10 s. 70.

οτδδβ adjektiviskt uttryck, 'helig'.

οτδπϣ Se **οτωπϣ**.

οτδϣ _ se **οτωϣ**

οτδϣ _ se **οτωϣ**

οτβε prep. motsatt, mot.

οτεβολ en från. Sammansättning av obestämd artikel **οτ** + **εβολ** från.

οτεει lyk. se **οτδ**.

οτει se **οτα**.

οτεπ, **οτηπ**, **οτωπ**, kv. **οτηπ** vb. öppna, vara öppen, dela. För imperativ, se **λοτωπ**.

οτεπζ Se **οτωπζ**.

οτερητε F. fot, ben.

οτεω- se **οτωω**

οτεωβ se **οτωωβ**.

οτεζ- se **οτωζ**

οτηπ Se **οτεπ**.

οτηζ kv. se **οτωζ**

οτηρ Bestämning. hur många/hur mycket.

οτη̄ det finns/är. förekommer i existenskonstruktioner.

οτη- imp. se **οτεπ**.

οτη̄ + η̄- m. Abstraktionsbas. Kombineras med grundtal: **ποτη̄ ωοτη̄η̄τ η̄ κκαζ** 'en tredjedel av jorden'.

οτη̄τα_ se **οτη̄τε-**.

οτη̄τε-, (**ετη̄τε-**) **οτη̄τα_** (**ετη̄τα_**) att ha. Se ändelsekonjugationen 8, sidan 55.

οτοειπ m. ljus.

οτοειω (**οτοδειω**) m. tid, tillfälle.

οτοπζ Se **οτωπζ**.

οτοωβ se **οτωωβ**.

οτραπος m. himmel.

οτωω, (**οτοοω**), **οτω̄-** **οτοω̄_** (**οταω̄_**) äta, bita. m./f. **βιωτωω** (**χιωτωω**) pl. **βιποτοοω** mat. Objekt konstrueras med **η̄/ω̄ωω_** men verbet används ofta som på svenska som ett objektslöst verb som betecknar ätandet som aktivitet än specifikt om vad man äter.

οτωπ Se **οτεπ**.

οτωπ, **οτη-** m. del. **οτωπ η̄ωοωη̄τ** en tredjedel.

οτωπζ, (**οτοπζ**), **οτεπζ-** **οτοπζ_** (lyk. **οταπζ_**) kv. **οτοπζ** (lyk. **οταπζ**) m. uppenbarelse. + **εβολ** vb. Visa sig, framträda, uppenbara.

οτωω, **οτεω-** **οταω_** m. Önskan vilja, begär. vb. Önska, vilja åstunda. Se även Jernstedts regel 8 på sidan 55 för användningen.

οτωωβ, **οτεωβ-** **οτοωβ_** vb. svara, replikera.

οτωζ, οτεζ-οταζ_ kv. **οτηζ** vb. Lägga till, tillfoga, placera, vistas i, vila i. + **ετοοτ_** lägga till, upprepa, fortsätta. + **εχπ** eller **π** lägga till. + **εβολ** sluta, lägga bort + **ζπ** vistas i/ta sin boning i. + **ε** lägga sig till, bifoga sig till någon/något.

π Best. art. m. kort form.

π åttio.

παρδειος m. trädgård, paradiset.

πε lyk. **πι** Best. art. m. lång form.

πε konstruerar predikat 3 pers. sg. m. i nominalsatser.

πε pl. **πητε** f. himmel.

πει närmre demonstrativt pron. sg. m. 'den här'. Följs av substantiv.

πετρος Petrus.

περητ π = nere. Ordets grund betyder egentligen botten.

πετ deras, syftar på ett maskulinint objekt sg.

πεχδ_ se **πεχε_**.

πεχε- **πεχδ_** sade. Enbart i förfluten tid. **πεχδγ πδγ χε** 'han sade till honom...'. Se ändelsekonjugationen 8, sidan 55.

πιλατος Pilatus.

πιστις f. tro, förtröstan, tillit.

πλαπασθε Vb. Fara villse/missta sig. Konstrueras med **π, π̄** **πλαπασθε** 'fara vilse/missta sig'.

πλαπη f. Villfarelse. Vb. Fara villse.

πλασεει m. form, skapelse, modell, illusion.

πλασσει vb. forma ofta om när Gud skapade människan, men även i vid mening om krukmakeri och skulpturarbete. Även avbildande. I bildlig mening, formande av mentala förmögenheter och föreställningar genom utbildning, då även med betydelsen falsk skolning som saknar grund, fabricera och bedra (relativt ovanligt bruk). Kombinerar med **ειρε**: 'De formade' **ατ̄ρπλασσει**.

πληρωει m. fullhet, ofta som teknisk term för andlighetens sfär.

ππδ m. förkortning för **ππετειει** ande.

ππετειει m. ande.

ππετειειτικον adj. andlig.

ππετειειτικος adj. m. andlig.

πολις f. stad.

πονηρια f. ondska.

πονηρος ond, (från grekiskan).

πρεσβυτερος m. präst, äldste.

προσκαρτερει vb. hålla sig till, knyta sig till, vara nära till något, vara trogen något/någon, förbli, fortsätta med, sysselsätta sig med.

προφητης m. profet.

πσταδιου f. **πσταδιου πσταδιου**- nittio.

πωτ M. flykt. Vb. springa fly. Följa efter **πσα**.

πωζ, πεζ- kv. **πηζ** Vb. Nå fram till, omfatta.

ῥ- se **ειρε**.

ραπ, (**ρεп** lyk.) **ρεп- ρπτ** _ (**ριп** _) (**рп** _) m. namn. **† ρεп** namnge, kalla. **ατω περχποτ** **ἔλεος θε πω ερητκ πεχαγ παγ θε λετιωп πε прап** 'Och han frågade honom: vad kallar du dig? Han sade till honom: Legion är namnet. (Markusevangeliet 5:9).

ραψε M. glädje. Vb. Glädja sig **ῥ/ἔλεο**.

ρεч bildar adjektiviska uttryck, se 7, sidan 41.

ῥε- bildar förled i adjektiviska uttryck, se 7, sidan 41.

ῥπε m. tempel.

ῥρο = m. kung, kejsare, f. **ῥρω** pl. **ῥρωοτ**.

ρωμε m. man/människa.

с Pron. 'hon' osjälvständig form. Används i durativa och ickedurativa satser, ej i nominalsatser.

с sex.

са alt. **саеиε** m. Skönhet, oftst yttre, gott utseende. vb. Att göra vackert, också oftast på ett yttre plan.

са m. sida, del riktning. **ἔπса =птπε** från/av himlens riktning, ovanifrån.

саβολ ut, efter.

саβε vis, f. **саβη** pl. **саβετε**

саеип se **соеип**.

саеиηλ namn på demiurggestalt.

саπ- m. Abstraktionsbas. Kombineras med några verskamhetsuttryck: **саἔπεθooτ** 'någon som gör ont'.

ϙⲁⲣϭ f. Kött.

ϙⲁⲅⲛⲉ lyk. se **ϙⲟⲟⲅⲛ̅**.

ϙⲁⲩⲩⲩ f. **ϙⲁⲩⲩⲩⲉ** -**ϙⲁⲩⲩⲩⲉ** sju.

ϙⲁⲩⲩⲩⲉ se **ϙⲁⲩⲩⲩ**.

ϙⲉ Pron. 'de' osjälvständig form. Används i durativa satser.

ϙⲉ- se **ϙⲱ**.

ϙⲉ f. **ϙⲉ** **ϙⲉ-** **ϙⲉⲧ-** före **ⲁⲑⲧⲉ** och **ⲁϙⲉ** sextio.

ϙⲉⲉⲓⲛ se **ϙⲟⲉⲓⲛ**.

ϙⲓⲙⲱⲛ Simon.

ϙⲓⲙⲁⲙⲁⲁⲧ kv. av **ϙⲓⲙⲟⲅ**.

ϙⲓⲙⲏ f. röst.

ϙⲓⲙⲟⲅ, kv. **ϙⲓⲙⲁⲙⲁⲁⲧ** m. välsignelse. vb. välsigna.

ϙⲓⲁⲅ f. **ϙⲓⲧⲉ** m. -**ϙⲓⲟⲟⲅϙⲉ** f. -**ϙⲓⲟⲟⲅϙⲉ** två.

ϙⲓⲏⲅ se **ϙⲟⲛ**.

-**ϙⲓⲟⲟⲅϙⲉ** se **ϙⲓⲁⲅ**.

ϙⲓⲟⲑ m. blod.

ϙⲓⲧⲉ se **ϙⲓⲁⲅ**.

ϙⲟ se **ϙⲟⲟⲅ**.

ϙⲟⲉ se **ϙⲟⲟⲅ**.

ϙⲟⲉⲓⲛ (**ϙⲁⲉⲓⲛ** **ϙⲉⲉⲓⲛ** läkare, helare, förlossare. Används såväl med f. som m. artikel.

ϙⲟⲛ pl. **ϙⲓⲏⲅ** m. bror, syskon.

ϙⲟⲟ _ se **ϙⲱ**

ϙⲟⲟⲅ f. **ϙⲟ** (**ϙⲟⲉ**) -**ⲁϙⲉ** sex.

ϙⲟⲟⲅⲛ̅, (**ϙⲟⲟⲅⲛⲉ**, **ϙⲁⲅⲛⲉ**, lyk) **ϙⲟⲅⲱⲛ-** (**ϙⲟⲅⲛ-**) **ϙⲟⲅⲱⲛ** _ m. kunskap, vb. veta. Objekt markeras med **ⲛ̅/ⲙ̅ⲙⲟ** _ när objektet är ett nomen eller personligt suffix, och med **ϙⲉ** i uttryck av typen 'hon vet att ...'.

ϙⲟⲟⲅⲛⲉ, se **ϙⲟⲟⲅⲛ̅**.

ϙⲟⲑⲓⲁ f. vishet.

ϙⲟⲅⲛ- se **ϙⲟⲟⲅⲛ̅**.

ϙⲟⲅⲱⲛ-/ _ se **ϙⲟⲟⲅⲛ̅**.

σπερμα m. frö, säd.

σπιρ m. revben, sida.

σπερωμα m. fäste. Används på ett otal sätt för att beteckna det som är fast.

στυβουλιον m. rådslag/överläggning. **χι ποττυβουλιον** hålla ett rådslag/rådsla.

σω, σε- σοο_ m. dryck. dricka.

σωβε m. skratt. vb. skratta, skratta åt **σωβε πα**.

σωμα m. kropp, såväl levande som död. Ofta i kontrast till själ eller ande.

σωπε f. syster.

σωοτγ, σετγ- σοοτγ_ σοοτγ kv. församla, samla, kalla. + **εζοτη** samla ihop.

σωτηρ m. befriare, frälsare.

σωτα, σετα- σοτα_ m. vb. utan efterföljande preposition eller + **ε** 'höra'. Om istället + **π** eller **πα** 'lyda', 'hörsamma'.

σωψ, σωψ, σεεψ- σεεεε- σοοψ_ σοοψ_ kv. **σοοψ** m. förorening, smuts. vb. smutsa ned, besudla, orena.

σγαι, (lyk. **σγει**, **σγαι- σεγ_** kv. **σηγ** m. skrift/bokstav/text. vb. skriva, vara skriven.

σγει se **σγαι**.

σγαιε f. kvinna, fru pl. **σγαιε**.

τ Best. art. f. kort form.

τα (πα) bas 1 pers. sg. konjunktiv, se 9, sidan 58.

ταειοτ f. **ταειοτ ταειοτ**- femtio.

τακο m. ruin. vb. utplåna förgöra.

ταλλιο, ταλλε- ταλλο_ kv. **ταλλητ** m. skapelse. vb. skapa.

ταλλο, ταλλε- ταλλο_ ταλλδ_ kv. **ταλλδειτ** berätta, undervisa, informera. **δσ- ταλλο αιμοσ επεταγγελιον** 'Hon berättade för honom om evangeliet' eller **δσ- ταλλο παδος ετβε πεταγγελιον** 'Hon berättade för folket om evangelit'. **ρεψ- ταλλο** f. m. 'instruktör'.

ταγε- se **ταγο**.

ταγητ kv. **ταγο**.

ταγο, ταγε- ταγο_ kv. **ταγητ** vb. sätta upp, nå, fånga. **ταγο ερατ_** fastställa, grunda stadigt.

τβδ m. tiotusen. För konstruktion av tusental se 10 på sidan 71.

τβηη pl. **τβποοτε** m. tamboskap.

τ}βποοτε se **τβ̄ηη**.

τε Best. art. f. lång form.

τε Pron. 'hon/det, bildar predikat 3 pers. sg. f. i nominalsatser.

τε Pron. f. 'du' osjälvständig form. Används i durativa- och i nominalsatser.

τεληλ m. glädje att glädjas.

τετ̄η Pron. 'ni' osjälvständig form. Används i durativa satser.

τερο, se **ταρο**.

τη se **τοτ**.

τηρ_ allt/alla/hela/helt. Får suffix och kan även göras till en artikelfras när uttrycket inte används för att modifiera ett substantiv. För bruket ?? s. ?? och 10 s. 70.

τηοτ, (**τητ**), **τοτ**- m. vind. Se även **γατητ**.

τητ, (**τηοτ**), **τοτ**- m. vind. Se även **γατητ**.

τ̄η Pron. 'vi' osjälvständig form. Används i durativa satser.

τ̄ηποοτ, **τ̄ηπετ**- **τ̄ηποοτ**_ sända, bära, föra.

τοτ- **τητ**, (**τηοτ**), m. vind. Se även **γατητ**.

τοτπος, **τοτπес**- **τοτπος**_ vb. väcka, resa, ställa upp. Objekt som består av ett personligt suffix knyts vanligtvis direkt till verbet **τοτποςϑ** medan objekt i form av nomen markeras med **η̄**.

τρε bas för kausativ, se sidan ??.

τστο, **τστε**- **τστο**_ kv. **τστητ** vb. återvända, vända om + **εβολ** avstå, avslå.

τυπος m. märke eller spår efter yttre påverkan, bild, kopia, kontur, form, modell.

† Pron. 'jag' osjälvständig form. Används i durativa satser.

† se **τοτ**.

†ε se **τοτ**.

τοτ f. **†** (**†ε**) -**τη** -**η** efter **η̄ητ**- och **χοττ**- fem.

φρατις f. sigill, stämpel, märke, kännetecken.

φωστηρ m. Ofta om himlakroppar eller himmelska lysande makter. Som adj. lysande, strålande.

χαος m. kaos.

χοτс m. jord, lera.

ψις f. **ψιτε** -**ψις** f. -**ψιτε**.

ΨΙΤΕ se **ΨΙC**.

ΨΥΧΙΚOC adj. levande/själslig. Begreppet kan användas för levande väsen i vid mening men i gnostiska texter får begreppet en mer klassificerande karaktär där det står för de varelser som inte har ande. Det själsliga intar då en mellanställning mellan rent materiellt och andligt varande.

ωπ, επ- οπ kv. **ηπ** m. tal, nummer. vb. räkna, värdera.

ωδ, ωδρο- ωδρδ _ prep. Mot till. Exempelvis + **πιτπ** ned/ned mot.

ωδβολ till sist, alltid. Sammansättning av **ωδ** mot, till + **βολ** utsida, ytterst.

ωδχε m. ord, tal sak.

ωδκρ (ωδρ) m. vän, partner. f. **ωδεερε** pl. **ωδεερ**.

ωδρεϊνε m. Betydelsen oklar. Sammansättning av orden för partner/vän och likhet, avbild.

ωε hundra. För konstruktion av hundratal se 10 på sidan 71.

ωκρε m. son, barn.

ωπδ konj. så att, för att.

ωπνε, ωπν- ωπτ _ m. undersökning. vb. + **ετβε** söka, fråga efter. + **ε** = hälsa på, besöka.
ωπνεϊσδ undersöka, fråga efter.

ωπκπ se **ωπλοτπ**.

ωπκπε se **ωπλοτπ**.

ωπλοτπ f. **ωπλοτπε** -**ωπκπ** f. -**ωπκπε** åtta.

ωπλοτπε se **ωπλοτπ**.

ωο tusen. För konstruktion av tusental se 10 på sidan 71.

ωοεϊτ f. **ωοετε** -**ωοετε** tre.

ωοετε se **ωοεϊτ**.

ωοοπ kv. **ωωπε**

ωορπ, (ωορπε,) adj. först.

ωοτ- m. Abstraktionsbas. Kombineras med vissa verb och uttrycker värdighet. **ωοτμεριτϑ** 'han är värdig att älskas'. Negeras med **τμ** exempelvis **ωοττμμεριτϑ** 'han är inte värdig att älskas'.

ωτορτρ, ωταρτρ, ωτρτρ- ωτρτωρ kv. **ωτρτωρ** kv. **ωτρταρετ** m. skalv. förvirring, bekymmer. vb. skälva, förvirra vara förvirrad, skakad skaka.

ωωπε, kv. **ωοοπ** Bli, hända.

ωωχε m. kamp/strid.

Ϡϣϵ f. Ϡϣϵ Ϡϣϵ- sjuttio.

ϣ Pron. 'han' osjälvständig form. Används i durativa- och ickedurativa satser, ej i nominalsatser.

ϣ nittio.

ϣΔI particip, se ϣI.

ϣEI, se ϣI.

ϣΗΥ kv. se ϣI.

ϣI, (ϣEI), ϣI- ϣIT_ (βIT_) kv. ϣΗΥ particip ϣΔI vb. + ἰ-/ἔλλο_ lyfta, bära ta. + ἔπ hålla med/vara överens. + ἰτἰ, ἰτοοτ_ ta från. + ϣΔ stå ut med, tåla.

ϣTO se ϣTOOY.

ϣTOE se ϣTOOY.

ϣTOOY f. ϣTO (ϣTOE) -ΔϣTE fyra.

ϣΔ prep. under.

ϣΔιδεϋ (ϣοιδεϋ) (Η Δειδε) f. skugga.

Η ΔλΔτε se ϣΔλητ.

ϣΔλητ pl. Η ΔλΔτε m. fågel.

ϣΔλλ- m. Abstraktionsbas. Följs ibland av ἰ. Kombineras med namn på hantverksmaterial och formar då yrkesbeteckningar: ϣΔλλϠε 'snickare'.

ϣΔρεϣ (Δρεϣ) vb. vakta, sköta, skydda. + ε vaka över, skydda något.

ϣΔρω = inför, egentligen 'nedanför ansiktet'.

ϣΔτηοτ (ϣΔτητ) virvelvind. används mycket sällan med andra artiklar än obestämd sg. eller bestämd pl. Se τητ.

ϣΔτητ virvelvind. används mycket sällan med andra artiklar än obestämd sg. eller bestämd pl. Se τητ.

ϣΔτἰ, ϣITOOY_ prep. vid, hos. Från τωρε 'hand'.

ϣΔTOOY_ se ϣΔτἰ.

ϣΔτρ- se ϣωτῖ.

ϣΔϣ ϣοϣ f. ϣϣω ϣδω pl. ϣδοτι f. m. orm.

ϣΔϣ Bestämning. många.

ϣΔϣτἰ = hos.

ϣε (ϣΔειε) kv. ϣητ m. fall, förintelse. vb. falla. + ε finna, upptäcka. + εβολ förinta, förintas, gå under.

ζε F. sätt/vis. **ἄθε ἄ** som/såsom. **ἄτειζε** På det här sättet. **ἄτειζε τῆρ** Så mycket.
ἄαυ ἄζε Hur/På vilket sätt? **κατα ἄθε** Såsom. **ῥθε ἄ** bli som. **† θε** ge möjlighet.
τα τε θε så, således. Men i vissa konstruktioner går betydelsen även mot det kausala,
eftersom.

ζελπις = f. hopp.

ζεπ obest. art. pl. :kan även översättas med 'några'.

ζεπ- se **ζωπ**

ζερπ Se **ζωρπ**.

ζηπ kv. **ζωπ**

ζητ m. hjärta, intellekt. pl. **ζετε**.

ζι, ζωω _ prep. på. För böjningsmönster se 7, på sidan 36.

ζι konj. 'och' används med 0-artikel.

ζιτῖ, ζιτοοτ _ Instrumentellt genom. Kommer från ett ord för hand **τῶρε**.

ζιτοοτ _ se **ζιτῖ**.

ζιχῖ, ζωω _ på, ovanpå. För böjningsmönster se 7, på sidan 35.

ζμε f. **ζμε ζμε- ζμετ**- före **αγτε** och **αε** fyrtio.

ζμενε f. **ζμενε ζμενε- ζμενετ**- före **αγτε** och **αε** åttio.

ζμετ- se **ζμε**.

ζμοτ m. Gåva/nåd.

ζῖ, ζῖ- ἄζητ _ i. rumsligt 'i' 'inuti'. Instrumentellt 'genom'. Uttrycka intresse i positiv eller negativ mening (comodi/incomodi). 'I enlighet med'. för de två senare användningarna: **αγοτοπζωγεςποοτς ἄψωστῆρ ζῖ τρενεα ἄψωδρτοζ ζῖ ποτωω ῖπεῖνα**, läsövning 10 sidan 74. För böjningsmönster se 7, sidan 36.

ζο m. ansikte.

ζοοττ m. man med tonvikt på könstillhörighet.

ζοοτ (**ζωοτ**) m. dag. **ποοτ ῖποοτ** 'idag'. **ποοτ ἄζοοτ** 'den dagen'. **ἄζαζῖζοοτ** 'i många dagar'.

ζοπ _ se **ζωπ**

ζορπ se **ζωρπ**.

ζοτε- eller **ζοτο**- m. Abstraktionsbas. Kombineras med många slags substantiv för att beskriva myckenhet av något: **ζοτεκαρποζ** 'stor skörd' **ζοτεζωα** 'stor lärdom'.

ζοοτ m. dag.

ζῆτε f. rädsla, skräck.

ζοτρ-/ kv. se ζωτῆρ.

ζυλικος adj. materiell.

ζυποστασις f. Grekiskt ord med flera betydelser: process av att bli verklig, ungefär som ursprung, objektivt verklig i motsats till subjektivt intryck. I dessa fall ligger man nära stoiskt språkbruk. En annan vanlig betydelse är 'väsen', 'natur'.

ζωδ (ζωα) pl. **ζυητε** m. arbete, sak, verk, ting, händelse. vb. **ῥ ζωδ** arbeta, verka.

ζωπ, ζῶ- ζοπ_ kv. ζυπ vb. närma sig, komma nära. Kombineras ofta med **εζοπυ** och/eller **ε, ερο_**.

ζωπ, ζοπ_ uppmana, beordra. Kombineras med **ετοοτ_**.

ζωπ, ζεπ- ζοπ_ kv. ζυπ m. gömställe, det dolda, det hemliga. vb. Gömma, dölja vara hemligt + **ῥ/ῥυλο_**.

ζωρη, ζερη- ζορη_ kv. ζορη vb. väta, dränka, försänka.

ζωτῆρ, ζετῆρ- ζοτῆρ_ kv. ζοτῆρ m. mord. vb. mörda, döda.

ηωτῆρ, (ζωτρε,) ηατρ- (ζετρ-) ζοτρ_ kv. ζοτρ (ζοτρε) m. förbindelse, förening, band, vb. förbinda, förena, göra dubbel.

ηωω_ också, för min/din, ... del. konstrueras med suffix, se 10 s. 70.

χακ se **χωκ**.

χασιζυητ adj. uppblåst, högmodig.

χε- se **χω**.

χε Används som 'att' i uttryck som 'de sade att'. Se även **χω**.

χε kausalpartikel, 'eftersom', 'för'.

χεκ se **χωκ**.

χεκαδς (χεκας) för att, så att. Konstrueras ofta med optativ, 8, sidan 48. Betydelsen kan vara såväl en underdånig önskan som ett pockande påbud. **χεκας εκει** 'kom/skulle du vilja komma?' Det här uttrycket bildar en självständig sats, det kan stå som det gör och behöver inte i strikt mening en fortsättning. Men ofta fortsätter konstruktionen genom en konjunktivsats, se 9, sidan 58. **χεκας εκει ῥυβαλ ῥυλοι** 'Kom/skulle du vilja komma och befria mig./?'. Genom bruket av konjunktiv knyts den senare satsen nära **χεκας**.

χενε, χηδ, χπε, χπε- χενε- χηδ_ χενδ_ vb. skicka, slå, utplåna.

χηκ se **χωκ**.

χι, χιτ- χιτ_ vb. ta emot, få. Ofta i sammansättningar med verb.

ΧΟΕΙC m. herre, mästare.

ΧΟΚ se **ΧΩΚ**.

ΧΟΟ_ se **ΧΩ**.

ΧΟΥΤ- se **ΧΟΥΩΤ**.

ΧΟΥΩΤ f. **ΧΟΥΩΤΕ ΧΟΥΤ-** tjugo.

ΧΟΥΩΤΕ se **ΧΟΥΩΤ**.

ΧΩ, ΧΕ- **ΧΟΟ_** imper. **ΔΧΙ-**/_ vb. säga, berätta, sjunga. **ΧΩ ΕΙΜΕC ΧΕ** 'säga att ...'

ΧΩΚ, ΧΕΚ- **ΧΟΚ_ (ΧΔΚ_)** kv. **ΧΗΚ** m. fullkomlighet, slut, perfektion, vuxen. vb. + **ΕΒΟΛ** fullkomna, avsluta, fylla.

ΧΩΖΕΙ, ΧΩΖΕΕ, ΧΕΖΕΙ- **ΧΟΖΕΙ_ ΧΔΖΕΙ_** kv. **ΧΔΖΕΙ** m. förorening, smuts. vb. att orena, smutsa ned, även i sexuell bemärkelse.

ΒΔΨΤ kv. **ΒΩΨΤ**.

ΒΕ konj. eller emfatisk partikel. Oftast postpositiv, dvs. näst först i satsen. 'Alltså' eller emfatiskt 'verkligen'.

ΒΗ- f. Används framför infinitiv och beskriver ett skeende **ΤΒΗΠΟΥΑΙ** 'ätandet', men kan även kombineras med verbala substantiv **ΤΒΗΠΤΑΛΕΒΙΧ** 'handpåläggningen'/vigning.

ΒΙΧ f. hand.

ΒΟΙ f. kraft.

ΒΟΥΤ kv. av **ΒΩΨΤ**.

ΒΩΔ m. vekling/svag person.

ΒΩΡΒ, kv. **ΒΟΡΒ** vb. jaga, fånga.

ΒΩΨΤ Kv. **ΒΟΥΤ** Vb. Titta, se. + **ΠCΔ** se på. + **ΕΒΟΛ** eller **ΕΒΟΛ ΖΗΤ_** emotse förvänta sig, + **Ε** mot, på.

Kapitel 13

Svensk-koptisk ordlista

Förkortningar

- = markerar förnominal form.

_ = markerar förpersonlig form.

adv. = adverb.

art. = artikel.

best. = bestämd.

f. = femininum.

imp = imperativ.

lyk. = lykopolitanska.

m. = maskulinum.

obest. = obestämd.

pl. = plural.

sah = sahidiska.

sub = subachmimiska.

Ord

Adam **ⲁⲃⲁⲗⲗ**

allt/alla/hela **ⲡⲓⲗⲗ** eller **ⲧⲏⲣ** se sidan ?? för användningen.

ande m. **ⲡⲡⲉⲧⲗⲗⲁ** förk. **ⲡⲡⲁ**

andlig **ⲡⲡⲉⲧⲗⲗⲁⲧⲓⲕⲟⲥ**.

ansikte m. **ὄψ**

apostel, sändebud m. **ἀποστολος**

arbete, sak, verk, ting, händelse m. **ἔργον** (**ἔργον**) pl. **ἔργα** vb. **ἐργάζομαι** arbeta, verka.

avgrund, djup, helvete, abyss. m. **ὄμιλος**.

avkomma, ätt, släkte, sort, folk, generation. f. **γενεά**.

barn/son **υἱός**.

befria, uttolka **ῥυθίζω**, **ῥῥ- ῥύθιζω** kv. **ῥύθισα** + **ἔρῥω** lösa upp, utplåna.

binda **δέχομαι** kv. **δέχομαι** + **π/ἄδεχομαι**.

blind person m. **ἄρατος** f. **ἄρατη** pl. **ἄρατοι**.

blod m. **σπέρμα**.

blåsa/andas **πνεύματι**

bror, syskon m. **ἀδελφός** pl. **ἀδελφοί**.

bygga vb. **κτίζω**, **κτερίζω**- **κοτίζω** kv. **κτίσθαι**

dag m. **ἡμέρα** (**ἡμέρα**). **ἡμέρα ἡμέρα** 'idag'. **ἡμέρα ἡμέρα** 'den dagen'. **ἡμέρας ἡμέρας** 'i många dagar'.

de I nominalsatser **οὗτοι**. I durativa konstruktioner: **οὗτοι**.

demon m. **δαίμων** I äldre grekisk litteratur ett väsen mellan gudar och hjältar, kan vara såväl positivt, negativt som neutralt. I senare judisk-kristen litteratur vanligtvis negativt.

den där **ἐκεῖ** demonstrativt pron. **οὗτος ἐκεῖ** 'den där bilden'. Sammansatt av relativmärket **ἐκεῖ** samt adv. **ἐκεῖ** 'där'.

den här, det här, de här närmre demonstrativa pron. **οὗτος**, **οὗτοι** respektive **οὗτος**. De knyts samman med ett efterföljande substantiv. Självständiga demonstrativa artiklar 'denne', 'denna' dessa' har formerna **οὗτος οὗτος οὗτος**. Se 5, sidan 17 för fördjupning.

det här se den här.

djur i allmänhet, ej människor, vilddjur, vilda djur, odjur m. **θηρίον**.

dricka/dryck m. **πίνακτος**, **πίνακτος**- **πίνακτος**

du m. i nominalsatser: **σύ** f. **σύ** osjälvständig ställning. I durativa satser m.: **σύ** f.: **σύ**.

där adv. **ἐκεῖ**.

därför Satsinledande: **οὕτως**.

döda m. **νεκρός**, **νεκρός**- **νεκρός** kv. **νεκρά**.

eller konj. **ἢ**.

en Som obestämd artikel sg. **οτ**. Som räkneord eller pers. pron. 'en' 'någon' **οτα** lyk. **οτεει**
F. **οτει** m. **-οτε** f. **-οτει**. En och en **οτα οτα**. Var och en **ποτα ποτα**.

ensam, själv, enbart **μειτατα_**, **οτατα_**. Konstrueras med suffix, se 10 s. 70.

er Som i 'till/åt er' **κητπ̄**. Används i uttryck som **αρχω μεμος κητπ̄** Hon talade till er.
Se böjningsmönster för **π̄** på sidan 34.

er, ert, era **πετπ̄**, **τετπ̄** eller **νετπ̄** beroende pp genus och numerus hos det som ägs.
Exempelvis **τετπ̄ πολις** 'er stad'.

evangelium, glädjebud m. **εταγγελιον**.

evighet, tid, tidsålder, andemakt, sfär m. **διων**.

far, pappa, förälder m. **ειωτ** pl. **ειοτε**.

fem **τωτ** f. **† (†ε)** **-τη -η** efter **μπτ-** och **χοττ-**.

femtio m. **ταειοτ** f. **ταειοτ ταειοτ-**.

finns, är **οτπ̄**. Används i existenskonstruktioner.

finns inte, är inte **μπ̄**. Används i existenskonstruktioner..

folk **λαος** m.

form m. **πλασμεα** form, skapelse, modell, illusion.

forma **πλασσε** Ofta om när Gud skapade människan, men även i vid mening om krukmakeri
och skulpturarbete. Även avbildande. I bildlig mening, formande av mentala förmögenheter
och föreställningar genom utbildning, då även med betydelsen falsk skolning som saknar
grund, fabricera och bedra (rtrelativt ovanligt bruk). Kombinerar med **ειρε**: 'De formade'
ατρπλασσε.

fot/ben F. **οτερητε**

frälsare, befriare **σωτηρ**

fullhet m. **πληρωμεα** ofta som teknisk term för andlighetens sfär.

fullkomlighet, slut, perfektion, vuxen m. **χωκ**, **χεκ-** **χοκ_** (**χακ_**) kv. **χηκ** vb. + **εβολ**
fullkomna, avsluta, fylla.

furste/ledare m. **αρχων**. Ofta om makter i himlavärlden men även om jordiska hövitsmän
och myndighetspersoner.

fyllt, lödig, fullständig. vb. fylla, fullkomna. m. **μοτγ**, **μεγ-** (**μαγ-**) **μαγ_** (**μεγ_**)
kv. **μηγ**.

fyra m. **γτοοτ** f. **γτο** (**γτοε**) **-αγτε**.

fyrtio m. **γμε** f. **γμε γμε-** **γμετ-** före **αγτε** och **ασε**. **π̄**

Få/mottaga **χι**, **χιτ-** **χιτ_** Ofta i sammansättningar med verb.

fågel m. **ΖΑΛΗΤ** pl. **Η ΔΛΔΤΕ**

fånga, sätta upp, nå **ΤΑΖΟ** , **ΤΑΖΕ- ΤΑΖΟ** _ kv. **ΤΑΖΗΤ ΤΑΖΟ ΕΡΔΤ** _ fastställa, grunda.

fäste m. **СΤΕΡΕΩΜΑ**. Används på ett otal sätt för att beteckna det som är fast.

Följa **ΔΙΩΚΕ** Följa + **ΜΕΛΟ** _.

förbindelse, förening, band, vb. förbinda, förena, göra dubbel. m. **Η ΩΤΡ̄**, (**ΖΩΤΡΕ**,) **Η ΔΤΡ-** (**ΖΕΤΡ-**) **ΖΟΤΡ** _ kv. **ΖΟΤΡ** (**ΖΟΤΡΕ**).

Förföljelse, förfölja M. **ΠΩΤ ΠΣΔ**

för min/din, ... del, också **Η ΩΩ** _ Konstrueras med suffix, se 10 s. 70.

förmåga, kapacitet, kraft, makt. f. **ΔΥΝΑΜΙΣ**.

förstå, veta m. **ΕΙΜΕ** + **Ε**.

godhet adj. m. **ΔΥΔΘΟΣ**.

gripa, hålla fast, omfatta **ΔΜΔΖΤΕ** (**ΕΜΔΖΤΕ**) Även i intellektuell mening av att förstå, råda.

Gud m. **ΠΟΥΤΕ** alltid med bestämd artikel när det syftar på Gud i judisk-kristen tradition.

gudomlig **ΟΥΠΟΥΤΕ** ofta i nominalsatser.

gå, avlägsna sig, färdas **ΒΑΚ**, **ΒΟΚ** _ **ΒΗΚ** kv.

Gåva/nåd m. **ΖΜΟΤ**.

gömma **ΖΩΠ**, **ΖΕΠ- ΖΟΠ** _ kv. **ΖΗΠ**

Göra/producera/bli **ΕΙΡΕ**, **Ρ- ΔΔ** _ kv. **Ο** imper. **ΔΡΙ** Ofta i sammansättningar **Ρ ΠΟΒΕ** 'synda'.

han I nominalsatser: **ΠΕ**. I durativa konstruktioner: **ϣ**.

hand F. **ΒΙΧ**.

hel/allt **ΤΗΡ** _ se ?? s. ?? och 10 s. 70. **ΠΙΜ** se ?? s. ??.

helig adj. **ΟΥΔΔΒ**.

henne Ändelse **С** exempelvis **ΕΡΟΣ** 'till henne'.

hennes **ΠЕС**, **ΤЕС** eller **ΠЕС** beroende på genus hos det som ägs, följs av substantivet.

himmel f. **ΠΕ** pl. **ΠΗΤΕ**. m. **ΟΥΡΑΝΟΣ**.

hjärta/intellekt m. **ΖΗΤ** pl. **ΖΕΤΕ**.

hon I nominalsatser: **ΤΕ**. I durativa konstruktioner: **С** osjälvständigt.

hundra **ϣΕ**. För konstruktion av hundratal se 10 på sidan 71.

hus, byggnad m. **κτ**.

hålla med, vara överens se **ϥτ**.

hålla sig till, knyta sig till, vara nära till något, vara trogen något/någon, förbli, fortsätta med, sysselsätta sig med **προσκαρτερετ**.

hädelse/häda **οτδ** m. vb. Att häda mot någon **χεοτδ ε...** eller **χιοτδ ε...**

hända/ske **ϥωπε** kv. **ϥωοπ** vb. **δϥωωπε** 'det hände'.

höra/hörsamma **ρωτϩ**, **ρετϩ**- **ρωτϩ** m. vb. utan efterföljande preposition eller + **ε** 'höra'. Om istället + **π** eller **πρω** 'lyda', 'hörsamma'.

i **επ**.

in prep. **ερωπ**

inför/framför **πδερπ**.

ingen/intet m. **λδδτ**. Konstrueras ofta med **επλδδτ** ingen/intet finns.

installera, ge auktoritet, utse till ett ämbete, sitta, sätta **κδθιρωδ** (**π/εεεο**).

inte I nominalsatser och durativa konstruktioner som inte är existenskonstruktioner: **δπ** i existenskonstruktioner **επ** i perfekt I **επε** framför nomen och **επ** framför personliga subjekt.

jag I durativa konstruktioner: **τ**, i nominalsatser **δπωκ** eller **δπτ** i förfluten tid bildas subjekt med hjälp av relevant konjugationsbas + **τ**.

jaga, fånga **ρωρβ**, kv. **βωρβ**.

Jesus **ιρωοτρω** förkortas även **ιω**.

Johannes **ιωδππκω**.

jord m. **κδε**.

jord/lera m. **ωτρω**

Judas **ιωτδδω**

kallelse, åkallande m. vb. benämna, kalla på **ερωττε** + **ε**.

kaos m. **ρωδω**

kasta **πωττε**, **πεχ**- **πωττε**- **πωττε** _ **πδττε** _ kv. **πκττε** + **εβωλ** kasta ut, driva ut, lämna bakom sig, avlägsna.

komma **ετ** kv. **πκττε** imp. sg. m. **δεεωττε** f. **δεεκ** pl. **δεεκεττεπ**. Ofta i sammansättningar som **πρωδτε ετ εβωλ π π τεπτεττεκω** Ordet kom ut ur oförgängligheten.

kraft f. **βωε** f. **δτπδεεω**.

kropp m. **ρωεε** såväl levande som död. Ofta i kontrast till själ eller ande.

kött f. **κάρξ**.

lera m. **χοῦς**.

ljus m. **ὄτοις**

ljusbärare m. **φωστήρ**. Ofta om himlakroppar eller himmelska lysande makter. Som adj. lysande, strålande.

lyfta, bära ta **φί**, (**φεί**), **φί- φίτ** _ (**βίτ** _) kv. **φίτ** particip **φάι** + **π̄-**/**ἄλλο** _ . + **ἔπ** hålla med/vara överens. + **π̄τπ̄**, **π̄τοοτ** _ ta från. + **ῥά** stå ut med, tåla.

makt/styrka f. **ἐξουσία**.

materiell adj. **ῥηλικός**.

men Starkt adversativt, inleder satser: **ἀλλὰ** och/men postpositivt **δέ**.

mig Ändelse **ι** exempelvis i **εἶποι** 'till mig'. **παι** som i **ἀσχω ἄλλοις παι** 'Hon talade till mig'. Se även böjningsmönster för **=π** till åt mig, på sidan 34.

mig/dig etc själv **ἑαυτοῦ** _ . Konstrueras med suffix, se 10 s. 70.

min/mitt/mina **πα**, **τα** eller **παι** beroende på genus och numerus på det som ägs. Exempelvis **παι** 'mitt hus'.

missta sig **πλανασθε** Konstrueras med **π̄**, **π̄** **πλανασθε** 'fara vilse/missta sig'.

mor f. **ἑστία**.

Mot till prep. **ὑπό**, **ὑπάρ**- **ὑπάρ** _ + **π̄τπ̄** ned/ned mot.

många bestämning. **ῥοι**

mörker m. **κακή**

namn, kalla, nämna namnge m. **καλῶ**, (**καλῶ** lyk.) **καλῶ- καλῶτ** _ (**καλῶ** _) (**καλῶ** _). † **καλῶ** 'ge namn, kalla.' **καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων τί σε καλεῖται** 'Och han frågade honom: vad kallar du dig? Han sade till honom: Legion är namnet. (Markusevangeliet 5:9).

ni I durativa och ickedurativa konstruktioner: **ἑστέ**.

nio **ἑνὶ** f. **ἑνὶ** -**ἑνὶ** f. **ἑνὶ**.

nittio m. **ἑξήκοντα** f. **ἑξήκοντα** **ἑξήκοντα** -.

nå/nå fram till **ἕως**, **ἕως** - kv. **ἕως**.

några **ῥοι** obestämd artikel pl.

närma sig, komma nära **ἕως**, **ἕως** - **ἕως** _ kv. **ἕως** Kombineras ofta med **ἐξουσίαν** och/eller **εἰ**, **εἰ** _ .

och **καὶ** Används såväl mellan substantiv, oberoende av artikel samt mellan satser. **καὶ** används inte vid 0-artikel eller som satskonjunktion. **καὶ** enbart framför 0-artikel.

om, angående, pågrund av **ετβε- ετβηκτ_**.

oförgänglig, oförstörbar, odödlig **αφθαρτος, αττακο (αττεκο)**.

ond **ποηρος** ond, (från grekiskan).

ord/tal/sak m. **ωδχε**.

oro, rädsla oroa sig, frukta. m. **ποτωπ, πεωπ- ποωπ**.

oss Som i 'till/åt oss.' **πδπ**,. Används i uttryck som **δσχω εεεοσ πδπ** Hon talade till oss.
Se böjningsmönster för **π** på sidan 34.

Pilatus **πιλδτος**.

profet m. **προφηκτκς**

präst/äldste m. **πρεσβττεροσ** (från grekiskan).

på, ovanpå, över **γι** eller **γιχπ̄**.

revben, sida m. **σππ**.

Rådslag **σττεβοτλιον** m. vb. rådslå/överlägga **χιπ̄οτττεβοτλιον** hålla ett rådslag/rådslå.

rörelse, röra m. **κιεε**, (**κειεε**), **κεετ- κεετ_**.

röst, stämma f. **σεεη**.

sade Ändelsekonjugation. **πεχδ-**_.

Samael Namn på demiurggestalt. **σεεεδηλ**.

samla, församla, kalla **σωοτγ, σετγ- σοοτγ_ σοοτγ** kv. + **εγοτπ** samla ihop.

sannerligen **δεεηη**

sanning f. **εε**.

se I meningen, uppmärksamma, skåda, ty. **εις**.

sex **σοοτ** f. **σο (σοε) -δσε**.

sextio m. **σε** f. **σε σε- σετ-** före **δγτε** och **δσε**.

sju **σδωπ̄** f. **σδωγε -σδωγε**.

sjuttio m. **ωγε** f. **ωγε ωγε-**.

själslig/levande adj. **ψτχικος** Begreppet kan användas för levande väsen i vid mening men i gnostiska texter får begreppet en mer klassificerande karaktär där det står för de varelser som inte har ande. Det själsliga intar då en mellanställning mellan rent materiellt och andligt varande.

själv/ensam **οτδδ_** med efterföljande suffix.

skapa m. **τδεειο, τδεεε- τδεεο_** kv. **τδεεητ**.

skicka se **χεπε**.

skratta **σωβε + π̄σα**.

skriva/skrivft m. **σγαι**, (lyk. **σγεει**, **σγαι-σεγ**_ kv. **σηγ**).

skräck, , rädsla f. **γρ̄τε**.

sluta/upphöra **λο, λoτ_ αλο_** imper.

stad **πολις** f.

stor adj. **ποβ**

strid, kamp m. **ψωχε**.

svara, replikera vb. **οτωψ̄, οτεψ̄- οτοψ̄_**.

synd m. **ποβε** vb. 'att synda' konstrueras med **ειρε**: **ρ̄ ποβε, ρεγρ̄ ποβε** 'syndare', för denna konstruktion se sidan ??.

syster f. **σωπε**.

säga, tala, sjunga, berätta **χω**. Exempel: **†χω ᾱμοσ κητ̄π̄ χε** 'Jag säger det/talar till er:'.

sätt/vis f. **ζε** Ofta med bestämd artikel såsom i **π̄θε π̄** som/såsom. **π̄τειζε** = På det här sättet. **π̄τειζε τηρ̄τ̄** = Så mycket. **π̄αψ̄ π̄ζε** = Hur/På vilket sätt? **κατα π̄θε** = Såsom. **ρ̄θε π̄** = Bli som. **†θε** = Ge möjlighet. **τατεθε** = så, således. Men i vissa konstruktioner går betydelsen även mot det kausala 'eftersom'.

sätta, ställa, lägga, tillåta, ålägga **κω**, (**κοε**,) **κετ-** (**κε-**) **κδα_** (**κοο_**) kv. **κη** (**κδατ**) + **εβολ** förlåta, befria, avlägsna. + **π̄σα** lämna bakom. + **π̄τ̄π̄-** (**π̄τοοτ_**) anförtro, överlämna. **κη εγραι** vara placerat, existera.

tala Se säga.

tamboskap m. **τ̄β̄νη** pl. **τ̄β̄ποοτε**

tanke m. **μεετε**

tecken, underverk m. **μεδειπ**.

tempel m. **ρ̄πε**.

tid, tillfälle m. **οτοειψ̄** (**οτοδειψ̄**)

tio **μητ** f. **μητε μητ-**.

tiotusen m. **τ̄β̄α**. För konstruktion av tusental se 10 på sidan 71.

tjugo m. **χοτωτ** f. **χοτωτε χοττ-**.

tre m. **ψομητ** f. **ψομητε -ψομητε**.

trettio m. **μεδαδβ** f. **μεδαδβε μεδβ-**. trettio.

tro/förtröstan/tillit f. **πιστις**.

trädgård, paradiset m. **παρδειος**.

tusen **μυ** För konstruktion av tusental se 10 på sidan 71.

två **β** m. **κατ** f. **πτε** m. **-ποοτς** f. **-ποοτσε**.

undersöka, efterforska, fråga efter m. undersökning. vb. **μπε** + **ετβε**.

undsättning, hjälp, hjälpa, undsätta f. **βοηθια εριβοηθει** imp.

uppblåst/högmodig **χαριζητ**.

Uppenbarelse/uppenbara/visa sig/framträda m. **οτωηζ**, (**οτοηζ**), **οτεηζ-οτοηζ**_ (lyk. **οταηζ**_) kv. **οτοηζ** (lyk. **οταηζ**) + **εβολ**.

upptäcka, upptäckt, fynd m. **βπε**, **βπ-βπτ**_ . **ζεε**-.

vakta, sköta, skydda **ζαρεζ** (**αρεζ**) + **ε** vaka över, skydda något.

varför frågeord. **ετβε οτ**. Inleder satsen.

vatten m. **μωοτ**

veta, kunskap m. **σοοτπ**, (**σοοτπε**, **κατπε**, lyk) **σοτωπ-** (**σοτπ-**) **σοτωπ**_ Objekt markeras med **π**/**μμεο**_ när objektet är ett nomen eller personligt suffix, och med **χε** i uttryck av typen 'hon vet att ...'.

vi I durativa konstruktioner: **τπ** I nominalsatser: **αποπ** självständigt, eller **απ** osjälvständigt, i dåtid **π** som följer relevant konjugationsbas.

vilja/önska/älska m. **οτωω**, **οτεω-** **οταω**_ . Se även Jernstedts regel 8 på sidan 55 för användningen.

Villfarelse F. **πλανη**.

vind m. **τητ**, (**τηοτ**), **τοτ**-. Se även virvelvind.

virvelvind **ζατκοτ** (**ζατκτη**) används mycket sällan med andra artiklar än obestämd sg. eller bestämd pl. Se även vind.

vis m. **καβε** f. **αβη** pl. **καβετε**.

vishet f. **σοφια**.

vistas i/tillfoga se **οτωζ**

vrede, vredgas, vara arg m. **βαλκ** + **ε**.

vår **πεπ**, **τεπ** eller **πεπ** beroende på genus och numerus hos det ägda. Exempelvis **πεπωωχε** 'vår strid/kamp'.

väcka, resa, ställa upp **τοτποσ**, **τοτπεσ-** **τοτποσ**_ . Objekt som består av ett personligt suffix knyts vanligtvis direkt till verbet **τοτποσ** medan objekt i form av nomen markeras med **π**.

väg m. **ὁδός**.

välsigna/välsignelse m. **εὐλογία**, kv. **εὐλογιστὶς**.

värld, kosmos m. **κόσμος**.

väsen/natur f. **ὑπόστασις**.

väta, dränka, försänka **ἰσχυρῶς, ἰσχυρῶς-ἰσχυρῶς** kv. **ἰσχυρῶς**

åtta **ὥσπερ** f. **ὥσπερ** -**ὥσπερ** f. -**ὥσπερ**.

åttio m. **ὀγδοήκοντα** f. **ὀγδοήκοντα ὀγδοήκοντα**- **ὀγδοήκοντα**- före **ἄγχι** och **ἄσπερ**.

ära, heder m. **εὐδοκία**.

äta, bita **φάγωμαι**, (**φάγομαι**), **φάγωμαι**- **φάγομαι** _ (**φάγωμαι** _) m./f. **φάγωμαι** (**φάγωμαι**) pl. **φάγομαι** mat. Objekt konstrueras med **πρὸς**/**πρὸς** _ men verbet används ofta som på svenska som ett objektslöst verb som betecknar ätandet som aktivitet än specifikt om vad man äter.

öppna, dela se **ἀνοίγω**.

Kapitel 14

Facit

Övning 1

1. **πρωε** mannen/människan
2. **τεσγιε** kvinnan/frun
3. **πεπε** templet
4. **εεεεε** mödrarna/mammorna
5. **πεπρεβυτερο** prästerna

övning 2

1. profeterna **πεπροφητικ**
2. system **τωπε**
3. bröderna **πεσκητ**
4. sanningen **τεε**
5. ljusen **ποτοειπ**

Övning 3

1. **πκακε γιχπ̄ τπολις**. Mörkret är över staden.
2. **τεσγιε γι πμοιτ**. Kvinnan är på vägen.
3. **τεε γε ποτοειπ**. Sanningen är i/finns i ljuset.
4. **πεταγγελιοπ γε ποττε**. Glädjebudet är i Gud.
5. **πεπροφητικ παζρε̄ πρρο**. Profeten är inför kungen.

6. **τῆπαζρῆ πποῦτε**. Vi är inför Gud.
7. **ικουτς ἡῖ πλδου**. Jesus är med/tillsammans med folket.
8. **πεπρεσβυτερος ἡῖ πποῦτε δπ**. Prästerna är inte med/är inte tillsammans med Gud.

Övning 4

Översätt från svenska till koptiska.

1. Jesus är inför Pilatus. **ικουτς παζρῆ πιλατου**.
2. Folket är i staden. **πλδου ζῖ τπολις**.
3. Jag är i ljuset. **†ζῆ ποτοειπ**.
4. Sanningen är i evangeliet. **τμε ζῆ πεταγγελιον**.
5. Folket är inför Gud. **πλδου παζρῆ πποῦτε**.
6. Vi är tillsammans med profeterna. **τῆἡῖ πεπροφητης**.
7. Staden är inte i mörkret. **τπολις ζῆ πκακε δπ**.

Övning 5

- 1 **πποῦτε ζῆ περπε**. = Gud är i templet.
- 2 **δλλα περπε ἡπειωτ ζῆ πετρητ**. = Men Guds tempel är i deras hjärta/intellekt.
3. **οἱποτεαδδτ δτω οτειωτ ζι πμοιτ ἡῖ πετωκρε**. = Det finns en mor och en far på vägen tillsammans med sina barn/söner. (Alternativt: En mor och en far är på vägen tillsammans med sina barn/söner.
4. **ἡποτδβε ζῖ τπολις**. = Det finns ingen vis/vis person i staden.
5. **οἱζεππεσβυτερος ἡαδτ**. = Det finns/är präster/några präster där.
- 6 **δλλα ζεππροφητης δπ πε**. = Men de är inte profeter/de är inte några profeter.
7. **ῖτεοῦποῦτε**. = Du är gudomlig/en gudinna.
8. **πεταγγελιον ῖτμε οῦτεληλ πε**. = Sanningens glädjebud är en fröjd/glädje.
9. **δπῖοῦτεαδθητης ῖικουτς**. = Jag är en lärjunge till Jesus.
10. **πειεταγγελιον ἡμε πε**. = Det här är det sanna glädjebudet.

Övning 6

1. Den här onde prästen. = **πειπρεσβυτερος αιποκηρος**.
2. Det finns inget barn där. = **αιποτωμηρε αιαιδτ**.
3. Mörker och ljus. (Använd konstruktion med 0-artikel och rätt konjunktion. = **κακε ρι οτοειπ**. Alternativt: **κακε δτω οτοειπ**.)
4. Det finns präster/några präster på vägen. = **οτιρζενπρεσβυτερος ρι παιοιτ**. Alternativt: **οτιρζενπρεσβυτερος ριχιαι παιοιτ**.
5. Det är sanningens evangelium. = **πειταγγελιον πταε πε**.
6. Det här sanna evangeliet. = **πειεταγγελιον αιαιε**.
7. Det här är Johannes mor/mamma. = **τειαιδαι πιωραππικς τε**.
8. Du (2 pers. f.) är en vis profetissa. = **πτεοτπροφητικς πσδβη**. Lägg märke till femininformen av 'vis'.
9. De visa är i Guds hjärta/intellekt. = **πσδβετε ραι φητ αιπποττε**. Lägg märke till att den maskulina artikeln **π** har smält samman med **ρ** i **ρητ**.
10. Vi är gudomliga! = **αιρζενποττε**.

Övning 7

Översätt från koptiska till svenska.

1. **ετβε οτποστασις ππεροτσια**. = Om makternas väsen/natur.
2. **ραι ππιδ αιπειωτ πταε πποβπδποστολος χω ετβε περοτσια χε**. Genom sanningens faders ande talar den store aposteln om makterna:.
3. **πειψωχε ψοοπ αι οτβε σαρχ ρι σποχ**. = Vår kamp/strid är inte mot kött och blod.
4. **αιλλα πειψωχε οτβε περοτσια αιπκοσμοσ αιπ αιππεταματικον πτποκηρια**. Men/utan vår kamp är mot världens och ondskans andliga makter/andemakter.
5. **κωιπε ετβε οτποστασις ππεροτσια**. = Du utforskar makternas väsen/natur.
6. **πεοοτ ρι πχοεις**. = Äran är/vilar över herren.
7. **ϣραι παιη**. = Han är i mitt hus.
8. **τιρζπ τπολις αι**. = Vi är inte i staden.
9. **πωδχε ραρταε πποττε δτω πωδχε πποττε πε**. = Ordet är hos Gud och Ordet är Gud.
10. **οτιρζελπις ραι πειταγγελιον**. = Det finns hopp i evangeliet.

11. **ⲙⲡⲕⲁⲕⲉ ϩⲁⲓ ⲡⲙⲉⲉⲧⲉ ⲙⲡⲡⲟⲩⲧⲉ ⲙⲙⲉ.** = Det finns inget mörker i den sanne gudens tanke.
12. **ⲡⲡⲟⲩⲧⲉ ⲃⲱⲗ ⲙⲡⲉϣⲗⲁⲟⲥ.** = Gud befriar sitt folk.
13. **ⲡⲉϣⲗⲁⲟⲥ ⲃⲏⲗ.** = Hans folk är befriat.
14. **ⲧⲡⲏⲁⲃⲱⲗ ⲉⲃⲟⲗ ⲡⲧⲉⲓⲡⲟⲗⲓⲥ ⲁⲏ.** = Vi kommer inte att utplåna den här staden.
15. **ⲙⲡⲗⲁⲁⲧ ϩⲁⲓ ⲡⲁⲃⲏⲗ.** = Ingen kommer att bli befriad.

Övning 8

Översätt från svenska till koptiska.

1. De kommer inte att befria den här staden. = **ⲥⲉⲡⲁⲃⲱⲗ ⲡⲧⲉⲓⲡⲟⲗⲓⲥ ⲁⲏ.**
2. Ni är befriade. = **ⲧⲉⲧⲡⲃⲏⲗ.**
3. Hon är i templet. = **ⲥϩⲁⲓ ⲡⲉⲣⲡⲉ.**
4. Du (en kvinna tilltalas) kommer att befria folket. = **ⲧⲉⲡⲁⲃⲱⲗ ⲙⲡⲗⲁⲟⲥ.**
5. Vi talar om mörkrets makter. = **ⲧⲡⲏϫⲱ ⲉⲧⲃⲉ ⲡⲉϩⲟⲩⲥⲓⲁ ⲙⲡⲕⲁⲕⲉ.**
6. Du (en man tilltalas) talar inte om kött och blod. = **ⲕϫⲱ ⲁⲏ ⲉⲧⲃⲉ ⲥⲁⲣϩ ϩⲁⲓ ⲥⲡⲟϥ.**
7. Han undersöker mörkrets väsen/natur. = **ϣⲱⲓⲡⲉ ⲉⲧⲃⲉ ⲑⲧⲡⲟⲥⲧⲁⲥⲓⲥ ⲙⲡⲕⲁⲕⲉ.**
8. Ingen finns på vägen. = **ⲙⲡⲗⲁⲁⲧ ϩⲁⲓ ⲡⲙⲟⲓⲧ.**
9. Han är en sann profet. = **ⲟⲩⲡⲣⲟϥⲏⲧⲏⲥ ⲙⲙⲉ ⲡⲉ.**
10. De är präster. = **ϩⲉⲡⲡⲣⲉⲥⲃⲧⲧⲉⲣⲟⲥ ⲡⲉ.**
11. Mitt hus är vårt hus. = **ⲡⲁⲏⲓ ⲡⲉⲡⲏⲓ ⲡⲉ.**
12. Det här är er strid. = **ⲡⲁⲓ ⲡⲉⲧⲡⲱⲱϫⲉ ⲡⲉ.**
13. Ett mörker är/vilar över världen. = **ⲟⲩⲡⲟⲩⲕⲁⲕⲉ ϩⲁⲓ ⲡⲕⲟⲥⲙⲉⲟⲥ.**
14. Men det finns/är ljus i mörkret. = **ⲁⲗⲗⲁ ⲟⲩⲡⲟⲩⲟⲉⲓⲡ ϩⲁⲓ ⲡⲕⲁⲕⲉ.**
15. Och vi är visa! = **ⲁⲧⲱ ⲁⲡⲥⲁⲃⲉⲧⲉ!**

Övning 9

Översätt till svenska:

1. **ⲡⲉⲧⲡⲟⲃ ϫⲱ ⲙⲙⲉⲟⲥ ⲡⲁⲏ ϫⲉ.** = Deras Store/ledare sade till oss:...
2. **ⲁⲡⲟⲕ ⲡⲉ ⲡⲡⲟⲩⲧⲉ.** = Jag är Gud.

3. **ⲙⲡⲗⲁⲁⲩ ⲁⲭⲡⲧⲧ**. = Ingen finns förutom mig.
4. **ⲈⲒⲤ ⲁⲧⲤⲙⲎ ⲈⲒ ⲈⲐⲐⲗ Ⲓⲡ ⲧⲙⲡⲧⲁⲧⲧⲁⲕⲐ**. = Se, rösten kom ur oförgängligheten.
5. **ⲁⲤⲬⲱ ⲙⲉⲙⲟⲤ ⲬⲈ ⲕⲈⲒⲙⲈ ⲁⲡ Ⲉⲗⲁⲁⲩ Ⲥⲁⲙⲉⲗⲗ**. = Den sade: du förstår ingenting Samael.
6. **ⲁⲒⲕⲟⲩⲤ ⲤⲱⲐⲈ ⲡⲤⲱⲨ**. = Jesus skrattade åt honom.
7. **ⲁⲧⲡⲗⲁⲡⲎ ⲁⲈ ⲐⲱⲗⲬ ⲈⲡⲟⲨ**. = Och Villfarelsen vredgades/blev arg på honom.
8. **ⲈⲧⲐⲈ ⲡⲁⲒ ⲁⲤⲡⲱⲧ ⲡⲤⲱⲨ**. = Därför förföljde den honom.
9. **ⲁⲧⲙⲉⲟⲩⲣ ⲡⲡⲉⲡⲃⲒⲬ**. = De band våra händer.
10. **ⲁⲗⲗⲁ ⲙⲉⲡⲟⲩⲙⲉⲟⲩⲣ ⲡⲡⲉⲡⲟⲩⲧⲈⲣⲎⲤⲈ**. = Men de band inte våra fötter.
11. **ⲈⲧⲐⲈ ⲡⲁⲒ ⲧⲡⲐⲖⲎⲗ**. = Därför är vi befriade/fria.
12. **ⲁⲧⲙⲉⲡⲧⲁⲧⲧⲁⲕⲐ ⲃⲱⲱⲧ ⲈⲡⲒⲧⲡ ⲈⲙⲉⲙⲈⲣⲟⲤ ⲡⲉⲙⲉⲟⲩⲣ**. = Oförgängligheten såg ned/mot vattnen/vattens områden.
13. **ⲁⲡⲉⲤⲒⲡⲈ ⲟⲩⲱⲡⲒⲒⲈⲐⲟⲗ Ⲓⲡ ⲡⲉⲙⲉⲟⲩⲣ**. = Hennes/dess bild uppenbarades/blev uppenbarad i vattnen.
14. **ⲁⲨⲟⲩⲱⲡⲒⲒⲈⲐⲟⲗ ⲙⲉⲡⲉⲤⲈⲟⲩⲣ ⲙⲉⲡⲉⲕⲈⲒⲱⲧ ⲁⲐⲣⲁⲒⲁⲙⲉ**. = Han uppenbarade sin härlighet för vår far Abraham.
15. **ⲁⲧⲱ ⲁⲡⲡⲁⲩ ⲈⲡⲉⲨⲣⲁⲱⲈ**. = Och vi såg hans glädje.

Övning 10

Översätt till koptiska:

1. Villfarelsen förföljde mig. = **ⲁⲧⲡⲗⲁⲡⲎ ⲡⲱⲧ ⲡⲤⲱⲒ**.
2. Den (Villfarelsen) är vred på henne. = **ⲤⲐⲱⲗⲬ ⲈⲡⲟⲤ**.
3. Men hennes händer och fötter är inte bundna. = **ⲁⲗⲗⲁ ⲡⲉⲤⲃⲒⲬ ⲁⲧⲱ ⲡⲉⲤⲟⲩⲧⲈⲣⲎⲤⲈ ⲙⲎⲣ ⲁⲡ**.
4. Jag sade: varför förstår du inget Samael? = **ⲁⲒⲬⲱ ⲙⲉⲙⲟⲤ ⲬⲈ ⲈⲧⲐⲈ ⲟⲩ ⲕⲈⲒⲙⲈ ⲁⲡ Ⲉⲗⲁⲁⲩ Ⲥⲁⲙⲉⲗⲗ?**
5. Därför skrattade vi åt dig (m.). = **ⲈⲧⲐⲈ ⲡⲁⲒ ⲁⲡⲤⲱⲐⲈ ⲡⲤⲱⲕ**.
6. De kommer att skratta åt mig! = **ⲤⲈⲡⲁⲤⲱⲐⲈ ⲡⲤⲱⲒ**.
7. Varför skrattar du (f.) åt oss? = **ⲈⲧⲐⲈ ⲟⲩ ⲧⲈⲤⲱⲐⲈ ⲡⲤⲱⲡ?**
8. Jag skrattar inte åt dem. = **ⲧⲤⲱⲐⲈ ⲡⲤⲱⲟⲩⲣ ⲁⲡ**.
9. Vi skrattar åt er. = **ⲧⲡⲤⲱⲐⲈ ⲡⲤⲱⲧⲡ**.
10. Därför blev ni arga/vreda på oss. = **ⲈⲧⲐⲈ ⲡⲁⲒ ⲁⲧⲈⲧⲡⲐⲐⲱⲗⲬ ⲈⲡⲟⲨ**.

Övning 11

Översätt från koptiska till svenska.

1. **σεεοτρ π̄ναβίχ ἀλλὰ ε̄πατοτερ̄παδοτερητε ετβε παι τ̄ναβηλ.** = De binder mina händer men de har ännu inte bundit mina fötter, därför kommer jag att bli fri/befriad.
2. **ατβολ̄π̄ ἀλλὰ πποϋτε παβωλ π̄νεπροφ̄ητης τηροϋ.** = De befriade oss men Gud kommer att befria alla av profeterna.
3. **σωτ̄ε̄ εροι!** = Hör på mig!
4. **ῑκοϋς πεχαϋ χε ἀμην τ̄χω ε̄μεος κητ̄π̄ χε τ̄οταϋτητ̄π̄.** = Jesus sade: 'Sannerligen jag säger er: jag älskar er/vill ha er!'
5. **ἀμκειτ̄π̄ εαρ̄π̄ζοπ̄π̄.** = Kom! Låt oss gömma oss.
6. **ακεπεεοϋ τηρ̄ϣ̄!** = Du har druckit allt vatten!
7. **π̄νεκζωτ̄β̄!** = Du ska inte döda!
8. **ατω ἀπαρχων χι π̄οτ̄ε̄εβοτ̄λιον πεχαϋ χε.** = Och furstarna rådslog (och) sade:.
9. **ἀμκειτ̄π̄ εαρ̄π̄ταε̄ιο π̄οτρ̄ωεε π̄οτ̄κοϋς εβολ ζ̄ε̄ κκαζ.** = Kom! Låt oss forma en människa av lera från marken.
10. **ατω ασαεεαηλιϣε εζοϋπ̄ ζ̄ε̄ πεϣζο.** = Och Samael blåste/andades in i hans ansikte.
11. **ατω απρωεε ϣωπε ε̄ψ̄τηκικος ζ̄ιχ̄ε̄ κκαζ̄π̄ζαζ̄π̄ζοοϋ.** = Och människan/mannen blev levande/själslig (och) var/förblev på marken under många dagar.
12. **αϣωπε ζ̄ε̄ ποτωϣ ε̄πειωτ̄ ε̄π̄τηρ̄ϣ.** = Det hände i enlighet med alltings/alltets Faders vilja.
13. **ε̄εεπ̄π̄σα παι ἀπ̄να πατ̄ ε̄ πρωεε ε̄ψ̄τηκικος ζ̄ιχ̄ε̄ κκαζ.** = Efter detta/dessa händelser såg Anden den själsliga/levande människan/mannen varande på jorden. (Av pedagogiska skäl en sorgligt litteral översättning.
14. **ατω αππ̄να ει εβολ ζ̄ε̄ κκαζ̄π̄αδ̄αεεαπ̄τιπ̄η.** = Och Anden kom ut från Stållandet/det stålhårda landet.
15. **αϣει επιτ̄π̄ αϣοτωζ̄π̄ζ̄ητ̄ϣ̄ ε̄ πρωεε.** = Han/den/Anden kom till marken/kom ned (och) tog sin boning i människan/mannen.

Övning 12

Översätt till koptiska.

1. Varför kom anden till jorden/marken? = **ετβε οτ̄ απ̄να ει επκαζ?**

4. **πετποβδε οτβλλε πε.** Och/men deras store är blind. Kommentar: Deras store kan även översättas 'deras främste' eller 'ledare'. Blind bör här förstås metaforiskt och är synonymt med ovetande om de andliga tingen.
5. **ετβε τεγβωω επ τεγεπ̄τ̄ατσοοτη επ τεγεπ̄τ̄ασιζητ αχχοο ζπ̄ τεγβωω χε αποκ πε ππουτε επ̄λαδδτ αχπ̄τ.** På grund av hans styrka och hans okunskap och hans uppblåsthet sade han i enlighet med sin kraft: *Jag är Gud/Det är jag som är Gud. Ingen finns jämte mig.* Kommentar: Svagheten i världslig kraft och brutalitet är ett återkommande tema i *Om makternas natur*. I vanliga fall väntar vi oss osjälvständiga former av pronomina i 1 och 2 pers. i nominalsatser och vi väntar oss inte användning av **πε**. När vi möter konstruktionen **αποκ πε ππουτε** är det en ovanlig konstruktion som är ägnad att ge särskild emfas åt subjektet. Jag är/det är jag som är Gud.
6. **π̄τερεχχε παι αχρ̄ ποβε εζραιε πτηρχ.** När han sade det här syndade han mot Alltet. Verbet 'göra' **ειρε** används ofta i kombination med substantiv för att bilda sammansatta predikat. I det här fallet har vi 'göra synd' dvs. synda **ρ̄ ποβε** Memorera gärna de olika formerna av 'göra' **ειρε ρ̄ αα** och dess kvalitativ **ο**. Alltet **πτηρχ** står ofta i gnostiska texter för det andliga kollektivet.
7. **ατω απειωαχε πωζωα εζραιε τ̄επ̄τ̄αττακο.** Och/men det här ordet/talet nådde upp till oförgängligheten. Kommentar: Den klart vanligaste funktionen av **ατω** är 'och', men det är heller inte ovanligt att en mer adversativ funktion är lämplig och då kan vi översätta med 'men'.
8. **εις οτσειη δε ασει εβολ ζπ̄ τ̄επ̄τ̄αττακο εσχω εεωωο χε κρ̄ πλαναοε αεωωηλ ετε ππουτε πε π̄βλλε.** Och se, en röst kom ut ur oförgängligheten och sade: *Du misstar dig Samael*, det betyder blind gud. Kommentar: **εις** används för att väcka uppmärksamhet och ge emfas. Det är inte alltid lätt att hitta en översättning som inte blir för högtidlig eller arkaiserande. Åter har vi en utanförställning **οτσειη** som återkommer i **ασει**. Vi behöver bara översätta subjektet en gång. **εσχω εεωωο χε** har jag trots att det är en circumstantiell konstruktion översatt med 'och sade'. Det är svårt att fånga in circumstantialen på ett ordagrant sätt utan att svenskan blir för klumpig och därmed inte motsvarande den koptiska texten. **ετε ππουτε πε π̄βλλε** är ju egentligen en relativsats men jag har valt att översätta lite friare för att inte ge svenskan ett mer överlastat utseende än koptiskan har.
9. **πεταγγελιον π̄τμε οττεληλ πε π̄παι π̄ταχι πεζμοτ εβολ ζιτοοτ̄ ε̄πειωτ π̄τε τ̄με ετρετσοτωπ̄ε ζπ̄ τβωω ε̄πειωαχε π̄ταχει εβολ ζπ̄ πεπληρωωα παι ετζπ̄ πεμεεετε ατω πεποτς π̄τε πειωτ ετε παι πε ετετωαχε εροχ χε πσωτηρ.** Sanningens glädjebud är en glädje för dem som fått gåvan utav sanningens Fader så att de lärt känna honom genom Ordets kraft som kommit ur fullheten, den/han som är i Faderns tanke och förstånd, det är den som de kallar 'Frälsaren'. Kommentar: **εβολ ζιτοοτ̄ ε̄πειωτ**. Mycket ordagrant översatt står det 'från handen av honom, av Fadern'. **εβολ ζιτοοτ** har en instrumentell betydelse och vi översätter helt enkelt med 'genom' eller 'från'. Enbart i undantagsfall är den ursprungliga betydelsen med 'hand' lämplig att använda. Det har blivit ett stelnat uttryck. Ändelsen till **τοοτ** behöver inte heller översättas. Den tas alltid upp av ett annat ord och är på sätt och vis en dubblett. Här definieras ändelsen genom 'av Fadern' som följer direkt efteråt,

men det är också vanligt att vi om **ἄριστος** står i en relativsats ändelsen tas upp innan relativsatsen. **εστε παί πε** kan någongång översättas bokstavligt 'det är vad/det' men vanligare är att uttrycket har funktionen av ett emfatiskt 'det är' eller liknande.

10. **ἀπαρχῶν χι ποτε βουλιον πεχατ χε ἀλλειτῆ πῆπταλλιο ποτρωμε πποτχοτς εβολ ἄλλε πκαἄατω μερῆαλλεἄτε πτεῆπταττακο ἄλλε πεεπλδσεεε**. Furstarna rådslog och sade: *Kom! Vi ska skapa en människa av lera från marken och låt oss gripa oförgängligheten genom vår modell.*

Övning 14

Översätt till koptiska.

- Om den store aposteln talade vi till er. **ετβε πποβ ἄποστολος ἀπχω ἄλλοοο πητῆ**. Vi kan även vända på konstruktionen **πποβ ἄποστολος** och nå samma resultat genom **ἄποστολος πποβ** se 5 på sidan 18. Eftersom perfekt 1 är en ickedrurativ konstruktion kan du välja mellan konstruktionerna **ἀπχω ἄλλοοοο** och **ἀπχοοοο** se Jernstedts regel 8 på sidan 55.
- Det här är sanningens faders ande. **παί πε ππαε ἄπειωτ ἆτμεε**.
- Vi har undersökt makternas natur. **ἀπωιπε ετβε θτποστασις ἄπεροτσια**.
- Du misstar dig Samael! **κῆ πλδπασθε σαεεεηλ**.
- Se, en röst har kommit ut ur oförgängligheten. **εις οτσεεη ἀσειεβολ ἄπῆτμεῆπταττακο**. I den angivna varianten är subjektet utanförställt med något ökad emfas. Vi skulle även kunnat översätta med **εις ἀτσεεη ει εβολ ἄπῆτμεῆπταττακο**. Lagg märke till att **ε** och **οτ** i **δουτσεεη** då smält samman och bildat **ἀτσεεη**. Lagg detta fenomen på minnet för att inte blanda samman det här med formen för perfekt 1 3 pers. pl.
- När han talat kom makterna ut ur mörkret. **ἆτμερεπχω ἄλλοοοο ἀπεροτσια ει εβολ ἆ ἄπκακε**. Kommentar: **ἄλλοοοοο** har inget översättningsvärde och kan även utelämnas. Dock är det en mycket vanlig konstruktion.
- Ordet som är i Faderns tanke befriar oss. **πψαχε ετἄλλε πμεεετε ἄπειωτ βωλ ἄλλοοοοο**. Kommentar: Lagg märke till att vi inte ska upprepa subjektet i relativsatsen i tredje person i nutid. Den förväntade konstruktionen **πψαχε ετἄλλε πμεεετε ἄπειωτ** blir således **πψαχε ετἄλλε πμεεετε ἄπειωτ**.
- En kung som befriat oss är vår frälsare. **οτῆρο εαγβωλ ἄλλοοοοο πεπεωτηρ πε**. Kommentar: När det överordnade ordet är obestämt eller har nollartikel ersätts relativkonstruktionen av en motsvarande circumstantialisats med samma funktion som en relativsats. Då den aktuella circumstantialisatsen är ickedurativ kan vi välja mellan den här använda självständiga konstruktionen alternativt **εαγβωλῆ** dvs. den osjälvständig formen.

Extra läsövning 10 s. 74

αγοτοηζωχεςποοτς πφωστηρ ζπ ττενεα παφθαρτος ζε ποτωυ επεπια.

Han uppenbarade sjuttiotvå ljusbärare för det oförgängliga släktet i enlighet med andens vilja.

πεωχεςποοτς δε ζωοτ εφωστηρ ατοτοηζ τ̄χ εβολ πφωστηρ ζπ ττενεα παφθαρτον ζε ποτωυ επεπια χε ετεωωπε π̄βι τετηπε π̄τοτ εν οτα. Och de sjuttiotvå ljusen för sin del uppenbarade trehundra sextio ljusbärare för det oförgängliga släktet i enlighet med andens vilja så att deras antal skulle bli fem för vart och ett.

ατω πετειωτ πε π̄π̄τςποοτς παιων ε̄π̄π̄τςποοτς εφωστηρ. Och deras far är de tolv ljusbärarnas tolv sfärer.

ατω κατα διων π̄π̄ σοοτ ποτραπος χε ετεωωπε π̄βι ωχεςποοτς ποτραπος επεωχεςποοτς εφωστηρ ατω κατα ποτα ποτα ε̄ε̄σοοτ τοτ π̄στερωμα χε ετεωωπε π̄βι τ̄χ π̄στερωμα. Och för varje sfär finns sex himlar så att det skulle finnas sjuttiotvå himlar för de sjuttiotvå ljusbärarna och för var och en av dem fem fästen så att det skulle finnas trehundra sextio fästen.
(Judasevangeliet, Kodex Tchacos 49.9-50.3.)

Övning 15

86.20 **ετβε οτποστασις π̄νεχοτσια.** Om makternas väsen.

86.20-25 **ζε π̄π̄α ε̄πειωτ π̄τ̄ε αχχοο παι π̄βι π̄ποβ̄ π̄αποστολος ετβε πεχοτσια ε̄π̄κακε χε π̄π̄ωωχε ωοοπ̄ απ̄ οτβε σαρχ̄ ζι σποα αλλα εχ̄οτβε πεχοτσια ε̄π̄κοσμος ε̄π̄ ε̄π̄κετ̄ματικον π̄τ̄πονηρια.** Genom sanningsens Faders ande talade den store aposteln till oss om mörkrets makter: 'Vår strid står inte mot kött och blod utan mot världens makter och onskans andar.'

86.26-27 **δειχενε παι εκω̄π̄νε ετβε οτποστασις π̄εχοτσια.** Eftersom du undersöker makternas väsen har jag skickat detta.

86.27-31 **ποτποβ̄ δε οτδ̄λλε πε ετβε τεγ̄βο̄ε ε̄π̄ τεγ̄ε̄π̄τ̄ατσοοτη ε̄π̄ τεγ̄ε̄π̄τ̄ασιζητ̄ αχχοο ζπ̄ τεγ̄βο̄ε χε αποκ̄ πε πποττε ε̄π̄λαδ̄τ̄ αχ̄π̄τ̄.** Alltså, deras ledare är blind. På grund av sin kraft, okunskap och högmod talade han i enlighet med sin kraft: "Det är jag som är Gud och ingen finns förutom mig." (Alltså är lite fritt översatt).

86.31-87.1 **π̄ταρεχη παι ᾱρ̄ ποβε εζραι επ̄τηρχ̄ ατω απ̄ειωαχε πωζω-αζραι ετ̄ε̄π̄τ̄αττακο.** När han sade detta syndade han mot Alltet. Men detta tal nådde oförgängligheten.

87.1-4 **εις οτς̄μ̄η δε ασει εβολ ζπ̄ τ̄ε̄π̄τ̄αττακο εσχω ε̄μ̄ε̄ος χε κ̄ρ̄π̄λαπ̄ασ̄οε σαμ̄αηλ̄ ετε πποττε πε π̄β̄β̄λλε.** Och se, en röst kom ut ur den och sade: 'Du misstar dig Samael,' vilket betyder 'blind Gud'.

87.4-7 ἀπεχμееτε ρ̄ β̄λλε ἀνοῦχε εβολ π̄τεχβόμε ετε ποῦα π̄ταχσοοχ ἀχ-
 Διωκε μ̄ελοχ ψα πιτ̄π̄ ἀπχαοο μ̄π̄ πποῦπ. Hans tankar förblindades så att
 han slungade ut sin kraft, vilken är hädelsen som han uttalade. Han följde den ned mot
 Kaos och Avgrunden.

87.7-11 τεχμ̄αατ εβολ ρ̄ιτ̄π̄ τπιστις τσοφια ατω αςκαθιστα π̄πεχμ̄ηρε
 ποῦα ποῦα κατα τεχβόμε κατα π̄τ̄π̄οο π̄δαιων ετ̄μ̄π̄οα π̄τπε χε εβολ
 ρ̄π̄ π̄εθκπ ατρε ἀπετοτοπρεβολ. Men det var hans mor som genom Pistis Sofia
 insatte hans avkomma i enlighet med det upphöjda eviga mönstret, för utifrån de dolda
 upptäcktes de avslöjade.

Övning 16

Översätt från svenska till koptiska.

1. Det här är ordet som har kommit ut ur Faderns fullhet och som är i hans tanke. π̄αι π̄ε
 π̄ψαχε επ̄ταχει εβολ ρ̄μ̄ π̄επληρωμα μ̄πειωτ ατω ετ̄ρ̄μ̄ πεχμ̄εετε.
2. Jag har inte misstagit mig. μ̄πιρ̄ π̄λαπ̄αοε. För böjningsmönstret se ?? s. ??.
3. Judas är den trettonde demonen. ιοῦδαο π̄εερε μ̄π̄τ̄ε̄ῑε̄τ̄ π̄δαμ̄εων π̄ε eller ιοῦ-
 Δαο π̄εερε μ̄π̄τ̄ωοετε π̄δαμ̄εων π̄ε.
4. En efter en ska upplösas. οῦα οῦα παδωλ εβολ.
5. Sex bröder och sju systrar gick på sanningens väg. σοοτ̄ π̄σπ̄ητ̄ ατω αωψ̄ε π̄σωπε
 ατ̄βωκ ρ̄ι π̄μ̄οιτ̄ π̄τ̄μ̄ε. Alternativt ατ̄βωκ ρ̄ι π̄μ̄οιτ̄ π̄τ̄μ̄ε π̄β̄ι σοοτ̄
 π̄σπ̄ητ̄ ατω αωψ̄ε π̄σωπε, och ασοοτ̄ π̄σπ̄ητ̄ ατω αωψ̄ε π̄σωπε βωκ ρ̄ι
 π̄μ̄οιτ̄ π̄τ̄μ̄ε är också möjliga.
6. Men apostlarna är tolv. αλλα παποστολοο μ̄π̄τ̄σποοτ̄οο π̄ε.
7. Var och en kom ut ur villfarelsen. ἀποῦα ποῦα ει εβολ ρ̄π̄ τ̄π̄λαπ̄η. För alternativa
 konstruktioner se uppgift 5 i denna övning.
8. Två lärjungar är tillsammans med Jesus. μ̄δθητ̄ηοο σπ̄ατ̄ μ̄π̄ τ̄ε.
9. Den förste är Simon. π̄ψορπ̄ π̄ε σιμ̄ων.
- 10 Jag är Gud och ingen finns förutom mig! ἀποκ π̄ε π̄ποῦτε μ̄π̄λαατ̄ αχ̄π̄τ̄.

Övning 17

Översätt från koptiska till svenska.

87.11-14 ατ̄μ̄π̄τ̄ατ̄τεκο βωψ̄τ̄ απιτ̄π̄ αμ̄μ̄εροο π̄μ̄μ̄οοτ̄ απεσιμ̄ε οῦωνρε-
 βολ ρ̄π̄π̄μ̄μ̄οοτ̄ ατω απεχοτ̄οια μ̄π̄κακε μ̄εριτ̄ε. Ofärgängligheten såg
 ned mot marken, mot vattenområdena så att hennes bild framträdde i dem och mörkrets
 makter förälskade sig i henne.

87.15-20 **ἔπορευθεν βοὴ δε ἴτερον πίπε ετῆματ πενταζωτων εβολ πατ
ζῆπῆμαοοτ ετβε τοτῆπῆτῶβ θε ἔψυχικός παυτερον ἔππετατικός
ἀν θε ζῆπῆμαβολ πε ἔπσα ἔπιτη ἴτοϛ δε οτεβολ πε ἔπσα ἴτπε.** Men
de kunde inte fånga den där bilden, den som visat sig för dem i vattnet på grund av de-
ras svaghet, för de själsliga kan inte fånga de andliga, för de är jordiska medan bilden är
himmelsk.

87.20-23 **ετβε παι ἀτῆπῆτῆτακο βωυτῆ εβολ ἐπιτῆ ἀλλερος ψυπα ζῆ
πορωυ ἔπειωτ εσπαζατρῆ πτηρϛ ἔπ ποτοειπ.** Därför blickade Oförgäng-
ligheten mot marken, mot områdena för att den i enlighet med Faderns vilja skulle förena
Alltet med ljuset.

87.23-26 **ἀπαρχων χι ἴοτςταβουλιον πεχατ θε ἀλλειτῆ ἴτῆταλλιο ἴοτρωλλε
ἴποτχοτς εβολ ζῆ πκαζ.** Furstarna rådslog och sade: 'Kom, vi ska skapa en män-
niska av lera från marken!'

87.26-27 **ἀτρπλασσε ἔποττα[λλιο] ετρεπῆκαζτηρϛ πε.** De formade sin skapelse
så att den blev helt jordisk.

87.27-29 **πιαρχων δ[ε επσω]μα πετετῆτατϛ ἴσζιλλε οτζ[οοττ οπ] πε ἴζο
ἴθηριον πε.** Men när det gäller sådana Furstar, [angående] kroppen [alltså], är den som
har kvinlighet [dessutom] [manlig], ansiktena är som djurs.

87.29-33 **ἀτχι ἴπο[τχοτς] εβολ ζῆ πκαζατρῆπλασσε ἔπ[οτρω]λλε καττα
ποτσωμα ἀτω [πίπε] ἔπποττε ἴταζωτωνζε[βολ πατ] ζῆπῆμαοοτ.**
De tog ett [stycke lera] från marken och formade sin människa i enlighet med sin kropp
men också i enlighet med Guds [bild] som hade visat sig för dem i vattnen.

87.33-88.3 **πεχατ θε ἀ[λλειτῆ μα]ρῆτερον ζῆ πῆπλασμα χ[εκδδς] εφνα-
πατ ἀπεχσβρει[πε εφεζων ερωχ ἴ]τῆμαζτε ἔλλοϛ ζῆ πῆπλασμα
ετῆρο[ε]ι ἀν ἴτατημαις ἔπποττε εβολ ζῆ τοτῆπῆτῶβθε.** Eftersom
de utifrån sin svaghet inte förmådde att förstå Guds makt sade de: 'kom! låt oss fånga den
genom vår skapelse på så sätt att, när den ser sin partner [närmar sig den] och så att vi
kan gripa den genom vår skapelse.'

88.3-5 **ἀτω ἀφπνε εζοτη ζῆ πεφζο ἀτω ἀπρωλλε ψωπε ἔψυχικός.** Och
(han) Samael blåste in i hans (människans) ansikte och människan blev själslig.

88.5-6 **ζιχῆ πκαζῆζαζῆζοοτ ἔποτρωπῆ βοὴ βε ἴτοτποσχετβε τοτῆπῆτῶβθε**
Men på grund av deras svaghet förblev han på marken i många dagar, för de kunde verk-
ligen inte resa upp henne.

88.6-9 **ἀτπροκαρτερει ἴθε ἴπιζατκοτ θε ετπαδωρβἀπειπε ετῆματ παι
ἴταζωτωνζεβολ πατ ζῆπῆμαοοτ.** Därför fortsatte de som virvelvindar för att
de skulle kunna fånga den där bilden, den som visat sig för dem i vattnen.

88.9-11 **πετσοοτη δε ἀν ἴτεφβολλ θε πιλλ πε παι δε τηροτ ἀτωωπε ζῆ
πορωυ ἔπειωτ ἔπτηρϛ.** Alltså, de förstod inte dess kraft och vem den var. Men
allt detta skedde ändå i enlighet med Alltets Faderns vilja.

Kapitel 15

Index

Hänvisningar över viktiga uppställningar:

Abstraktionsbaser se sidan 43.

Bestämningsord se sidan ??.

Durativa konstruktioner: mönster se sidan 28.

Existenskonstruktioner: mönster se sidan ??.

Jussiv se sidan ??.

Nominalsatser i 1 och 2 pers. se sidan 19.

Närmre demonstrativa pronomina se sidan ??.

Optativ se sidan 49.

Perfekt 1 i huvudsatser se sidan ??.

Personliga pronomen som subjekt i durativa konstruktioner Se sidan 11.

Possesiva pronomina se sidan ??.

Prepositioners ändelser med personliga suffix Se sidan 33.

Självständiga personliga pronomina se sidan 40.

Verbförändringar i förnominal och förpersonlig form se sidan 53.

Verbändelser med personliga suffix se sidan 51.

Ändelsekonjugationen se sidan ??.

Ännu inte se sidan 48.